

Sotkamo - Kultamunien kotipesä

TALOUSARVIO 2023

Taloussuunnitelma 2024-2025

Sisällys

1.	TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT.....	1
1.1.	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023.....	1
1.2.	YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE	3
2.	SOTKAMON KUNNAN TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	9
2.1.	SOTKAMON VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS	9
2.2.	SOTKAMON KUNNAN HENKILÖSTÖ.....	11
2.3.	HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN.....	13
2.4.	ELINKEINOT JA ELINVOIMA.....	13
2.5.	TALOUSARVION 2023 OLENNAISET MUUTOKSET TOIMIALOITTAIN	16
2.6.	TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN.....	17
2.7.	SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA.....	18
3.	STRATEGIAPERUSTA.....	22
3.1.	SOTKAMON KUNTASTRATEGIA.....	22
3.2.	SOTKAMON ELINVOIMAOHJELMA.....	23
3.3.	SWOT-ANALYYSI VUODELLE 2023.....	24
4.	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA.....	25
4.1.	TALOUSARVION SITOVUUS	26
4.2.	MÄÄRÄRAHAT SITOVUUSTASOITTAIN.....	28
5.	KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN TOIMIALOITTAIN	29
5.1.	HALLINNON TOIMIALA.....	29
5.2.	SIVISTYKSEN TOIMIALA.....	42
5.3.	YMPÄRISTÖ JA TEKNINEN TOIMIALA	52
6.	TULOSASKELMAOSA.....	61
6.1.	TULOSASKELMAN ANALYSOINTI	64
7.	RAHOITUSLASKELMA	74
8.	INVESTOINNIT	77
9.	KUNTAKONSERNI	82
10.	VESIHUOLTOLAITOS	85
	LIITTEET	86

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023

Covid-19-pandemia vaikutti vielä vuoden 2022 alkupuolella ja aiheutti esimerkiksi rajoituksia sekä sulkuja ravintolatoiminnassa. Voimakkaat elvytystoimet, joita keskuspankit toteuttivat rahamarkkinoilla vuodesta 2020 lähtien lievensivät pandemian suoraa talousvaikutuksia mutta voimakas elvytys on osaltaan edesauttanut inflaation nopeaa nousua ja raaka-aineiden hinnannousua. Venäjän bruttaali hyökkäys Ukrainaan vuoden 2022 helmikuussa pysäytti maailmantalouden nopean kasvuvauhdin. Venäjän hyökkäyksen seurauksena Euroopan energiamarkkinat ovat olleet sekaisin, ja tämä on näkynyt esimerkiksi energianhintojen voimakkaana vaihteluna ja energiapulana. Nopea talouskasvu pysähtyi Venäjän hyökkäykseen ja tämän jälkeen talouden kasvuennusteet ovat muuttuneet ennustamaan taantumaa tai jopa lamaa. Syyskuussa valtionvarainministeriö arvioi Suomen 2023 BKT:n kasvuksi 0,5 prosenttia. Suomen valtion tukitoimet covid-pandemian yhteydessä ja Venäjän hyökkäyksen vaikutukset ovat kasvattaneet huomattavasti valtion lainanottoa vuosina 2020–2022. Lainanoton lisäksi on syntynyt miljardien tarpeet valtion takauksille ja takuille Suomessa sekä EU:ssa. Suomen kuntien taloustilanteeseen koronapandemian suorat vaikutukset jäivät suhteellisen pieniksi, koska valtio huomioi pandemian vaikutuksia korottamalla valtionosuuksia ja kuntien saamaa yhteisöveron osuutta sekä korvaamalla pandemian hoitamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Sotkamossa vuosi 2022 on talouden näkökulmasta katsottuna toteutunut ennakoitua parempana, eikä pandemian tai Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ole katkaisseet yleistä talouden hyvää kehitystä kunnassamme.

Työttömyysprosentti on laskenut alle viiteen prosenttiin ja uusia yrityksiä on perustettu aiempien vuosien tahtiin. Tällä hetkellä Sotkamo on laskennallisesti työpaikkaomavarainen eli Sotkamossa on enemmän työpaikkoja kuin työkäisiä kuntalaisia ja avoimia työpaikkoja enemmän kuin työnhakijoita. Jotta työvoiman saannista ei muodostu pullonkaulaa yritystoiminnan kehittymiselle, on jatkossa kehitettävä uusia koulutuspolkua, työssäoppimista ja turvattava työvoiman saataavuutta eri tavoilla.

Hyvinvointialueiden aloittaminen vuonna 2023 tuo helpotusta kunnan käyttötalouteen ja varsinkin talouden ennustettavuuteen. Tuloveroprocentin osalta Sotkamon vuoden 2023 veroprocentti lukiittiin sote-uudistuksen ohjaamana 7,11 prosenttiin jo vuoden 2021 päätöksellä. Vuoden 2023 tulopohja tulee tarkentumaan myöhemmin, koska muutoksen lopulliset vaikutukset esimerkiksi valtionosuuksiin tarkentuvat, kun vuoden 2022 tilinpäätöstiedot ovat käytettävissä.

Sotkamon kunnan vuoden 2023 investoinnit tulevat olemaan todella merkittäviä. Seuraavan kolmen vuoden aikana tullaan rakentamaan uusia koulurakennuksia, kirjasto sekä sote-keskuksen ensimmäistä vaihetta. Tulevat investoinnit ovat monella tavalla investointeja tulevaisuuteen. Näiden investointien kautta kunnan elinvoimaa ja palvelutarjontaa pidetään ajanmukaisena sekä vetovoimaisina tulevana vuosikymmeninä.

Sotkamossa viime vuodet ovat olleet eteenpäin menemisen ja kehittymisen aikaa. Tästä yksi parhaista todisteita on kunnan väestömäärän kehitys, joka on poikennut positiivisella tavalla kaikista

virallisista ennusteista. Lisäksi kunta on pystynyt pienentämään lainamääräänsä noin 10 miljoonaa euroa viime vuosina. Tämä on tärkeää tilanteessa, jossa tulevat suurinvestoinnit vaativat myös lainanottoa investointien rahoittamiseen.

Maailman epävakaasta tilanteesta huolimatta pääsemme jatkamaan positiivisella mielellä kohti vuotta 2023. Olkaamme ylpeitä 375-vuotiaasta vireästä kunnastamme ja sen monista mahdollisuuksista sekä ainutlaatuisesta luonnosta. Sotkamo on kuntastrategiansa mukaisesti kultamunien kotipesä.

Toivotan hyvää tulevaa vuotta 2023 kaikille kuntalaisille, kunnassa vieraileville ja yhteistyökumppaneillemme. Sotkamon kunta jatkaa menestystarinaansa ja kultamunien kasvattamista yhdessä kuntalaistensa kanssa!

Kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

1.2. YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Kansainvälisen talouden näkymät

Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton syksyllä 2022 julkaisemien talouskatsausten mukaan maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Vuoden 2021 nopean kasvun aika koronakriisin jälkeen on ohi. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,7 prosenttiin kuluvana vuonna ja edelleen 2,5 prosenttiin v. 2023.

Yksi taustasy syy maailmantalouden kasvun hidastumiseen on *Kiinan* taloustilanne. Kiinalla on Yhdysvaltojen jälkeen maailman toiseksi suurin talous, ja maan nopea kasvu on pitkään tukenut koko maailmantalouden kehitystä. Nyt Kiinassakin talouskasvu on hidastunut huomattavasti kuluvan vuoden aikana, ja se on osaltaan pienentänyt vientiä ja tuontia kaikkialla maailmassa. Vuoden 2022 taloudellinen näkymä on hyvin pitkälle sidottu maan koronavirustilanteeseen ja koronastrategiaan. Koronaviirusrajoitukset ovat hankaloittaneet talouskasvua ja investointien läpivientiä aiheuttaen samalla epävarmuutta tulevista. Talouskasvu hidastuu 4,1 prosenttiin kuluvana vuonna ja elpynee ensi vuonna talous 4,6 prosentin kasvuun.

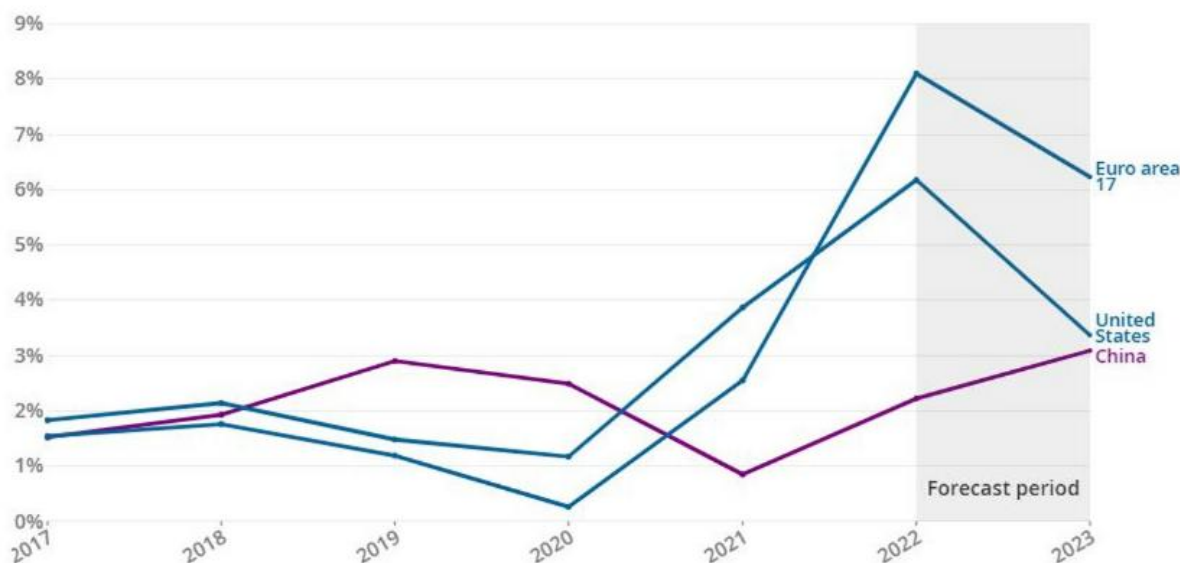
Yhdysvaltojen talous supistui kuluvan vuoden ensimmäisellä ja toisella neljänneksellä. Työllisyys on kuitenkin erittäin vahvaa. Vallitsevan ajattelun mukaan talous ei ole taantumassa, vaikka tästäkin on poikkeavia näkemyksiä. Ennustaminen on erittäin epävarmaa monien muuttuvien tekijöiden takia. Rahapolitiikkaa on kiristetty erittäin nopeasti, ja inflaatio näyttää jo kuitenkin hidastumisen merkkejä. Kokonaistuotanto kasvaa 2,1 % kuluvana vuonna ja 1,4 % v. 2023.

Euroalueen näkymät ovat synkentyneet Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen ja energiakriisin takia. Inflaation kiihtyminen on jatkunut, ja kuluttajien luottamus on laskenut. Tulevasta talvesta odotetaan energian saatavuuden takia erittäin vaikeaa. Toisaalta raakaöljyn hinta on laskenut loppukevään 2022 huippulukemista. Venäjän aloittaman sodan ja siitä johtuvan epävarman tilanteen takia maakaasun hinta Euroopassa on erittäin korkea. Sen sijaan teollisuuden raaka-aineiden hinnat ovat laskeneet voimakkaasti keväästä, heijastaen ehkä teollisuuden epävarmoja näkymiä. Raaka-aineiden hinnat laskevat maltillisesti ennustejaksolla. Kokonaistuotannon kasvu hidastuu 2,1 prosenttiin v. 2022 ja edelleen 1,3 prosenttiin v. 2023.

Epävakaa tilanne jatkuu myös kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Etenkin Euroopan osalta on ilmassa pessimismää, riskinottohalukkuus on vähentynyt ja pääoma on hakeutunut turvallisiin kohteisiin. Osakemarkkinoilla on ollut myönteistä kehitystä kesän aikana, mutta euroalueella ja Yhdysvalloissa keskeiset indeksit ovat edelleen alle vuoden alun tason. Sekä lyhyet että pitkät korot ovat heilhdelleet voimakkaasti.

Inflaatio on yhä nopeaa lähes maailmanlaajuisesti. Energiakriisi ylläpitää nopeaa inflaatiota etenkin Euroopassa. Inflaatio on lisäksi muodostunut yhä laaja-alaisemmaksi, mitä heijastaa monessa taloudessa kiihtynyt pohjainflaatio. Pohjainflaatiomittareilla pyritään seuraamaan hintakehitystä, johon tilapäiset tekijät eivät vaikuta kuten ruuan ja energian hintamuutokset. EU:n tilastoviranomainen Eurostatin mukaan syyskuun 2022 lopussa Euroalueen inflaatio nousi 10,0 prosenttiin. Energian hinnat kohosivat yli 40 prosenttia vuoden takaisesta. Myös ruoka kallistui keskimääräistä enemmän. Hitainta inflaatio oli palveluissa. Joitain merkkejä inflaatio-odotusten vaimenemisesta on ilmennyt kuitenkin Yhdysvaltojen ohella myös Euroopassa. Inflaation odotetaan laajalti hidastuvan vuoden 2023 kuluessa.

Seuraavassa on esitetty OECD:n inflaatioennuste syyskuulta 2022.

Lähde: OECD Economic, Interim Report September 2022

Maailman tavarakauppa on ollut loppukevästä lähtien vahvassa vedossa. Lisäksi vuoden 2021 lopun vahvan kasvuperinnön ansiosta kaupan kasvu jatkuu melko nopeana v. 2022. Joitakin merkkejä maailmankauppaa vaivanneen komponenttipulan hellittämisestä on ilmaantunut. Maailmankauppa kasvaa 4,2 % v. 2022, ja kasvu hidastuu maailmantalouden tilannetta heijastaen 4,0 prosenttiin v. 2023.

Maailmantalouden näkymiin liittyvät riskit ovat vahvasti alavireisiä. Keskeinen riski Euroopassa ja Yhdysvalloissa on talouden ajautuminen taantumaan loppuvuonna 2022 ja alkuvuonna 2023. Olennainen taantumaan johtava tekijä olisi nopean inflaation jatkuminen odotettua pidempään, jolloin kotitalouksien reaalitytulot heikkenisivät edelleen. Venäjän hyökkäyssodan pitkittyminen heijastuisi epävarman taloustilanteen jatkumisena etenkin Euroopassa. Lisäksi energiamarkkinoiden vaikea tilanne voi johtaa kriisiin.

Suomen talouden näkymät

BKT:n arvioidaan kasvavan Suomessa 1,7 % v. 2022. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Toisaalta myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä ja syksyn kuluessa arvioitua nopeampana. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna ennakoitua enemmän. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin v. 2023. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 % vuosittain. Kasvua leikkaavat inflaatio, rahapolitiikan kiristymisen ja Venäjän hyökkäyssodan välilliset vaikutukset kuten energiamarkkinoiden laajat häiriöt sekä hintojen nousu.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan heikentää Suomen talouden näkymiä ja kiihdyttää inflaatiota. Sodan seurauksena ulkomaankauppa Venäjän kanssa on romahtanut, minkä lisäksi lisääntynyt epävarmuus ja hintojen nousu heikentävät sekä kulutuksen että investointien näkymiä. Ennusteiden mukaan venäjän hyökkäyssota tulee jatkumaan samoin kuin Venäjää kohtaa suunnatut laajat pakotteet. Näillä tulee olemaan laajat vaikutukset lähivuosien talouskehitykseen koko Euroopan osalta. Suomen talous

oli hyvässä kasvussa ennen sota, mutta sota taittoi Covid-19-pandemian jälkeisen positiivisesti alkaneen talouden toipumisen.

Eurostatin syyskuussa 2022 ilmoittaman inflaatio-tiedotteen mukaan Suomessa inflaatio oli 8,4 prosenttia. Kuluttajahintainflaatio nousee keskimäärin 6,5 prosenttiin tänä vuonna kansallisella kuluttajahinnalla mitattuna. Kuluttajahintainflaatio on hyvin laaja-alaista ja kaikkien hyödykeluokkien hinnat nousevat nopeasti. Yksityinen kulutus ja varsinkin kestokulutushyödykkeiden kauppa kehittivät heikosti tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Venäjän hyökkäyssodan ja sitä seuranneiden pakotteiden aiheuttama epävarmuus on heikentänyt kuluttajien luottamusta voimakkaasti. Hintojen nousu syö kotitalouksien ostovoimaa ja pitää kulutuksen kasvun vaisuna loppuvuonna. Työllisyyden kasvusta huolimatta kotitalouksien reaalitytulot supistuvat ja kotitalouksien säästämisaste painuu nollan tuntumaan.

Julkisen kulutuksen määrä supistuu v. 2023, kun vaalikausi päättyy ja määräaikaiset menolisäykset lakkaavat. Kulutusmenojen kasvu jää hyvin maltilliseksi v. 2024, kun hyvinvointialueiden aloittamisesta ja järjestäytymisestä aiheutuvat muutuskustannukset pienenevät. Julkisen kulutuksen arvo kuitenkin nousee koko ennustejakson ajan, kun hinnat nousevat nopeasti. Koko paikallishallintosektorin (ml. hyvinvointialuehallinto) ansiokehityksen on oletettu mukailevan kesällä sovittuja kunta-alan palkankorotuksia ja viisivuotista palkkaohjelmaa, jolla palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 % sopimuskorotusten lisäksi. Ennuste sisältää riskin kulutuksen hintojen nopeammasta kasvusta hoitajaliittojen palkankorotuksiin liittyen.

Julkinen talous jatkaa vahvistumista tänä vuonna ripeän verotulojen kasvun sekä koronaepidemian vuoksi tehtyjen tukitoimien pienentymisen vuoksi. Ensi vuonna alijäämä alkaa kasvaa uudelleen, kun talouden kasvu hidastuu ja työllisyys heikkenee. Julkinen talous pysyy rakenteellisesti alijäämäisenä tulevat vuodet ja julkisessa taloudessa on pidemmällä aikavälillä kestävyysvaje. Valtion viitelainojen korkojen nousun seurauksena velanhoitokustannusten arvioidaan kasvavan ennustejaksolla. Jatkuvasti kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita.

Julkisen talouden merkittävimmät riskit liittyvät yleiseen talouskehitykseen. Venäjän hyökkäys Ukrainaankin sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua enemmän niin yleisen talouskehityksen kuin myös tilanteen vaatiman varautumisen tai kansalaisille tehtävien kompensatioiden kautta. Myös covid-19-epidemian mahdolliset uudet aallot sekä niiden kerryttämä hoitovelka voivat lisätä julkiseen talouden menoja.

Inflaation kiihtyminen on omiaan luomaan painetta Euroopan keskuspankille (EKP) nostaa ohjaukorkojaan. EKP on nostanut ohjaukorkojaan kolmesti heinäkuusta lähtien. Syyskuussa ja lokakuussa tehdyt nostot olivat historiallisen suuria kun ohjaukorkoa nostettiin molempina kertoina 0,75 %-yksikköä. EKP:n tavoitteena on kahden prosentin inflaatio, mistä euroalue on loitontunut ohjaukorkojen nostoista huolimatta. Euroalueen rahapolitiikka voi olla taiteilua inflaation leviämisen riskin ja taantumisen riskin kanssa, mutta nollakorkojen aika on joka tapauksessa ohi.

Covid-19-epidemian hellitettyä usko tulevaisuuteen palasi nopeasti ja kotitaloudet ovat purkaneet kertyneitä säästöjä kulutukseen. Kotitaloudet ovat kuitenkin säikähtäneet uudelleen perusteellisesti, sillä Euroopassa alkoi sota. Asuntolainojen korot nousevat. Uusien sähkösopimusten hinnat ovat moninkertaiset eräntyneisiin verrattuna. Vakaina pidetyt arjen puitteet muuttuvat nyt nopeasti. Suomen ja Euroopan taloudet ovat vajoamassa taantumaa, mutta taantumisen syvyys ja pituus riippuu hyvin paljon Ukrainan sodan tapahtumista ja seurauksista. Näkymät ensi vuodelle ovat hyvin

epävarmat. Todennäköisesti hintojen nousu helpottaa ja loppuvuonna 2023 talous kääntyy uudelleen kasvuun.

	2019	2020	2021	2022**	2023**	2024**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	240	238	251	269	279	289
Palvelut, määrän muutos, %	1,7	-3,1	3,6	1,5	0,8	1,5
Koko teollisuus, määrän muutos, %	2,6	-1,3	0,7	2,7	1,3	1,7
Työn tuottavuus, muutos, %	0,2	0,2	0,1	0,3	0,7	1,3
Työlliset, muutos, %	1,0	-1,5	2,4	2,3	-0,2	0,3
Työllisyysaste, %	71,6	70,7	72,3	73,9	73,8	74,1
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,7	6,6	6,7	6,5
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,0	0,3	2,2	6,5	3,2	1,8
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,1	1,9	2,4	2,6	3,5	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-0,7	1,5	2,3	-1,3	-1,8	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,3	0,6	0,9	-0,5	-0,7	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,4	-0,5	-0,1	1,3	1,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,1	-0,2	-0,1	1,4	1,8	2,0
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	53,3	57,2	55,5	53,9	54,7	54,1
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	42,2	41,8	42,9	42,4	41,9	41,4
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-0,9	-5,5	-2,7	-1,4	-2,2	-2,2
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-1,1	-5,5	-3,3	-2,3	-3,0	-2,9
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	64,9	74,8	72,3	71,2	72,7	74,1
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	44,3	52,5	51,2	50,8	52,0	53,1

Lähde: Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus syksy 2022

Kuntatalouden näkymät

Kuntatalouden vuosi 2022 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella hyvältä. Ennusteen mukaan verotulojen hyvä kasvu pitää vuosikatteen likimain viime vuoden tasolla ja toiminnan ja investointien rahavirta kääntyy positiiviseksi.

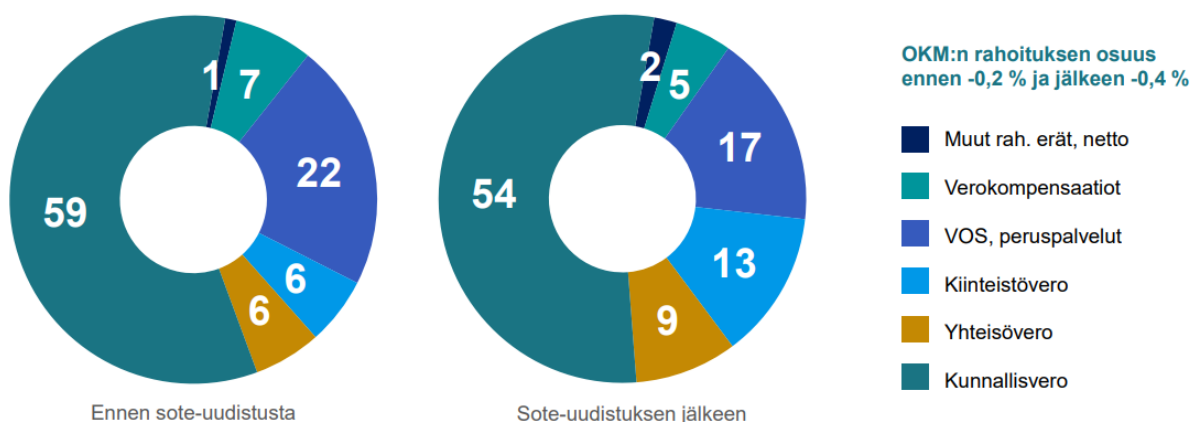
Sote-uudistus muuttaa kuntatalouden tunnuslukuja voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset ja niitä vastaava rahoitus poistuvat. Vuonna 2023 talouslukujen suurten prosenttimuutosten taakse kätkeytyy muun muassa kustannusten voimakas kasvu.

Kuntatalouden tilanne helpottuu sote-uudistuksen myötä, kun nopeimmin kasvavat menot siirtyvät pois kuntien vastuulta. Vuosikate riittää painelaskelmassa kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina. Kuntatalouteen jää kuitenkin sote-uudistuksen jälkeen menojen ja tulojen välinen rakenteellinen epätasapaino, ja kokonaismenot pysyvät vuosina 2024–2026 hieman tuloja suurempina. Lisäksi sote- ja pelastustoimen palveluiden siirtyessä hyvinvointialueille kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla kaventuvat. Samanaikaisesti investointitarpeet pysyvät mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja toimintaympäristön muutosten vuoksi. Tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien rakenteellisten uudistusten tarve säilyy siten sote-uudistuksen jälkeenkkin.

Sote-uudistuksen seurauksena kuntien toiminnan kustannukset vähenevät ja käyttötalousmenoista siirtyy pois noin puolet. Toimintamenojen laskuksi on arvioitu 54 prosenttia vuonna 2023. Ostoissa on huomioitu sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen ylläpidosta kunnille aiheutuvat kustannukset, joiden suuruudeksi on oletettu noin 700 milj. euroa. Vuoteen 2023 ajoittuu sote-uudistuksen lisäksi myös

hallituskauden päätyminen. Monet hallituksen määräaikaiset toimet lakkaavat ja kuntataloudesta poistuu merkittävä määrä esimerkiksi covid-19-avustuksia ja opetuksen laatu- ja tasa-arvohankkeita.

Kuntien tulorakenne ennen ja jälkeen sote-uudistuksen, %-osuuksittain

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2023: Syksy 2022

Kuntien valtionavut ovat noin 5,4 mrd. euroa vuonna 2023. Valtionapujen taso alenee huomattavasti suhteessa vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon johtuen sote-uudistuksesta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia ja veromenetysten korvauksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustukset kohdistuvat jatkossa pääosin hyvinvointialueille.

Kunta-alalle kesällä 2022 solmittua palkkaratkaisua sovelletaan kaikkiin kunta-alan työntekijöihin. Niin sanottuun yleiseen linjaan sidottujen sopimuskorotusten lisäksi kunta-alan palkkausta uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027. Ohjelman mukaan kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 % sopimuskorotusten lisäksi. Kunta-alan palkkaratkaisulla on suuri merkitys paikallishallinnon kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat sen suurimman kuluosan.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2023 noin 9,93 mrd. euroa, mikä on noin 11,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat hallitusohjelmaan liittyneet veroperustemuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Merkittävin veroperustemuutos vuonna 2023 on sote-uudistukseen liittyvä verouudistus. Tuloista taas siirtyy eniten kunnallisveroa eli noin 13,11 mrd. euroa, mikä toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja tasasuuruisesti 12,64 prosenttiyksiköllä. Hyvinvointialueuudistuksessa kuntien tuloja pienennetään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Tässä yhteydessä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan. Sote-uudistus ei vaikuta kiinteistöveroon. Kiinteistöveron tuotto on noin 2,1 mrd. euroa vuonna 2023, mikä on noin 16 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2022.

Uudistusten jälkeen verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, mutta verorahoituksen osalta valtionosuuksien osuus kasvaa joillakin kunnilla selvästi verrattuna nykytilanteeseen. Tämä selittyy sekä verotulojen poistumisella että valtionosuusjärjestelmään sisällytettävillä uudistuksen vaikutusten tasauselementeillä, jotka voivat olla joillekin kunnille huomattavan suuret.

Kuntien taloustilanne oli edellisvuoden tapaan varsin vahva. Vaikka vuosikate heikkeni hieman yli 300 milj. eurolla vajaan 3,8 mrd. euroon, vuosikate oli historiallisesti vahva riittäen kattamaan sekä poistot että myös nettoinvestoinnit.

Vuosikatteen lievää heikkenemistä selittää erityisesti valtionosuuksien huomattava väheneminen edellisvuoden poikkeuksellisen korkeasta määrästä. Vuonna 2020 koronatuot maksettiin pääosin valtionosuuksina, kun taas viime vuonna tuot kohdennettiin pääosin valtionavustuksina. Tämä taas selittää toimintakatteen maltillisen kasvun toimintamenojen voimakkaasta kasvusta huolimatta. Verotulot sen sijaan kasvoivat ennakoitua enemmän, kaikkiaan 6 prosenttia.

Vaikka paikallishallinnon kulutusmenojen kasvu hidastuu v. 2022 covid-19-menojen pienentyessä edellisvuodesta, sen rahoitusasema heikkenee yli miljardi euroa alijäämäiseksi (eli 0,4 % suhteessa BKT:hen), kun yhteisöveron korotetun jako-osuuden ja valtionosuuslisäysten kaltaiset tukitoimet päättyvät. Kulutusmenojen kasvua ylläpitävät v. 2022 palvelutarpeen kasvun lisäksi hoito- ja palveluvelan purkamisen sekä pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset, joissa kustannukset nousevat vuosittain. Lisämenoja aiheutuu myös Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ukrainalaisten maahanmuutosta, josta syntyviä kuluja mm. opetuksessa ja kotouttamisessa hallitus on sitoutunut korvaamaan kunnille.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirretään hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Sote-uudistuksen myötä nämä vaikeasti ennakoitavat ja nopeasti kasvavat sosiaali- ja terveydenhuollon menot siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle. Kuntahallintoon (paikallishallinto pl. hyvinvointialueet) luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyyden alenemisen vuoksi.

Vuoteen 2023 ajoittuu sote-uudistuksen lisäksi myös hallituskauden päättyminen. Monet hallituksen määräaikaisten toimet lakkaavat ja kuntataloudesta poistuu esimerkiksi covid-19-avustuksia ja varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen laatu- ja tasa-arvohankkeita. Kuntataloudesta siirtyy hyvinvointialueiden mukana investointeja arviolta 1,2 mrd. euron edestä. Kuntatalouden investointipaineet pysyvät kuitenkin mittavina muun muassa rakennuskannan iän ja väestön muuttoliikkeen vuoksi. Myös ilmastonmuutoksen hillintä ja sen vaikutuksiin varautuminen edellyttävät kunnilta uusien toimintatapojen käyttöönottoa sekä investointeja muun muassa vihreään siirtymään. On kuitenkin mahdollista, että talouden epävarmat näkymät, resurssien pullonkaulat, sekä kasvavat kustannukset siirtävät investointeja tuleville vuosille.

Kaivosveroa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2022. Kaivosveron tavoiteltu verotuotto on 25 milj. euroa vuodessa. Verotuotosta 60 prosenttia ohjataan kaivosten sijaintikunnille ja 40 prosenttia valtiolle. Kaivosvero ei kerrytä tuottoa vielä vuonna 2023.

Kaikkiin talouden ennusteisiin sisältyy kuitenkin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti talouden tilannekuvan, eikä se ole sittemmin selkiytynyt oleellisesti. Venäjän hyökkäys Ukrainaan jatkuu ja näkymä tulevaisuuteen on edelleen kovin epävarma. Myöskään covid-19-virukseen liittyvät uhkakuvat eivät ole täysin poistuneet. Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös sote- ja pelastustoimen kustannuskehitykseen sekä hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

2. SOTKAMON KUNNAN TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

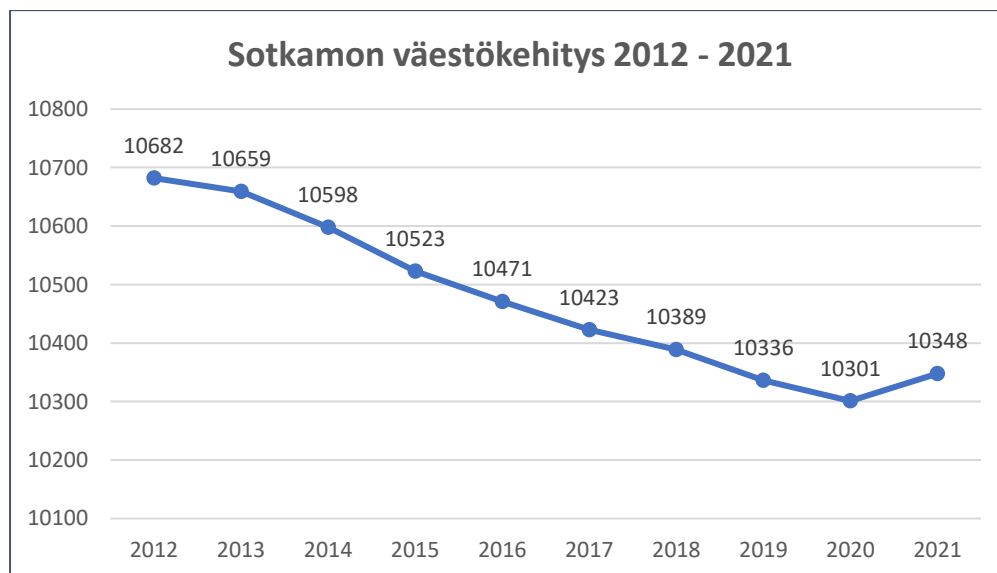
2.1. SOTKAMON VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS

Sotkamon kunnan väkiluku vuoden 2021 lopussa oli 10 348 ja nousua edelliseen vuoteen oli 47 henkilöä. Väkiluku on vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana 3,1 %. Hyvä työllisyystilanne sekä elinvoimaa edistävät investoinnit yksityisten ja julkisten toimijoiden kautta ovat vaikuttaneet siihen, että Sotkamon väestönkehitys on toteutunut viime vuosina huomattavasti tilastokeskuksen ennustetta parempana.

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan elokuussa 2022 asukkaita oli 10 333 henkilöä eli vähennystä vuoden vaihteen tilanteeseen 15 henkilöä. Elo- ja syyskuu ovat perinteisesti selkeitä muuttotappiokuukausia, koska lukionsa päättäneet ja noin puolet yläkouluikäisistä jatkaa opiskelemaan muille paikkakunnille. Elokuun 2022 lopussa syntyneitä oli 46, kuolleita 90, kuntaan muuttaneita 346, kunasta muuttaneita 355, maahan muuttaneita 41 ja maasta muuttaneita 3. Vuonna 2021 syntyneitä oli yhteensä 81 ja kuolleita 142. Syntyvyyden keskiarvo viimeiseltä kymmeneltä vuodelta on 89 lasta vuodessa ja kuolleisuuden keskiarvo 130 henkilöä vuodessa.

Nuorten ja työssäkäyvien osuus väestöstä on laskenut ja vastaavasti eläkeiässä olevien osuus kasvanut. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on 14,8 %, 15–64-vuotiaiden osuus 57,6 % ja yli 65-vuotta täyttäneiden osuus 27,6 %.

Väestön keski-ikä vuonna 2021 oli 43,6 vuotta.

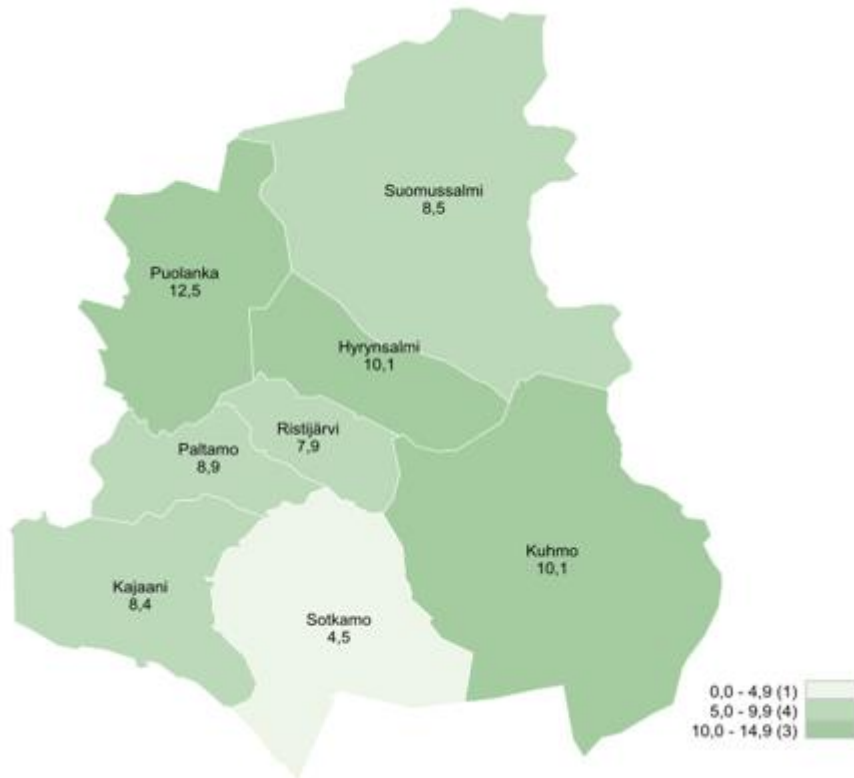

Lähde: Tilastokeskus, väkiluku alueittain

Kainuun ELY-keskuksen elokuussa 2022 julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan Kainuussa työttömien määrä oli alhaisin Työnvälitystilaston ensimmäisen tiedon eli vuoden 2006 jälkeen. Työttömyys on vähentynyt kaikissa ikäluokissa vuoden takaiseen verrattuna. Lisäksi pitkäaikaistyöttömyys väheni 21 % vuoden takaisesta ja 10 % kolmen vuoden takaisesta. Positiivista on myös laajan työttömyyden

supistuminen sekä aktivointiasteen kehitys. Palveluihin osallistuminen suhteessa työttömien määrään on noussut selvästi vuoden takaiseen verrattuna. Sotkamon työttömyysaste 4,5 % oli Kainuun alhaisin ja koko Kainuun työttömyysaste oli ELY-keskusalueista viidenneksi matalin. Koko maan työttömyysaste oli 9,1 %.

Työttömien työntekijöiden osuus työvoimasta kunnittain

Lähde: TEM Työnvälitystilasto/Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto elokuu 2022

Uusien avoimien työpaikkojen määrä on kehittynyt positiivisesti Kainuussa viime vuosien aikana. Vuoden takaiseen verrattuna avoimien työpaikkojen määrän kasvu Kainuussa oli suurinta Sotkamossa. Elokuun työllisyyskatsauksen mukaan useissa ammattiteissa oli vähemmän työttömiä työnhakijoita kuin avoimia työpaikkoja. Eri aloilla on pula osaavasta työvoimasta.

Kunta	Työttömät työnhakijat		Muutos		Työttömistä työnhakijoista lomautetut		Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta		Avoimet työpaikat		Muutos	
	Elo 2022	Heinä 2022	Elo 2021	Elo 2022 Elo 2021	%	%	Elo 2022	Heinä 2022	Elo 2021	Elo 2022 Elo 2021	%	
Hyrnsalmi	83	86	86	-3	-3	0	10,1	25	26	30	-5	-17
Kajaani	1 397	1 701	1 577	-180	-11	33	8,4	953	799	728	225	31
Kuhmo	322	315	327	-5	-2	12	10,1	75	63	88	-13	-15
Paltamo	114	128	161	-47	-29	7	8,9	44	23	33	11	33
Puolanka	117	116	125	-8	-6	7	12,5	24	5
Ristijärvi	39	48	38	1	3	0	7,9	9	5
Sotkamo	208	245	290	-82	-28	8	4,5	241	139	153	88	58
Suomussalmi	250	277	328	-78	-24	14	8,5	70	62	60	10	17
Kainuu	2 530	2 916	2 932	-402	-14	81	8,2	1 441	1 122	1 108	333	30

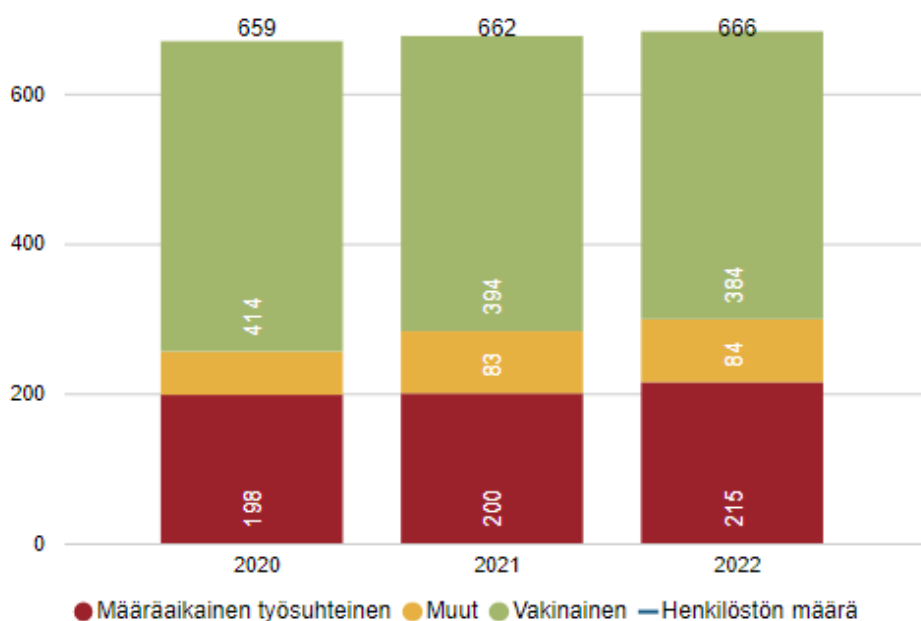
Lähde: Kainuun työllisyyskatsaus, elokuu 2022

2.2. SOTKAMON KUNNAN HENKILÖSTÖ

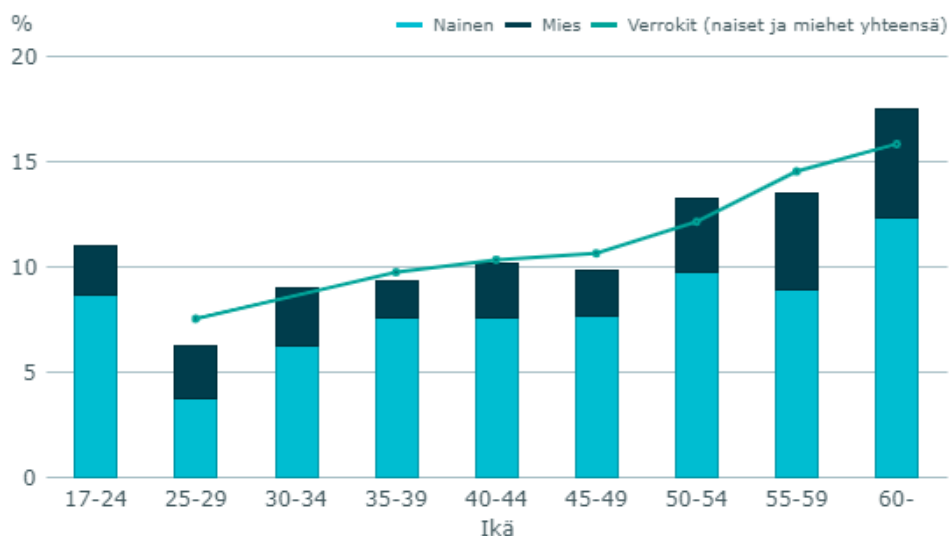
Henkilöstön määrä ja rakenne

Sotkamon kunnan henkilöstömäärä 12.10.2022 oli 666 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna lisäystä on 4 henkilön verran (2021, 662). 31.12.2021 Sotkamon kunnassa oli toistaiseksi voimassa olevia palvelussuhteita 398. Koko henkilöstön keski-ikä oli 47 vuotta. 48 % henkilökunnasta oli yli 50-vuotiaita.

Henkilöstön määrä

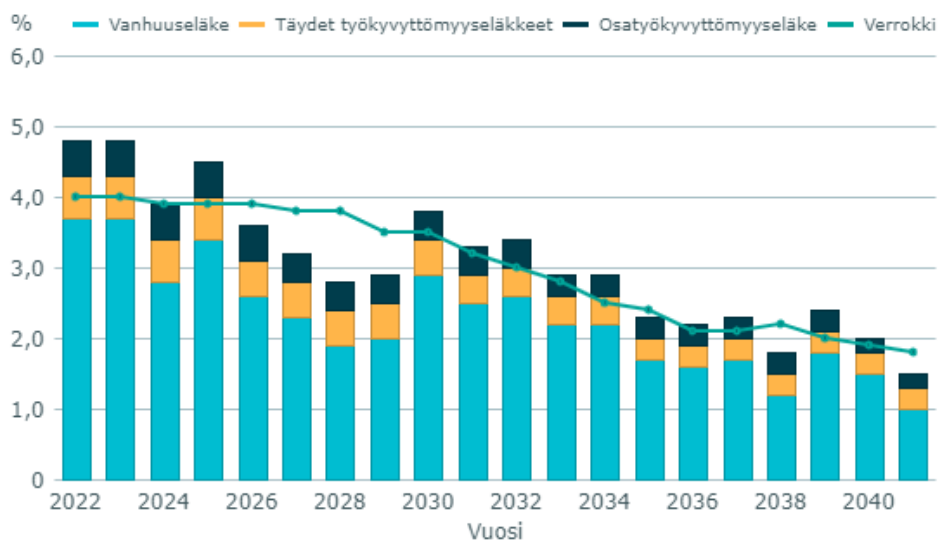
Ikäjakauma 2021

Lähde (kaaviot): MonetTieto, Monetra

Kevan eläköitymisennusteen mukaan vuosien 2022–2026 eläköityminen Sotkamon kunnassa on voimakasta ja melko tasaista ollen vuositasolla (16–22 hlö/vuosi). Kevan ennusteen mukaan yhteensä 96 eli 24 % tällä hetkellä työssä olevasta vakinaisesta henkilökunnasta jää eläkkeelle vuosina 2022–2026.

Eläköitymisennuste

Lähde: Työnantajan verkkopalvelu, Keva

Työehtosopimukset

Kunta-alan työehtosopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 %. Vuonna 2023 työvoimakustannukset nousevat keskimäärin vähintään 3,05 % (noin 691 miljoonaa euroa).

Eläkemaksut

Palkkaperusteinen eläkemaksu, joka sisältää työntekijän eläkemaksun, on vuonna 2023 24,54 % palkoista. Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijän eläkemaksun. Työntekijän eläkemaksua ei laskuteta erikseen, vaan se sisältyy palkkaperusteiseen eläkemaksuun. Työntekijän eläkemaksu alle 53-vuotiailla ja 63 vuotta täyttäneillä on 7,15 % ja 53–62-vuotiailla 8,65 %.

Eläkemenoperusteinen maksu poistuu vuoden 2022 lopussa. Tasausmaksu korvaa eläkemenoperusteisen maksun. Sillä katetaan niitä pitkän aikavälin eläkemenoja, joihin palkkaperusteinen eläkemaksu ei riitä. Eläkemenoperusteinen maksu perustui maksussa oleviin eläkkeisiin, jotka ovat kertyneet jäsenyhteisöjen palveluksessa ennen vuotta 2005. Tasausmaksu puolestaan perustuu kunnan osalta viimeksi vahvistettuun verorahoitukseen.

2.3. HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien kunnan toimijoiden yhteinen tehtävä. Sotkamon kuntaorganisaatio sitoutuu talousarviotavoitteissaan operatiiviseen HyTeTu-työhön, jota toteutetaan kaikilla kunnan toimialoilla. Hyvinvointitiedot (taustatekijät, vahvuudet ja kehittämistarpeet) kirjataan kerran valtuustokaudessa laadittavaan laajaan hyvinvointikertomukseen, joka on kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa ja on merkittävä hyvinvointipolitiikan suunnittelun, valmistelun, seurannan ja arvioinnin työväline. Hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Vuosittain laadittavan hyvinvointiraportin suunnitteluosa tarkentaa talousarviossa esitettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä ja toimii seurannan ja arvioinnin apuna.

Sotkamon kunnan hyvinvointikertomus 2017–2021 ja -suunnitelma 2022–2025 valmistuu lokakuussa 2022. Hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa on työstetty monialaisessa HYTE-työryhmässä sekä kunnan hyvinvointijaostossa. Kunnanhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma viedään loka-marraskuun aikana, jonka jälkeen siitä tulee julkinen asiakirja. Sotkamon kunnan laajassa hyvinvointikertomuksessa esitettyjä teemoja ja toimenpiteitä tullaan huomioimaan talousarviokirjassa esitetyissä toimialojen toiminnallisissa tavoitteissa.

2.4. ELINKEINOT JA ELINVOIMA

- Sotkamon kirkonkylän Masterplan

Sotkamon kunta on toteuttanut vuonna 2021 Sotkamon kirkonkylän Masterplanin laadintaa. Suunnitelmaa päätettiin täydentää mm. taajamakuvallisella tarkastelulla, joka toteutettiin vuosien 2021–2022 aikana. Taajamakuvallisesta tarkastelusta valmistuttua Masterplan tuodaan kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi vuoden 2023 alussa.

- Hiukan alueen kehittäminen

Sotkamon kunta on käynnistänyt Hiukan alueen kokonaisvaltaisen kehittämissuunnittelun vuonna 2017 ja suunnittelua on jatkettu vuosien 2019–2020 aikana. Vuonna 2021 käynnistettiin Hiukan stadionin kunnostus- ja kattamishanke, joka valmistui keväällä 2022. Samaan aikaan alueelle valmistui uusi rantarakennus, joka palvelee stadionin käyttäjiä sekä Hiukan ulkoilualueen ja kesäisin uimarannan käyttäjiä. Hiukan ranta-alueelle on toteutettu maisemavalaistus syksyllä 2021. Vuoden 2023 aikana Hiukan reittien valaistusta uusitaan ja reittejä kunnostetaan mm. maastopyöräilyn näkökulmasta. Hiukan alueen kehittämisessä on huomioitava alueen luontoarvot, nykyiset toiminnot ja mahdollisuudet toimintojen kehittämiseen. Tulevina vuosina alueen matkailumajoituspotentiaalia on tarkasteltava mm. Tuliketun alueen asemakaavan päivittämisellä.

- Työllisyyden kuntakokeilu

Kainuussa käynnistyi 1.3.2021 Kainuun kuntien ja kaupunkien (pl. Puolanka) yhteinen hallitusohjelman mukainen työllisyyden kuntakokeilu. Kuntakokeilulla pilotoidaan työllisyydenhoitoa osaksi kuntien pysyvää palvelurakennetta. Kuntien järjestämisvastuuta laajennetaan edelleen ja jatkossa toimivaltuudet vaikeasti työllistyvien osalta tulevat kunnille. Tavoitteena on yhteensovittaa kunnan omia resursseja kuten koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluita kunnan työllisyyspalveluihin. 1.3.2021 alkaen

Sotkamon kunta on vastannut työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmään kuuluvien työttömien työnhakijoiden palveluprosessista. Vuonna 2023 työllisyyden kuntakokeilu jatkuu ja toimintakeskuksen jatkaa kunnan omana toimintana.

- Lapsiystävällinen kunta

Sotkamon kunta on päässyt mukaan YK:n Lapsiystävällinen kunta –malliin. Tämä malli on UNICEFin väline, jonka avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen lapsen arjessa. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Malli otetaan käyttöön läpi kaikkien Sotkamon kunnan toimintojen. Vuonna 2022 kuntamallin koulutukset ja toimenpiteet ovat toteutuneesti suunnitellusti ja kunta etenee vuonna 2023 kohti Lapsiystävällinen kunta tunnustusta.

- Koulutuspolut

Laadukas varhaiskasvatus luo pohjan oppimisen ja koulutuksen polulle. Sotkamossa varhaiskasvatuksen oppimispolku on kuvattu vuonna 2019 tehdyssä varhaiskasvatussuunnitelmassa. Perusopetuksen ja lukion 19 osalta on hyväksytty pedagogiset suunnitelmat, joissa kuvataan koulutuspolut näiden osalta. Kouluverkko selvityksen tekoa on kaavailtu suunnitelmavuosien jälkeiseen aikaan. Sotkamon kunta pyrkii edistämään toisen asteen ja sen jälkeisten opintojen järjestämistä Sotkamossa. Tavoitteena on laajentaa opintomahdollisuuksia ammattikorkean ja yliopisto-opintojen osalta. Vuonna 2023 ammattikorkeakoulun liikunnanalan opiskelijat aloittavat toisen vuosikurssin opinnot Vuokatissa. Olympiavalmennuskeskus ja sen osana oleva Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia on merkittävä valtakunnallinen toimija, jonka toimintaympäristöjen ja sisällön kehittämisessä Sotkamon kunnalla on merkittävä rooli. Uuden olympiadin alkaessa OVK:n sopimukset tullaan päivittämään vuodelle 2023. Koulutuspolkuja tulee kehittää jatkuvasti vastaamaan kysyntään. Toimivat koulutuspolut toimivat vahvasti kunnan vetovoiman lisääjänä.

- Uusi yläkoulu ja lukio sekä uusi kirjasto

Tenettiin sijoittuvan uuden yläkoulun suunnittelu ja arkkitehtityö valmistui vuoden 2022 aikana. Uuden koulun rakentaminen päästään aloittamaan vuoden 2023 alkupuolella. Tavoitteena on, että uusi yläkoulu otetaan käyttöön 2024. Toimivat, viihtyisät ja terveet koulutilat ovat jo itsessään vetovoimatekijä. Nykyaikaiset ja muunneltavat tilat sekä oppimisympäristöt mahdollistavat opetuksen sisältöjen kehittämisen ja laadukkaan toteuttamisen.

Nykyisen lukion vanhin osa puretaan ja tilalle rakennetaan uusi erillinen rakennus. Uuden lukio- ja kirjastorakennuksen arkkitehtisuunnittelu valmistuu vuonna 2022 ja rakennustoimenpiteet käynnistyvät vuonna 2023. Tilojen käytössä pyritään löytämään ratkaisut monikäyttöisyyteen ja viihtyvyyteen. Uusi rakennus tulee toimimaan eri ikäisten kohtauspaikkana ja kuntalaisten olohuoneena. Tavoitteena on, että lukio ja kirjasto ovat käyttöönotettavissa vuoden 2024 aikana.

- Tulevaisuuden sote-keskus

Sote-keskuksen ensimmäisen vaiheen arkkitehtityö valmistuu vuonna 2022. Tilaratkaisu tulee pitää sisällään sote-tilojen lisäksi asumistiloja. Jatkovaiheiden tilaratkaisujen osalta tulee tehdä vahvaa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Mahdollisten seuraavien vaiheiden osalta hyvinvointialueiden linjaukset määrittelevät tilatarpeet kunnissa.

- Lämpöliiketoiminta

Sotkamon kunta on vuokrannut lämpöliiketoiminnan Nevel Oy:lle vuoden 2025 puoliväliin saakka. Kunta on irtisanonut vanhan vuokrasopimuksen ja uuden vuokrakauden aikana toteuttaa oman lämpöliiketoiminnan vaatimat mahdolliset investoinnit ja kilpailutukset.

- Maankäyttö ja hankinta

Sotkamon kunnan tulee huolehtia tonttitarjonnasta asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Tähän päästään riittävällä raakamaareservillä, kaavoituksella ja tarvittavalla infrarakentamisella. Maanhankintaa tulee suorittaa tulevaisuuden tarpeita huomioon ottaen.

Kunta on käynnistänyt vuoden 2022 aikana uuden asuinalueen asemakaavoituksen Leivolanlammen ja Nurmestien väliselle alueelle (Leivolanlahden asemakaava). Asemakaavoituksen on tarkoitus valmistua siten, että alueen katuverkkoverkko ja kunnallistekniikka päästäisiin rakentamaan vuoden 2024. Vuokatinvaaralle nousevan tien ja Kattikeskuksen väliselle alueelle ollaan käynnistämässä uuden matkailualueen asemakaavoitusta. Myös tämän hankkeen osalta tavoiteltu toteutusaikataulu olisi vuosi 2024.

Tuulivoimatoimijoilla on ollut kiinnostusta tuulivoimarakentamisella Sotkamon kunnan alueelle. Lähtökohtaisesti tuulivoima hankkeet kohdistuvat alueille, jotka maakuntakaavassa on osoitettu ko. Hankkeille. Hankkeiden tulee sijoittua alueille, jossa ne eivät aiheuta häiriötä asumiselle tai elinkeinoille kuten matkailu.

- Elinkeinojen painopistealueet

Sotkamon kuntastrategiassa 2025 tavoitteena on ekosysteemien syntyminen ja kehittymisen edistäminen kärkitoimialoillamme, joita ovat matkailu, malmit, marjat, maa- ja metsätalous sekä liikunta- ja urheilutoiminta. Huomioidaan elokuvateollisuuden investointikokonaisuus Sotkamoon ja vahvistetaan kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa. Luodaan edellytyksiä alueelle tulemiseen ja pysymiseen koulutusmahdollisuuksilla, edistämällä osaavan työvoiman hankintaa ja tukemalla yleistä edunvalvontaa saavutettavuusasioissa.

- Matkailu

Sotkamo on suosittu ympärivuotinen matkailualue ja täällä on käynyt ennen Korona aikaa vuosittain noin miljoona majoitusvuorokautta käyttänyttä matkailijaa. Korona aika vähensi luonnollisesti ulkomaisten matkailijoiden saapumista, mutta kasvatti puolestaan kotimaisten matkailijoiden kysyntää. Sotkamo oli vuonna 2021 Suomessa neljänneksi suurin yöpymismäärillä mitattuna. Edellä olivat vain Helsinki, Tampere ja Vantaa. Matkailija profiili alueella on perhematkailija, joka käyttää majoitusta, aktiviteetteja ja ravintolapalveluita lomallaan.

Sotkamon matkailumenestys perustuu Vuokatin alueelle olevien matkailuyrittäjien tarjontaan. Vuokattia pidetään varteenotettavana matkakohteena Suomessa ja varsinkin sen talvi-, leirikoulu ja aktiviteettitarjonta tunnetaan Suomessa jo jollakin asteella. Alueen yrittäjien valmius kohdata ja palvella kansainvälistä asiakasta on hiljalleen parantunut ja alueen kv. myynti- ja markkinointimateriaali on saatettu kuntoon Vuokatin KV-kasvu hankkeen kautta. Hanke jatkuu vielä toukokuu 2023 asti.

Alueen matkailua kehitetäänkin määrätietoisesti eri hankkeiden kautta. Parhailaan on menossa KV hankkeen lisäksi myös Sotkamon kunnan hallinnoima Vuokatti Destinaatio hanke, jolla tehostetaan näkyvyyttä digitaalisissa kanavissa ja kotimaan kampanjoissa. Vuoden 2023 alusta toivotaan

päästävän kehittämään matkailua osana maakunnallista matkailuhanketta. Lisäksi parhaillaan on menossa E-Travel hanke, jolla kehitetään vuokatti.fi sivuja sekä maakunnallisia matkailuhankkeita, joissa ollaan yhtenä osapuolena kuten Kainuu Kotimaan markkinoille hanke, Kajaanin lentoliikenteen kehittämishanke, Vastuullisen matkailun kehittämishanke ja KARA-hanke.

2.5. TALOUSARVION 2023 OLENNAISET MUUTOKSET TOIMIALOITTAIN

Hallinnon toimiala

Sote-uudistus muuttaa hallinnon toimialan tunnuslukuja voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset ja niitä vastaava rahoitus poistuu hallinnon toimialan talousarviosta. Osana valtakunnallista maatalouslomituksen uudistusta lomatoimi siirtyy 1.1.2023 alkaen osaksi Pohjois-Suomen lomituspalveluja ja tulosityksikkö poistuu talousarviosta. Maatalouslomituksen maksullisen lomituksen tuki jää kunnalle, ja siihen on edellisten vuosien tapaan varattu määräraha talousarvioon 17 000 euroa. Maataloustoimen talousarvioon on puolestaan lisätty määräraha Aktiivitalan palveluseteliin 40 000 euroa. Tällä pyritään kehittämään maatalouden kilpailukykyä ja yrittäjien jaksamista. Työllisyyden hoidossa on varattu lisäresursseja valtakunnalliseen TE-palvelujen siirtoon kuntien vastuulle ja palkkatukityöpaikkoihin. Sokos Hotel Vuokatista vuokrattujen kokous- ja toimitilojen vuokraus päättyi 31.12.2022.

Sivistyksen toimiala

Sivistyksen toimialan suurimmat muutokset, jotka vaikuttavat euromääriin, ovat rakennushankkeista johtuvat väistöilaratkaisut, vaka-maksujen väheneminen, oppivelvollisuuden laajentumisen kustannukset, lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät ja kohdentuvat erilaiset toimenpiteet, palkankorotukset sekä kilpailukykyiset palkat rekrytoinneissa; tulevina vuosina lisäksi uusien rakennusten käyttökustannukset ja koulukuljetuskilpailutus.

2.6. TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN

Kunnan taseessa olevan kumulatiivisen ylijäämän kehitys

Yleisesti kuntataloudessa taloutta voidaan pitää tasapainoisena, kun vuosikate kattaa käyttöomaisuuden poistot. Vuosikatteen tulee kattaa myös investointeja, jotta kuntatalous olisi kokonaisuudessaan tasapainossa. Tuloslaskelma saattaa olla tasapainossa (ylijäämäinen), mutta rahoituslaskelman toiminnan ja investointien välinen rahavirta osoittaa ns. alijäämän, jos investointeihin joudutaan ottamaan uutta lainaa.

Minimitavoite kuntien taloudenhoidossa on positiivinen vuosikate. Jos vuosikate on negatiivinen, joudutaan arjen menoista selviytymiseen ottamaan ns. syömävelkaa. Toimintakulujen kasvun hillitseminen on tärkeää sekä tuloslaskelman pitämiseksi tasapainossa että investointien rahoittamiseksi. Lainakannan kasvua voidaan hillitä, jos vuosikate saadaan pidettyä korkeana, sillä riittävä vuosikate parantaa merkittävästi lainojen takaisinmaksukykyä ja vähentää uuden lainan tarvetta.

Kunnan taseessa oleva kumulatiivinen ylijäämä TA 2023 mukaan

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Edellisten tilikausien ylijäämä	60 821 303	55 850 232	52 408 160	49 690 917	47 250 106	45 859 406
Tilinpäätös	-4 971 071	-3 442 072				
Talousarvio/taloussuunnitelma			-2 717 243	-2 440 811	-1 390 700	3 604 531
Kumulatiivinen ylijäämä vuoden lopussa yhteensä	55 850 232	52 408 160	49 690 917	47 250 106	45 859 406	49 463 937

Kunnan taseessa arvioidaan olevan vuoden 2023 lopussa kumulatiivista ylijäämää yhteensä noin 47,2 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuoden 2024 arvioidaan olevan alijäämäinen -1,4 milj. euroa ja vuoden 2025 ylijäämäinen 3,6 milj. euroa. Vuoden 2025 lopussa taseessa arvioidaan olevan ylijäämää noin 49,4 milj. euroa. Ylijäämän määrään vaikuttaa olennaisesti vuoden 2023 tulos.

On hyvä muistaa, että todellinen kunnan talouden tasapainottaminen on paljon muutakin kuin kunnan tuloslaskelman tasapainottaminen. Yhtä lailla on perusteltua tarkastella kunnan talouden tilannetta laajemmin resurssilähtöisesti (kunnan tulorahoituksen, kassavarojen ja lainakannan tila), tarvelähtöisesti (kuntalaisten ja elinkeinoelämän tarpeet) sekä vastikelähtöisesti (hyvän vastikkeen antaminen verorahoille).

Sotkamon kunnan edellinen talouden tasapainottamisohjelma oli voimassa vuoden 2020 loppuun saakka. Kunnan käyttötaloutta saatiin sopeutettua ja tasapainotettua ohjelman mukaisesti. Lisäksi talouden tasapainottamisohjelman taustalla vaikuttavat edelleen vuoden 2013 talouden tasapainottamisohjelman aikana toteutetut toimenpiteet. Toimenpiteinä ovat olleet mm. toimintojen uudelleen järjestelyt, harkinnanvaraisten palvelujen karsiminen, henkilöstöön liittyvät säästö- ja sopeuttamistoimet (mm. palkattomat vapaat ja lomapalkkavelan pienentäminen, säästöt määräaikaissa ja vakinaisissa palvelussuhteissa), perusopetuksen tuntikehyksen pienentäminen, siivoustason tarkastaminen, varhaiskasvatuksen järjestelyt, nuorisotoimen tehtäväjärjestelyt, omaisuuden myyminen sekä toiminnan kannalta epäolennaisista tiloista luopuminen, kehittämishankkeet ja rahoituksen keinot. Monet toimenpiteistä ovat jääneet pysyviksi toimenpiteiksi kunnan käyttötalouteen.

Vuodesta 2021 alkaen on toteutettu kunnan uutta talouden tasapainottamis- ja kehittämisohjelmaa, joka on laadittu vuosille 2021–2025. Se tarkoittaa muun muassa palvelu- ja toimintaprosessien sekä rakenteiden uudistamista, digipalvelujen ja sähköisen asiointin kehittämistä sekä aktiivisia elinvoimaa vahvistavia toimia. Vuonna 2022 talouden tasapainottamis- ja kehittämisohjelma on päivitetty toimialoittain sekä tarkasteltu jo toteutettuja toimenpiteitä. Uusi kuntastrategia hyväksyttiin vuoden 2021 joulukuussa. Kuntastrategia ja sen pohjalta vuonna 2022 laaditut toimenpideohjelmat antavat suuntaviivat ja painotukset kehittämistyölle. Tärkeällä sijalla on myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytettävissä olevien resurssien ja keinoin. Tätä tukemaan on laadittu laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma vuonna 2022 ja tämä kokonaisuus tullaan hyväksymään valtuustossa vuoden 2022 loppuun mennessä.

Kunnan suotuisasta talous- ja työllisyyskehityksestä huolimatta kunnan talouden tasapainottamiselle on edelleen tarvetta. Oman haasteensa talouden pitkän aikavälin suunnitteluun on tuonut sote-kustannusten raju kasvu, joka kuitenkin poistuu hyvinvointialueuudistuksessa vuoden 2023 alusta lukien. Pidemmällä aikavälillä huomiota tulee kiinnittää rakenteellisiin uudistuksiin, joilla voidaan korjata tulo- ja menokehityksen epätasapainoa. Tulevien vuosien valtionosuuksien toteutumisen lopullista suuruutta ei vielä tiedetä mutta joka tapauksessa on selvää, että valtionosuudet tulevat kattamaan vain noin 10 prosenttia kunnan menoista.

Kunnan taloutta tarkastellessa korostuu kuntakonsernin näkökulma kuntalain mukaisesti. Tämä tarkoittaa ajattelutavan laajentamista kuntakonsernin talouden tasapainon löytämiseksi. Kuntatalouden tilaa tullaan tarkastelemaan vuoden 2023 aikana entistä vahvemmin myös kuntakonsernin näkökulmasta.

2.7. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Kunnanvaltuusto on päättänyt 29.4.2019 § 34 Sotkamon kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja kunnanhallitus on 4.6.2019 § 119 päättänyt tarkemmista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeista.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä, toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu 22 kunnan perustehtävään, toimintaympäristö analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Kuntastrategian, toiminnan ja talouden sekä sisäisen valvonnan tavoitteet pyritään yhdistämään, jotta sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät jää erillisiksi toiminnoiksi.

Kuntakonsernin ja omistajaohjauksen näkökulmasta konserniyhtiöiden laadukasta päätöksentekoa ja riskienhallintaa edistetään konserniohjeen määräyksillä, asiantuntevilla hallituksen jäsenillä sekä velvollisuudella hankkia kunnan kanta asiaan konserniohjeessa määritellyissä asiakokonaisuuksissa ennen päätöksentekoa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt Sotkamon kunnalle uuden konserniohjeen (18.6.2019 § 57), jonka keskeisinä periaatteina ovat toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen sekä tiedonkulun tehostuminen. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt myös (26.8.2019 § 65) hyvän hallinto- ja johtamistavan Sotkamon kuntakonsernissa, joka täydentää em. kunnan konserniohjetta sekä kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta ja perusteita.

Kunnan hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Hallintosäännön mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu tarkemmin tasoittain ja toimialueittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttajat vastuualueineen:

Toimija	Tehtävä ja vastuu
Kunnanvaltuusto	<p>Vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta.</p> <p>Päätää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.</p> <p>Valitsee tarkastuslautakunnan esityksestä tilintarkastusyhteisön kunnan ja kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastamista varten.</p> <p>Hyväksyy konserniohjeen.</p> <p>Käsittelee tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisen yhteydessä kunnanhallituksen selonteot sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä konsernivalvonnasta.</p> <p>Hyväksyessään tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun ja tilintarkastuskertomuksen perusteella valtuusto päättää myös vastuuvapaudesta tilivelvollisille.</p>
Tarkastuslautakunta	<p>Vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa.</p> <p>Voi esittää arviointikertomuksessaan arvionsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta.</p>
Tilintarkastaja	<p>Tarkistaa onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetty asianmukaisesti.</p> <p>Tarkastaa hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen.</p>
Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja	<p>Operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta sekä tuloksellisuudesta.</p> <p>Kunnanhallitus on lisäksi velvollinen antamaan osana toimintakertomusta selonteot sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä kunnassa ja kuntakonsernissa.</p>
Lautakunnat ja tytäryhteisöjen hallitukset	<p>Vastaa omalla tehtävä-/toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.</p>
Tytärtyhtiöiden toimitusjohtajat	<p>Vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueillaan sekä raportoivat niiden järjestämisestä ja tuloksellisuudesta valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle.</p>

Toimialojen johtajat	Vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueillaan sekä raportoivat niiden järjestämisestä ja tuloksellisuudesta valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle. Toimialajohtajien vastuulla on lisäksi yhteistyön kehittäminen oman vastuualueensa sisällä liittyen sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.
Esimiehet	Vastaavat siitä, että henkilöstö on myös tietoinen tehtävistään. Ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.
Henkilöstö	Riskien tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja raportointi omissa tehtävissään. Toimiminen annettujen ohjeiden mukaan. Jokainen kunnan palveluksessa oleva pyrkii omalta osaltaan saavuttamaan yksikölle asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Sotkamon kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallintaprosessin osalta vuonna 2022 järjestettiin koulutus esimiehille. Esimiesten ja koko henkilökunnan tulee tiedostaa ja ymmärtää riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan käsitteiden ja eri toimijoiden tehtävien ja vastuiden määrittelyt, reagoitivelvollisuus sekä tilivelvollisuudet.

Kunnassa on otettu käyttöön Whistleblower-ilmoituskanavajärjestelmä. Ohjelman käyttö ohjeistetaan uudelleen, kun kyseiseen ohjelmaan liittyvä lainsäädäntö hyväksytään eduskunnassa.

3. STRATEGIAPERUSTA

3.1. SOTKAMON KUNTASTRATEGIA

Sotkamon nykyinen kuntastrategia vuosille 2022–2025 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 15.12.2021.

Kuntastrategia määrittää keskeiset linjaukset tulevaisuuden tahtotilasta ja toimii kunnan arkijohtamisen ja päätöksenteon peruskivenä. Kunnan keskeiset suunnitelmat, ohjelmat ja linjaukset sekä talousarvio toteuttavat strategiaa. Strategian toteutumista arvioidaan keskeisten mittarien ja indikaattorien avulla. Tärkeänä osana strategiaa ovat innovatiivisuus ja yhteistyö. Tarvitaan kokeilukulttuuria ja rohkeata asioiden eteenpäin viemistä. Strategian käytännön toteutuksessa tarvitaan vahvaa viestintää.

Keskeiset arvomme ovat kaukoviisuus, vastuullisuus ja lapsiystävällisyys. Arvomme antavat hyvän kuvan niistä kokonaisuuksista, joita pidämme päätösten valmistelun ja päätöksenteon pohjana sekä ohjaavina tekijöinä. Esimerkkeinä tästä voidaan nostaa lapsivaikutusten arviointi eri päätösten yhteydessä.

Sotkamon kunta rakentaa kuntalaistensa hyvinvointia kehittämisen ja tulevaisuuteen suuntavien investointien kautta. Kasvavan Sotkamon menestystarinan kärkiteemoina ovat:

1. Hyvinvointi edellä huomiseen
2. Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen
3. Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo

Kuntastrategian toteutumista seurataan koko valtuustokauden ajan ja sitä päivitetään tarvittavilta osin valtuustokauden puolivälissä vuonna 2023.

3.2. SOTKAMON ELINVOIMAOHJELMA

Kunnan valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2022 elinvoimajaoston valmisteleman uuden vuosien 2022–2025 elinvoimaohjelman. Ohjelman painopisteenä toimivat Mainettaan markkinoiva Sotkamo, Yrittäjyyttä, yhteistyötä sekä työpaikkaomavaraisuutta edistävä Sotkamo, Saavutettava Sotkamo, Investoiva tapahtumien Sotkamo, Huoltovarma ja kaukoviisas sekä vastuullinen Sotkamo osa-alueet.

Elinvoimaohjelma on yksi tärkeimmistä talousarviosuunnittelua ohjaavia asiakirjoja ja sen vaikutukset näkyvät käyttötalouden lisäksi investointiohjelmassa sekä rekrytoinneissa.

Sotkamon kunnan elinvoimaohjelma löytyy kunnan kotisivuilta.

3.3. SWOT-ANALYYSI VUODELLE 2023

<p>Vahvuudet, jotka vievät kunnan kehitystä eteenpäin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toimivat kunnan peruspalvelut tasapuolisesti eri ikäryhmien näkökulmasta - Kunnan monipuolinen kokonaistulokertymä - Oma lukio ja lukion erityistehtävä - Olympiavalmennuskeskuskokonaisuus - Monimuotoinen ja puhdas luonto - Aktiiviset kylät - Osaava ja motivoitunut henkilöstö - Myönteinen väestökehitys - Turvallisuus - Erinomaiset liikuntamahdollisuudet - Kaivannaistoimialan myönteinen kehittyminen - Vahva maa- ja metsätalous, marjat - Yritysten nettomäärän kehitys - Sotkamo-Vuokatti Masterplan 2030 - Sotkamon kirkonkylän Masterplan - Kunnan vahva sijoitusvarallisuus - Toimintaa ohjaavat strategiat ja ohjelmat - Vuokatin matkailun kehittyminen - Kunnan ja kuntakonsernin talouden tilanne - Kuntamarkkinointi - Kunnan vetovoimaa lisäävät investoinnit - Onnistunut maapolitiikka ja maanhankinta sekä kaavoitus - Lisääntynyt kulttuuritarjonta - 3. sektorin aktivoituminen - Kokonaisverotulokertymän positiivinen kehitys - Onnistunut maapolitiikka ja maan hankinta sekä kaavoitus - Kuntaorganisaation kehittymistä tukevat rekrytoinnit - Lapsiystävällinen kunta-toimintamalli 	<p>Mahdollisuudet eli tekijät, jotka auttavat saavuttamaan päämäärät ja vievät kehitystä eteenpäin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elokuvateollisuuden kehittyminen - Uusien investointien saaminen Sotkamoon - 3. sektorin hyödyntäminen - Työperäinen maassamuutto ja maahanmuutto - Vahva identiteetti ja kotiseutuylpeys; paluumuuttajat - Aktiivisten kylien uudet palvelut ja työpaikat - Uusien pk-yritysten syntyminen - Kaivannaisteollisuuden klusteri - Jalostusteollisuuden vahvistuminen - Nykyaikaiset ja muunneltavat palvelujen tilaratkaisut - Korjausvelan hallinta (tiestö, kunnallistekniikka, rakennuskanta) - Kuntarajat ylittävä yhteistyö - Hiukan alueen kehittäminen - Hyvinvointialueuudistuksen toteutuminen - TE-25 uudistuksen toteutuminen - Rahastokanavien hyödyntäminen - Työnteon ja asiakaspalvelun uudet mallit (mm. etättyö ja digipalvelut) - Tonttitarjonnan monipuolisuus - Kulttuuritoiminnan uudet avaukset mm. residenssi - 3. asteen lisääntyvä koulutustarjonta
<p>Heikkoudet, jotka vaikeuttavat toimintaa tai hidastavat kehitystä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Venäjän hyökkäys Ukrainaan - Yksityissektorin investointiresurssien puute ja uskallus - Kustannusten hallinta ja ohjaus muuttuneessa maailmantilanteessa - Harvaan asutun alueen haastavat olosuhteet - Korjausvelan määrä (tiestö, kunnallistekniikka, rakennuskanta) - Huoltosuhteen kehitystrendi - 2. asteen jälkeisen koulutustarjonnan kapeus - Epävarmuus liikenneyhteyksistä 	<p>Riskitekijät, jotka vaikeuttavat päämäärien saavuttamista ja ovat riski toiminnalle tulevaisuudessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pandemiat - Kansainvälisen talouden ja turvallisuuden äkilliset muutokset - Julkisen talouden velkaantuminen - Muutokset alueen työllisyystilanteessa - Digitalisaation riittämätön hyödyntäminen - Suhdanneherkät ja kapeat työmarkkinat - Väestön ikääntyminen - Ikäluokkien pieneneminen - Kunnan taloudellisen kantokyvyn ylittävät palkkaratkaisut - Saavutettavuuden esteet elinkeinoelämän kehittymiselle - Osaavan työvoiman saatavuus - Riittämätön vuokra-asuntojen tarjonta kysynnän kasvaessa - Korkeiden nousu - Kunnan suurten investointien rahoittaminen - Ihmisten eriarvoistuminen

4. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kunnan on laadittava ja hyväksyttävä vuoden 2022 loppuun mennessä seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Tässä tapauksessa taloussuunnitelma ulottuu vuoteen 2025 saakka.

Kuntalain talousarvio- ja -suunnitelmasäännöksiä tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestäväällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset. Taloussuunnitelmassa ja -arviossa esitetään tavoitteiden toteutumisen edellyttämät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarviossa valtuusto hyväksyy talousarviovuoden sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio on oikeudellisesti sitova, mutta taloussuunnitelma on vain ohjeellinen; ainoastaan alijäämän kattamiseksi esitetyt toimenpiteet ovat sitovia.

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa asetetaan kunnan varsinaiselle toiminnalle tavoitteet ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Valtuusto päättää käyttötalousosan kokonaisuudesta, joille tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot asetetaan. Käyttötalousosan budjetti hyväksytään toimialoittain.

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat toimialoittain sitovia nettomenojen osalta kohderahoitteisissa määrärahoissa. Budjettirahoitteiset määrärahat ovat sitovia toimialoittain bruttona (menot ja tulot).

Toimielimet hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa esitetään kunnan kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot sekä suunnitelman mukaiset poistot käyttöomaisuudesta. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan se, kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumisesta kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa määritetään myös kunnan vuosikatteen taso eli tulo-rahoituksen määrä, joka on mahdollista kohdentaa investointien rahoitukseen ja/tai lainojen lyhennyksiin. Kirjanpidollisesti eriytetty vesihuoltolaitos on esitetty myös erikseen.

Rahoitusosa

Rahoitusosassa esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa kertoo kunnan rahoitustarpeen ja palvelujen järjestämisen vaikutukset maksuvalmiuteen.

Investointiosa

Investointiosassa esitetään ja ohjataan kunnan investointeja. Se sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille. Investointiosan määrärahat valtuusto hyväksyy investointiryhmittäin (kiinteä omaisuus, talonrakennus, julkinen käyttöomaisuus, irtain omaisuus, kaukolämpölaitos, vesihuoltolaitos ja arvopaperit). Valtuustoon nähden sitovana eränä huomioidaan em. investointiryhmien tulo- ja menoarviot bruttoperiaatteen mukaisesti.

Lähde: Kuntaliitto, Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma 2022

4.1. TALOUSARVION SITOVIUUS

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimille euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Toimielimellä on valtuutus käyttää sille talousarviossa osoitettu määräraha määrättyyn käyttötarkoitukseen tai määrätyn tavoitteen toteuttamiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Toimielin ei ole velvollinen käyttämään määrärahaa kokonaisuudessaan, jos toiminnalle asetetut tavoitteet muutoin saavutetaan tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin toteutuu.

Talousarvion yleisperustelut ovat informatiivisia, ja niitä ei ole tarkoitettu sitoviksi talousarvion osaksi. Talousarvion toimialoittaiset perustelut ovat ohjeellisesti sitovia. Toimialojen tulee noudattaa perustelujen ja asetettujen painopistealueiden kuvaamaa toiminnallista linjaa.

Strategisten tavoitteiden menestystekijät arviointikriteereineen ovat sitovia valtuustoon nähden. Tarkastuslautakunta seuraa näiden valtuuston tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä valtuustolle.

Sotkamon kunnan käyttötalousosan rakenne on seuraava (raportointitasot lihavoitu)

Hallinnon toimiala	Sivistyksen toimiala	Ympäristö- ja tekninen toimiala
Vaalit Tarkastuslautakunta Kunnanvaltuusto Kunnanhallitus Hallintopalvelut Hallintopalvelut Kansainvälinen toiminta Maakunnallinen yhteistoi- minta Käyttövaaraukset Asuntotoimi Elinkeinopalvelut Elinkeinopalvelut Työllistäminen Joukkoliikenne Yritysten toimitilat Muu kehittäminen Elinkeinopalveluiden pro- jektit Henkilöstö Maataloustoimi	Sivistyspalveluiden hallinto Varhaiskasvatus Varhaiskasvatus Päiväkodit Perhepäivähoito Ryhmäperhepäivähoito Muu varhaiskasvatus Varhaiskasvatuksen projek- tit Perusopetus Lukio Olympiavalmennuskeskus Vapaa-aikapalvelut Vapaa-aikapalvelut Liikuntapalvelut Kansalaisopisto Kirjasto Musiikkitoiminta Kulttuuri- ja museotoimi Nuorisotoimi	Kunnallistekniset palvelut Liikennealueet Liikennealueet Kaavatiet Yksityistiet Puistotoimi Varikko Liikunta-alueet Lämpölaitos Satamalaitos Jätehuolto Maa- ja metsätilat Pelastustoimi Kiinteistöjen kunnossapito Ateria- ja puhtaanapitopalve- lut Ateriapalvelut Puhtaanapitopalvelut Ympäristötoimi Mittaustoimi Kaavoitustoimi Rakennusvalvonta Ympäristönsuojelu Ympäristöterveydenhuolto Vesi- ja viemärlaitos Vesilaitos Viemärlaitos Hulevesi-viemärointi

Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Talousarvion toteutumisesta koko kunnan tasolla raportoidaan kunnanhallitukselle kuukausittain. Talousarvion toteumasta toimialoittain raportoidaan lautakunnille ja kunnanhallitukselle 30.4., 31.8. ja 31.12. kirjanpidon tilanteen mukaan. Tiedot saatetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle ja kunnanvaltuustolle kokousaikataulun mukaisesti.

4.2. MÄÄRÄRAHAT SITOVUUSTASOITTAIN

	Sitovuus *)	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Hallinnon toimiala	N	6 432 827	1 754 023
Ympäristö- ja tekninen toimiala	N	17 178 565	13 381 938
Sivistyksen toimiala	N	29 122 665	2 553 520
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		24 630 300
Valtionosuudet	B		6 645 019
Korkotuotot	B		0
Muut rahoitustuotot	B		5 647 705
Korkokulut	B	124 874	
Muut rahoituskulut	B	358 996	
Satunnaiset erät	B		
INVESTOINTIOSA			
Kiinteä omaisuus	N	-80 000	280 000
Talonrakennus	N	20 950 000	60 000
Julkinen käyttöomaisuus	N	1 934 694	91 694
Irtain omaisuus	N	750 000	
Kaukolämpölaitos	N	260 000	
Vesihuoltolaitos	N	1 375 000	
Arvopaperit	N		
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	B		
Antolainasaamisten vähennys	B		26 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	24 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B		4 082 398
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B		
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen	B		43 255 024
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		102 407 621	102 407 621

*) N= sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

5. KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN TOIMIALOITTAIN

5.1. HALLINNON TOIMIALA

Vastuuhenkilö kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

Toimialan tehtävä

Hallinnon toimialan tehtävä on huolehtia vaalien, tilintarkastuksen, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, yleishallinnon, elinkeinojen kehittämisen, henkilöstöhallinnon ja maataloustoimen toimintaan liittyvistä hallinnollisista tehtävistä ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä. Talouden ja konserniohjauksen yhteensovittamisesta, työllisyyden edistämisestä, sekä strategisesta maankäytöstä. Hallinnon tehtäviä on myös hoitaa koko organisaation henkilöstön, yhteistoiminnan ja viestinnän yhteensovittamisesta ja rajapinnoista.

Talousarviovuoden 2023 näkymä

Sotkamon kunnan kuntastrategia sekä elinvoimaohjelma ovat voimassa vuoden 2025 loppuun saakka. Marraskuussa 2022 valtuusto päätti työllisyysohjelmasta ja hallinnon toimialan toimialaohjelmasta. Osana valtakunnallista maatalouslomitukseen uudistusta lomatoimen vastuualue (Sotkamon lomituspalvelujen paikallisyksikkö) siirtyy 1.1.2023 alkaen osaksi Pohjois-Suomen lomituspalvelujen paikallisyksikköä. Pohjois-Suomen paikallisyksikön vastuukuntana toimii Muhoksen kunta.

Kainuun sotien kustannukset sisältyivät hallintopalveluihin palveluiden ostoihin vuoteen 2022 saakka.

Hallinnon toimialan elinkeinopalvelut vastuualue on laajasti mukana elinkeino- ja elinvoimahankkeissa mm. matkailun kehittämisen, omien hankkeiden ja projektikumppanuuksien kautta. Elinvoimapalveluja tuottavat yritys- ja matkailuasiantuntijat sekä maaseutupäällikkö maaseudun elinkeinojen kehittämisessä. Vuonna 2023 kehitetään edelleen kuntamarkkinointia.

Ennaltaehkäisevän työn merkitys korostuu vuonna 2023 hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa (HYTE-kerroin). HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Laaja hyvinvointikertomuksen valmistuminen syksyllä 2022 ja vuonna 2023 päivitettävät muut ennaltaehkäisevän työn suunnitelmat vakiinnuttavat hyvinvointikoordinaattorin tehtäväkokonaisuuden.

Sotkamon lapsiystävällinen kunta -mallin toimintasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuksessa vuonna 2023 hallintopalvelut ovat erityisesti mukana lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotossa, henkilöstön ja sidosryhmien koulutuksen organisoinnissa ja viestinnässä.

Työllisyydenhoidon laaja-alainen kehittäminen jatkuu. Kunta on mukana Kainuun työllisyyden kuntakokeilussa. Toimintakeskuksen toiminta vakiintui vuoden 2022 aikana osaksi kunnan omaa toimintaa työllisyys Hankkeiden päätyttyä. TE-palvelujen siirto kuntien vastuulle etenee ja valmistelutyöhön varataan resursseja. TE-palvelujen siirtoa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 6.10.2022. Kunnille palveluiden järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2025.

Vuonna 2022 käyttöön otettu Dynasty-asianhallintajärjestelmän uusi versio mahdollistaa sähköisen asianhallinnan edelleen kehittämisen vuonna 2023.

Vuoden 2023 aikana jatketaan kunnan sijoitusvarallisuuden hoitamista yhdessä kilpailutettujen varainhoitajien kanssa. Talousasiantuntijan tehtävä saatiin täytettyä ja taloustiimin ensimmäinen, suunnitellun mukaisesti resurssoitu toimintavuosi alkaa.

Vuonna 2023 jatketaan kunnan uuden talouden tasapainottamis- ja kehittämisohjelman toimeenpanoa.

Vuoden 2023 eduskuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 2.4.2023.

Henkilöstö vastuualueella kehitetään vuonna 2023 erityisesti työkykyjohtamisen valmiuksia ja keinoja, koulutussuunnittelua sekä työnantajakuva.

Talousarvion laadinnan yhteydessä hallinnon toimiala on analysoinut toimialan toimintaympäristön muutoksia, tunnistanut tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioinut niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatinut tarvittavat suunnitelmia ja toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Riskit jaotellaan neljään pääryhmään: strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit, sekä vahinkoriskit.

Maailmanlaajuisen turvallisuustilanteen muuttuminen aiheuttaa riskejä hallinnon toimialan toimintaympäristössä. Riskit voivat kuulua kaikkiin neljään riskien pääryhmään ja voivat koskea toimialan kaikkia hallinnon vastuualueita. Turvallisuusriskien hallitsemiseksi jatketaan valmiussuunnitelman eri osa-alueiden päivittämistä, tehdään tietoturvan parantamisen toimenpiteitä ja harjoitellaan uhkatileteissa toimimista.

Koronaepidemian aiheuttamien riskien odotetaan vähenevän ensi vuonna. Valmiuksia tartuntatautilanteen muuttumiseen kuitenkin ylläpidetään. Tarvittaessa fyysisten tapaamisten riskiä arvioidaan tapauskohtaisesti ja noudatetaan suojautumisesta, turvaväleistä, käsihygieniasta annettuja ohjeita. Etätoimia toteutetaan normaaliajan voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti.

Koronaepidemiasta ja maailmanlaajuisen turvallisuustilanteen muuttumisesta on voinut seurata henkilöstön psykofyysisen kuormituksen kasvua. Kuormitusta pyritään vähentämään tilanteen mukaisilla toimintaohjeilla, varhaisen tuen mallin mukaisilla toimenpiteillä ja työtehtävien ja lomien uudelleen järjestelyissä mahdollisuuksien mukaan.

Työllisyyspalveluista toimintaympäristömuutoksessa tapahtuneet muutokset, valtakunnalliseen toimintaympäristömuutokseen valmistautumien (TE2024) ja uusien kuntakokeilun toimintatapojen käyttöönotto voivat lisätä henkilöstön psykofyysistä kuormitusta ja heikentää palvelujen laatua. Niihin varaudutaan ed. esitetyin keinoin ja lisäksi koulutuksilla ja maakunnallisella yhteistyöllä.

Terveys- ja sosiaalipalvelujen toimintaympäristön muutos Kainuun sotesta ja Kainuun hyvinvointialueeksi aiheuttaa riskejä yhdyspinnassa mm. ennaltaehkäisevässä työssä, tukipalveluissa ja tilajärjestelyissä, sekä yleisesti taloudessa ja lakisääteisten palvelujen hoitamisessa. Riskeihin valmistaudutaan varaamalla riittävästi resursseja ennaltaehkäisevään työhön, hyvinvointialueen viestinnän tukemisella, tekemällä aktiivisista yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ja säännöllisellä yhteistoiminnalla henkilöstön kanssa.

Henkilöstöriski on kohonnut asianhallinnassa, työllisyyspalveluissa ja talous- ja henkilöstöhallinnon ulkoistetuissa palveluissa henkilöstön vaihtumisen takia. Toimenpiteet riskien pienentämiseksi ovat rekrytointi, sijaisten nimeäminen, perehdyttäminen ja aktiivinen ulkoisten palvelujen palvelutason seuranta.

Eduskuntavaalien järjestämisessä riskeinä on kasvaneet tietoturvariskit ja henkilöstön riittävyys vaalitehtävissä. Niihin varaudutaan tietoturvan koventamisen toimenpiteillä ja mahdollisuuksien mukaan perehdyttämällä myös uusia henkilöitä vaalitehtäviin.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	1 361 123	1 529 890	33 100	51 100	15 100
Maksutuotot	190 622	157 150			
Tuet ja avustukset	610 661	544 114	587 923	587 923	587 923
Muut toimintatuotot	1 059 188	951 000	1 133 000	835 000	837 000
Toimintatuotot	3 221 594	3 182 154	1 754 023	1 474 023	1 440 023
Henkilöstökulut yhteensä	-3 979 469	-4 220 292	-3 009 506	-3 009 506	-3 009 506
Palvelujen ostot	-46 719 360	-49 421 569	-2 380 635	-2 370 635	-2 371 635
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-139 661	-78 550	-70 175	-71 175	-70 175
Avustukset	-572 248	-672 000	-715 000	-657 000	-657 000
Muut toimintakulut	-345 389	-316 228	-257 512	-257 512	-257 112
Toimintakulut	-51 756 127	-54 708 639	-6 432 828	-6 365 828	-6 365 428
Toimintakate	-48 534 533	-51 526 485	-4 678 805	-4 891 805	-4 925 405
Rahoitustuotot ja -kulut	-515		-100	-100	-100
Vuosikate	-48 535 048	-51 526 485	-4 678 905	-4 891 905	-4 925 505
Poistot ja arvonalentumiset	-20 437	-31 600	-31 600	-31 600	-31 600
Tilikauden tulos	-48 555 485	-51 558 085	-4 710 505	-4 923 505	-4 957 105
Vyörytysmenot ja tulot	17 564				
Tilikauden yli-/alijäämä	-48 537 921	-51 558 085	-4 710 505	-4 923 505	-4 957 105

Talous (ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	1 361 123	1 529 890	33 100	51 100	15 100
Maksutuotot	190 622	157 150			
Tuet ja avustukset	610 661	544 114	587 923	587 923	587 923
Muut toimintatuotot	1 032 549	951 000	1 133 000	835 000	837 000
Toimintatuotot	3 194 956	3 182 154	1 754 023	1 474 023	1 440 023
Henkilöstökulut yhteensä	-3 979 469	-4 220 292	-3 009 506	-3 009 506	-3 009 506
Palvelujen ostot	-46 702 876	-49 417 170	-2 377 051	-2 367 051	-2 368 051
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-135 245	-78 550	-70 175	-71 175	-70 175
Avustukset	-572 248	-672 000	-715 000	-657 000	-657 000
Muut toimintakulut	-267 668	-247 915	-175 755	-175 755	-175 355
Toimintakulut	-51 657 506	-54 635 927	-6 347 487	-6 280 487	-6 280 087
Toimintakate	-48 462 550	-51 453 773	-4 593 464	-4 806 464	-4 840 064
Rahoitustuotot ja -kulut	-515		-100	-100	-100
Vuosikate	-48 463 065	-51 453 773	-4 593 564	-4 806 564	-4 840 164
Poistot ja arvonalentumiset	-20 437	-31 600	-31 600	-31 600	-31 600
Tilikauden tulos	-48 483 502	-51 485 373	-4 625 164	-4 838 164	-4 871 764

Vuoden 2023 toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian tavoite	Laajan hyvinvointikertomuksen tavoite	Talousarviota-voite vuodelle 2023	Toimenpide	Mittari
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintamalli on käytössä.	Tiedonhallintamallin määrittelyt kattavat Sotkamon kunnan tiedonhallinnan.	Tiedonhallintamalli käytössä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Työnantajakuva paranee ja rekrytoinnit onnistuvat.	Kartoitetaan henkilöstön työnantajakuva, Tehdään työnantajaesittelyä ja kohdennettua rekrytointia monikanavaisesti. Perehdytystä kehitetään.	Kartoitus toteutettu, perehdytysaineisto intranetissä ja hakijamäärä avoimiin tehtäviin kasvaa.
Hyvinvointiedellä huomiiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Lapsivaikutusten arviointi on otettu käyttöön.	Laaditaan arviointiohjeet.	Arviointiohjeet laadittu ja lapsivaikutusten arviointia tehdään.
Hyvinvointiedellä huomiiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus edistyy suunnitelmallisesti.	Päivitetään ja jalkautetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	Suunnitelma laadittu ja sitä toteutetaan.
Hyvinvointiedellä huomiiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Kaikkien ikäluokkien ehkäisevällä päihdetyöllä on suunnitelmalliset rakenteet.	Laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.	Suunnitelma laadittu ja sitä toteutetaan.
Hyvinvointiedellä huomiiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Työttömien määrä vähenee kaikissa ikäluokissa.	Työnhakijoiden työllistymisen edistäminen ja aktivoiminen kohdennettuihin palveluihin systemaattisella ohjauksella sekä ennaltaehkäisevällä ja sujuvalla verkostoyhteistyöllä.	Työttömyysaste Virta yli 3kk työttömyyteen, Kuntakoikeilun kohderyhmän aktiivintuella kasvaa, Työmarkkinatuen maksuosuus.
Hyvinvointiedellä huomiiseen	Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edesauttaminen	Kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti.	Asukkaiden osallistumisen keinot kuvattu kunnan verkkosivuilla ja niitä toteutetaan.	Kerätään palautetta osallistumisesta.

Kuntastrategian tavoite	Laajan hyvinvointikertomuksen tavoite	Talousarviota-voite vuodelle 2023	Toimenpide	Mittari
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	SotKatin tunnettavuus ja käyttäjämäärä on kasvanut.	SotKatin kilpailutus toteutettu, SotKatin näkyvyyttä parannetaan ja käyttäjäpalautetta kerätään.	Kävijämäärä kasvaa.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Kunta tarjoaa mahdollisuuksia työllistymistä edistäviin palveluihin eri toimialoilla.	Asiakaslähtöisyyden korostuminen Toimintakeskuksen monipuolisemman toiminnan suunnittelussa ja ohjauksessa. Lisätään eri toimialojen tietoisuutta työllistymistä edistävästä palveluista. Edistetään myönteistä ajattelua.	Palautekyselyn tulokset Toimintakeskuksen osalta. Seurataan työllistymistä edistävien palveluiden piirissä olevien määrää kunnan henkilöstömäärästä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Yritysten toimintaedellytysten tukeminen sekä uusien yritysten sijoittumisen edistäminen kunnan alueelle, kunnan asukasluvun vahvistaminen.	Kuntamarkkinointi, tontitarjonta, kampanjat, kunnan ja yritysten välisen yhteistyön vahvistaminen, yhteiset hankkeet, Etenijä-palveluseteli, matkailumarkkinoinnin hankkeet.	Myydyt/vuokratut tontit, yritysten määrän kasvu, kunnan asukasmäärän kehitys, Etenijä-palvelusetelipäätösten määrä, yritystapaamisten järjestäminen säännöllisesti.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Vahva ja monipuolistunut elinkeinotoiminta.	Edistetään uusien hankkeiden syntymistä. Osallistutaan elinkeinoja laajentaviin hankkeisiin.	Käynnissä olevien hankkeiden määrä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Sotkamon kunnan terveen talouden kantokyvyn varmistaminen tulevina vuosina.	Uuden talouden tasapainottamis- ja kehittämishojelman (v.2023–2025) toteuttaminen.	Talouden tasapainottamis- ja kehittämissohjelman tulokset vuodelta 2023.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Henkilöstön työhyvinvointi paranee.	E-passin käytön laajentamista selvitetään, järjestetään tyhytoimintaa ja -tapahtuma.	Työhyvinvointikysely toteutetaan ja toteutetaan kyselyssä nousseita kehitystoimenpiteitä.

Kuntastrategian tavoite	Laajan hyvinvointiker- tomuksen tavoite	Talousarviota- voite vuodelle 2023	Toimenpide	Mittari
Elinvoiman vastuullinen vahvistami- nen	Toimivat, monipuoli- set ja houkuttelevat palvelut	Työkykyjohtami- nen on vaikutta- vaa ja sitä teh- dään aktiivisessa yhteistyössä työ- terveyshuollon kanssa.	Järjestetään koulutusta työkykyjohtamisesta esi- henkilöille ja puheek- siottamisesta koko hen- kilöstölle. Työterveys- huolto toteuttaa esihen- kilösoiton säännöllisesti. Esihenkilöiden työter- veyshuollon palvelutyy- tyväisyyttä mitataan.	Toteutuneiden esi- henkilösoittojen ja työterveyshuollon neuvotteluiden määrä kasvaa. Kou- lutukseen osallistu- jien määrä on vä- hintään 60 %:a kohderyhmästä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistami- nen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Yritysyhteistyön lisääminen. Han- kinnoilla työllis- tämistä ediste- tään kunnassa. Opinnollistami- nen juurtuu osaksi työllisyys- palveluita.	Toteutetaan yrityskäyn- tejä. Työllistämisehto yhdessä julkisessa han- kinnassa. Hankkeessa kehitetyn toimintamallin juurrutustyö.	Työnantajakäyn- tien määrä. Työllis- tämisehto hankin- nassa toteutettu. Opinnollistaminen juurrutettu.
Elinvoiman vastuullinen vahvistami- nen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Yritysten toimin- taedellytysten tukeminen.	Kannustetaan yrittäjiä valtuustoaloitteen poh- jalta luodun Aktiivitalan palvelusetelin käyttöön.	Aktiivitalan palvelu- setelien määrä.
Hyvinvointi- edellä huomi- seen	Toimivat, monipuoli- set ja houkuttelevat palvelut	Viihtyisät asuin- ympäristöt.	Kannustetaan kyläyhteis- öjä parantamaan viih- tyisyyttä ja yhteisölli- syyttä myöntämällä kylä- rahaa.	Tuettujen tapahtu- mien ja toiminto- jen määrä kasvaa.

VAALIT

Vastuuhenkilöt maaseutupäällikkö Jari Korhonen ja toimistopäällikkö Päivi Huotari

Tehtävä

Vaalit sisältävät EU-vaalien, presidentin vaalien, eduskuntavaalien, kuntavaalien ja aluevaalien järjestämisen.

Kunnan keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä kunnassa. Sen päätehtävänä on valtiollisissa vaaleissa suorittaa vaalien toimittamiseksi tarpeelliset valmistelutoimenpiteet, järjestää ennakkoäänestys ja siihen tarvittava henkilökunta, tarkastaa ennakkoäänestysasiakirjat, suorittaa vaalilautakuntien ja vaalitoimitsijoiden koulutus ja järjestää alustavan äänten laskennan tiedottaminen. Vuonna 2023 on eduskuntavaalit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	12 634	18 000	18 000	36 000	
Toimintatuotot	12 634	18 000	18 000	36 000	
Henkilöstökulut yhteensä	-20 075	-23 320	-23 319	-23 319	-23 319
Palvelujen ostot	-5 224	-4 651	-3 900	-3 900	-4 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 637	-2 500	-900	-1 900	-900
Avustukset					
Muut toimintakulut	-723	-400	-400	-400	
Toimintakulut	-29 659	-30 871	-28 519	-29 519	-29 119
Toimintakate	-17 025	-12 871	-10 519	6 481	-29 119
Tilikauden tulos	-17 025	-12 871	-10 519	6 481	-29 119
Vyörytysmenot ja -tulot	-14				
Tilikauden yli-/alijäämä	-17 039	-12 871	-10 519	6 481	-29 119

TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS

Vastuuhenkilö talousjohtaja Piia Törhönen-Sirviö

Tehtävä

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalaissa. Lautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista. Lisäksi lautakunta valvoo lakisääteisen tilintarkastuksen sopimuksenmukaista toteutumista ja vastaa sidonnaisuusilmoituksista.

Tilintarkastajan tehtävistä säännellään myös kuntalaissa. Tilintarkastajan on toukokuun loppuun mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Kunnan tilintarkastusyhteisönä toimii tilikausien 2021–2024 aikana KPMG oy Ab (sisältäen option tilikausista 2025–2026).

Talous (sisäiset ja ulkoiset)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot					
Henkilöstökulut yhteensä	-6 157	-8 226	-8 211	-8 211	-8 211
Palvelujen ostot	-11 698	-15 300	-15 300	-15 300	-15 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Muut toimintakulut		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Toimintakulut	-17 855	-24 526	-24 511	-24 511	-24 511
Toimintakate	-17 855	-24 526	-24 511	-24 511	-24 511
Tilikauden tulos	-17 855	-24 526	-24 511	-24 511	-24 511
Vyörytysmenot ja -tulot	2 033				
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 822	-24 526	-24 511	-24 511	-24 511

KUNNANVALTUUSTO

Vastuullisena kunnanhallitus sekä kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

Tehtävä

Kunnanvaltuusto vastaa ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista. Kunnanvaltuusto asettaa vuosittain talousarviossa toimielimille tulostavoitteet, joilla se ohjaa määrärahojen käyttötarkoitusta, palvelutuotannon määrää ja laatua sekä toiminnan kehittämissuuntaa.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot					
Henkilöstökulut yhteensä	-49 155	-34 126	-37 147	-37 147	-37 147
Palvelujen ostot	-12 147	-12 900	-17 800	-17 800	-17 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-956				
Avustukset		-32 000	-32 000	-32 000	-32 000
Muut toimintakulut	-904	-735	-735	-735	-735
Toimintakulut	-63 162	-79 761	-87 682	-87 682	-87 682
Toimintakate	-63 162	-79 761	-87 682	-87 682	-87 682
Tilikauden tulos	-63 162	-79 761	-87 682	-87 682	-87 682
Vyörytysmenot ja -tulot	-30				
Tilikauden yli-/alijäämä	-63 192	-79 761	-87 682	-87 682	-87 682

KUNNANHALLITUS

Vastuuhenkilöt kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren ja toimituspäällikkö Päivi Huotari

Tehtävä

Kunnanhallituksen vastuualue sisältää kunnanhallituksen, avustukset, joukkoliikenteen, kunnan oman projektit, projektien maksuosuudet, yritysten toimitilat ja muun elinkeinojen kehittämisen.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	450				
Tuet ja avustukset	-620		65 000	65 000	65 000
Muut toimintatuotot	732 986	700 000	920 000	620 000	620 000
Toimintatuotot	732 815	700 000	985 000	685 000	685 000
Henkilöstökulut yhteensä	-1 030 938	-1 009 417	-1 015 010	-1 015 010	-1 015 010
Palvelujen ostot	-280 303	-397 850	-227 850	-227 850	-227 850
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 761	-29 600	-14 600	-14 600	-14 600
Avustukset	-423 321	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Muut toimintakulut	-10 279	-16 800	-83 353	-83 353	-83 353
Toimintakulut	-1 785 602	-1 478 667	-1 365 813	-1 365 813	-1 365 813
Toimintakate	-1 052 787	-778 667	-380 813	-680 813	-680 813
Tilikauden tulos	-1 052 787	-778 667	-380 813	-680 813	-680 813
Vyörytysmenot ja -tulot	-858				
Tilikauden ali-/ylijäämä	-1 053 645	-778 667	-380 813	-680 813	-680 813

HALLINTOPALVELUT

Vastuuhenkilöt kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen ja hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren

Tehtävä

Hallintopalvelujen vastuualue huolehtii hallinnon toimialan asianhallinnan, kirjaamopalveluiden ja koukshallinnan tehtävistä, sekä kunnanviraston asiakaspalvelupisteestä ja koko organisaation puhelinvaihteesta.

Hallintopalvelut pitää sisällään kansainvälisen toiminnan, maakunnallisen Kainuun liiton yhteistoiminnan, veteraanitoiminnan, vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston käyttövaraukset ja asuntotoimen tehtäviä.

Kainuun soten kustannukset sisältyivät hallintopalveluihin palveluiden ostoihin vuoteen 2022 saakka.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	683				
Muut toimintatuotot	201 165	185 000	201 000	203 000	205 000
Toimintatuotot	201 849	185 000	201 000	203 000	205 000
Henkilöstökulut yhteensä	-367 520	-537 924	-415 460	-415 460	-415 460
Palvelujen ostot	-44 323 516	-47 232 150	-625 921	-625 921	-625 921
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 014	-4 200	-10 400	-10 400	-10 400
Avustukset	-14 978	-20 000			
Muut toimintakulut	-72 672	-63 178	-71 528	-71 528	-71 528
Toimintakulut	-44 784 700	-47 857 452	-1 123 309	-1 123 309	-1 123 309
Toimintakate	-44 582 851	-47 672 452	-922 309	-920 309	-918 309
Rahoitustuotot ja -kulut	-94				
Vuosikate	-44 582 945	-47 672 452	-922 309	-920 309	-918 309
Poistot ja arvonalentumiset	-20 437	-31 600	-31 600	-31 600	-31 600
Tilikauden tulos	-44 603 383	-47 704 052	-953 909	-951 909	-949 909
Vyörytysmenot ja -tulot	15 599				
Tilikauden yli-/alijäämä	-44 587 783	-47 704 052	-953 909	-951 909	-949 909

Tavoite

Vastuualue tuottaa koko organisaatiolle toiminnanohjaussuunnitelman, tietosuojavastaavan ja tietohallintopäällikön palveluja, huolehtii yleisistä tietoturvan toimintaedellytyksistä ja koordinoi erilaisia viestinnän ja ulkoistetun tietohallinnon kehittämistehtäviä.

Kuntaviestinnässä huomioidaan erityiset viestintätarpeet, kehitetään kuntatiedotusta ja markkinoidaan kuntaa myös työnantajakuvaa vahvistamalla.

ELINKEINOPALVELUT

Vastuuhenkilöt kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, työllisyysasiantuntija Marjo Leinonen, yritysasiatuntija Kari Backman ja matkailuasiantuntija Aija Laukkanen

Tehtävä

Elinkeinopalvelut vastuualue sisältää elinkeinopalvelut, matkailumarkkinoinnin, yhteistoimintasopimukset, työllistämisen, joukkoliikenteen, kunnan omat hankkeet, yhteishankkeiden maksuosuudet ja muun elinkeinojen kehittämisen.

Työllisyyspalvelut vastaavat työllisyyden kuntakokeilulain mukaisten TE-palveluiden järjestämisestä sekä muusta kunnan työllisyydenhoidosta, joiden tarkoituksena on tukea kuntalaisten hyvinvointia, osaamisen vahvistamista ja työllistymistä. Työllisyyspalvelut tukevat myös työnantajia työntekijöiden rekrytoinnissa. Määräraharauksissa on huomioitu työllisyyspalveluiden riittävät henkilöstöresurssit, palkkatuella työllistäminen, Kelan työmarkkinatuen maksuosuus, työnantajien kuntalisä sekä muut toiminnan järjestämisen kannalta oleelliset tarpeet.

Talous /sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	627	15 300	15 100	15 100	15 100
Tuet ja avustukset	387 638	414 114	351 923	351 923	351 923
Muut toimintatuotot	109 159	50 000			
Toimintatuotot	497 425	479 414	367 023	367 023	367 023
Henkilöstökulut yhteensä	-855 427	-989 959	-1 275 443	-1 275 443	-1 275 443
Palvelujen ostot	-1 451 295	-1 153 899	-1 026 464	-1 016 464	-1 016 464
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-67 059	-28 000	-23 400	-23 400	-23 400
Avustukset	-111 976	-530 000	-540 000	-540 000	-540 000
Muut toimintakulut	-214 096	-206 536	-64 736	-64 736	-64 736
Toimintakulut	-2 699 853	-2 908 394	-2 930 043	-2 920 043	-2 920 043
Toimintakate	-2 202 428	-2 428 980	-2 563 020	-2 553 020	-2 553 020
Rahoitustuotot ja -kulut	-22		-100	-100	-100
Vuosikate	-2 202 450	-2 428 980	-2 563 120	-2 553 120	-2 553 120
Tilikauden tulos	-2 202 450	-2 428 980	-2 563 120	-2 553 120	-2 553 120
Vyörytysmenot ja -tulot	-1 326				
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 203 777	-2 428 980	-2 563 120	-2 553 120	-2 553 120

Tavoite

Elinkeinopalvelujen vastuualue edistää kannattavan liiketoiminnan ja uusien työpaikkojen syntymistä, yritysten toimintaedellytysten ja toimintaympäristön kehittämistä ja elinkeinoyhdistyötä painottaen vuonna 2023 hanketoiminnan, erilaisten avustusten ja aluemarkkinoinnin keinoja. Ensi vuonna vastuualue on kuntaosuudella mukana useissa eri yhteishankkeissa. Lisäksi varaudutaan kolmeen uuteen hankkeeseen: Uudistavaa vetovoimaa Sotkamon hanke, Kainuu Charter hanke ja yhteistyössä enemmän -hanke. Muun elinkeinojen kehittämiseen kuuluvat yrityspalvelusetelit ja maatalousyrittäjien tuetun maksullisen lomituksen.

Työllisyyspalveluiden tavoitteena on palkkatuella työllistämisen lisääminen, työnantajayhteistyön tiivistäminen ja TE-palveluiden siirtoon valmistautuminen riittäväillä henkilöstöresursseilla.

Vuonna 2023 tavoitteena on vakiinnuttaa Sotkamon paikallisliikenteen, paikallisbussi SotKatin, toiminta ja lisätä sen tunnettavuutta. Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen kilpailuttaman kuntien välisen joukkoliikennesopimuksen optio on päättymässä ensi vuonna, talousarviossa varaudutaan kuntien välisen joukkoliikenteen samansuuruiseen kuntaosuuteen koko vuodeksi. Lisäksi Ely-keskus on ilmoittanut lentokenttäliikenteen loppuvan 31.12.2022.

HENKILÖSTÖ

Vastuuhenkilö hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren

Tehtävä

Henkilöstö vastuualue vastaa eräistä toimialojen yhteisistä henkilöstöpalveluista kuten työterveys- huollon järjestämisestä, virkistystoiminnan kustannuksista, kesätyöntekijöiden hakuprosessista ja palkkakustannuksista, yhteistoiminnasta Kevan ja Kuntatyönantajan kanssa, yhteistyöryhmän toimintaedellytyksistä ja esihenkilöinfoista. Henkilöstöhallinnon järjestelmien kehitystehtävien, yleisten henkilöstöohjeiden, henkilöstöperiaatteiden, -raportin, sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman valmistelutehtävät kuuluvat vastuualueelle.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	3				
Tuet ja avustukset	223 644	130 000	171 000	171 000	171 000
Muut toimintatuotot	5 486	10 000	5 000	5 000	5 000
Toimintatuotot	229 132	140 000	176 000	176 000	176 000
Henkilöstökulut yhteensä	-107 058	-78 084	-118 364	-118 364	-118 364
Palvelujen ostot	-483 412	-403 000	-458 300	-458 300	-458 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 768	-5 100	-20 375	-20 375	-20 375
Avustukset	-16 872	-45 000	-40 000	-40 000	-40 000
Muut toimintakulut	-42 552	-21 400	-35 000	-35 000	-35 000
Toimintakulut	-654 662	-552 584	-672 039	-672 039	-672 039
Toimintakate	-425 530	-412 584	-496 039	-496 039	-496 039
Rahoitustuotot ja -kulut	-399				
Vuosikate	-425 929	-412 584	-496 039	-496 039	-496 039
Tilikauden tulos	-425 929	-412 584	-496 039	-496 039	-496 039
Vyörytysmenot ja -tulot	2 288				
Tilikauden yli-/alijäämä	-423 641	-412 584	-496 039	-496 039	-496 039

Tavoite

Vuonna 2023 vastuualueella kehitetään erityisesti työkykyjohtamisen valmiuksia ja keinoja, koulutus- suunnittelua sekä työnantajakuva.

MAATALOUSTOIMI

Vastuuhenkilö maaseutupäällikkö Jari Korhonen

Tehtävä

Maataloustoimi vastaa maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluvista lakisääteisistä tehtävistä ja maaseudun kehittämisestä. Sotkamon maataloushallinto vastaa EU-maksajavirastotehtävistä Kajaanin, Kuhmon ja Sotkamon muodostamalla yhteistoiminta-alueella.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Muut toimintatuotot	10 391	6 000	7 000	7 000	7 000
Toimintatuotot	10 391	6 000	7 000	7 000	7 000
Henkilöstökulut yhteensä	-109 247	-105 029	-116 552	-116 552	-116 552
Palvelujen ostot	-2 241	-5 100	-5 100	-5 100	-5 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 156	-500	-500	-500	-500
Avustukset	-5 103	-20 000	-78 000	-20 000	-20 000
Muut toimintakulut	-813	-760	-760	-760	-760
Toimintakulut	-118 560	-131 389	-200 912	-142 912	-142 912
Toimintakate	-108 169	-125 389	-193 912	-135 912	-135 912
Tilikauden tulos	-108 169	-125 389	-193 912	-135 912	-135 912
Vyörytysmenot ja -tulot	-58				
Tilikauden yli-/alijäämä	-108 227	-125 389	-193 912	-135 912	-135 912

Tavoite

Käynnistetään CAP-27-ohjelmakauden toimeenpano tehokkaasti. Parannetaan valtuustoaloitteen pohjalta luodun Aktiivitalan palvelusetelin vaikuttavuutta tiivistämällä maatalouden kehittäminen yritysten kilpailukykyä ja yrittäjien jaksamista parantaviin toimiin.

5.2. SIVISTYKSEN TOIMIALA

Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Merja Ojalampi

Toimialan tehtävä

Sivistyksen toimiala sisältää yleishallinnon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, lukion, Olympiavalmennuskeskus Vuokatti-Rukan, urheiluakatemiatoiminnan, kirjaston, kulttuuri- ja museotoiminnan, musiikkiopistotoiminnan, kansalaisopiston, taiteen perusopetuksen ja liikuntapalvelut sekä nuorisotoimen toiminnan.

Talousarviovuoden 2023 näkyvä

Vuonna 2022 laadittua ja hyväksyttyä toimialaohjelmaa ja siitä laadittuja yksikkökohtaisia suunnitelmia toteutetaan (edelleen) vuoden 2023 aikana ja siitä eteenpäin. Rakennusprojektit Kontinjoen päiväkotia, Tenetin yläkoulu sekä lukio/kirjasto jatkuvat yhteistyössä teknisen toimialan kanssa. Myös Aatoksen korjaus alkaa v. 2023 aikana. Rakennus- ja korjaushankkeet vaikuttavat toiminnan järjestämiseen ja tila-asioihin väestötilojen hankkimisen muodossa. Yhdessä teknisen toimialan kanssa valmistaudutaan tähän kokonaisuuteen.

Toimialalla toteutetaan Lapsiystävällinen kunta -mallia yhdessä muiden toimialojen kanssa, osallistutaan sitä koskeviin koulutuksiin ja erilaisiin työryhmiin. Toimialalla huomioidaan laaja-alaisen hyvinvointitaitojen edistäminen ja tietoisuuden lisääminen, kehitetään viestintää ja panostetaan kansainvälisyyskasvatukseen. Yrittäjyyskasvatuksen polku ja yritysyritys yhteistyö kuvataan kirjalliseen muotoon ja siihen liittyvät käytännöt toimipisteissä yhdenmukaistetaan. Erilaisilla ja eri pituisilla hankerahoituksilla kehitetään toimintaa yhteistyössä muiden oppilaitosten tai tahojen kanssa.

Varhaiskasvatuksessa kaksivuotinen esiopetus alkoi lukuvuoden alusta v. 2021 ja se jatkuu v. 2024 kevätlukukauden loppuun. Oppivelvollisuuden laajentaminen 2. asteelle astui voimaan 1.8.2021. Näillä muutoksilla pyritään nostamaan Suomen koulutustasoa ja parantamaan hyvinvointia. Uusilla laeilla ja niiden toimeenpanolla on kustannusvaikutuksia kuntatalouteen valtion subventoinnista huolimatta.

Perusopetuksessa kehitetään oppilaskeskeistä pedagogiikkaa, kasvatetaan monilukutaitoa ja järjestetään edelleen Suomen harrastamisen -mallin mukaisia kerhoja. Tenetin yläkoulussa aloitetaan urheiluyläkoulutoiminta. Valmistavaa opetusta tarjotaan tarpeen mukaan. Kulttuuriopetussuunnitelma hyväksyttiin 1.8.2022 käyttöön ja sen toteutus ja arviointi tapahtuvat pääosin seuraavien lukuvuosien aikana; taiteen perusopetus huomioidaan myös sen osana. Aamu- ja iltapäivätoiminta siirrettiin 1.8.2022 perusopetuksen alaiseksi ja sen käytännön toteutusta kehitetään ja arvioidaan tulevana lukukautena ja seuraavina lukuvuosina. Lukiossa kehitetään edelleen markkinointiviestintää sekä urheilun ja opiskelun yhteensovittamista urheiluakatemiatoiminnan kanssa.

Kansalaisopiston kurseista osa on mahdollista suorittaa opinnollistamisen kautta ja ne suoritukset voidaan siirtää Koski-varantoon. Kulttuuritoimintaa vahvistetaan edelleen monen suuntaisesti ja juhluvuoden tapahtumista osa siirretään pysyviksi. Kokeillaan Kuhmon mallin mukaan omaa kesämuusikotoimintaa. Tervajärven talomuseon korjauksen, mahdollisen siirtämisen ja tulevan tapahtumatuotannon selvittelyä jatketaan ja kokonaisuudesta tulee tehdä päätöksiä; etsitään niiden mukaisesti myös sopivaa hankerahoitusta. Kirjasto kehittää tapahtumatuotantoaan ja osallistuu uuden kirjastoauton suunnitteluun ja hankintaan sekä uusien toimintamallien kehittämiseen. Nuorisotoimessa tehdään edelleen koulunuorisotyötä ja laajennetaan sitä koskemaan 2. astetta. Nuorisotyö mahdollistaa

lasten ja nuorten osallisuuden toteutumista. Kesätyösetelitoimintaa ja nuorten e-passitoimintaa kehitetään edelleen. Musiikkiopistotoimintaa jatketaan edelleen Kuhmon musiikkiopiston kanssa ja laajennetaan koskemaan tanssin opetusta tila-asioiden ratkettua.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	793 695	939 732	877 836	877 836	877 836
Maksutuotot	615 454	574 500	467 380	467 380	467 380
Tuet ja avustukset	1 162 154	1 023 908	1 126 008	1 071 008	1 071 008
Muut toimintatuotot	184 344	86 300	82 296	82 296	82 296
Toimintatuotot	2 755 647	2 624 440	2 553 520	2 498 520	2 498 520
Henkilöstökulut yhteensä	-17 499 779	-17 653 740	-18 553 651	-18 553 651	-18 553 651
Palvelujen ostot	-5 647 363	-5 786 157	-6 489 499	-6 491 499	-6 489 499
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-520 480	-743 763	-737 162	-757 162	-757 162
Avustukset	-452 918	-651 500	-654 125	-654 125	-654 125
Muut toimintakulut	-2 318 987	-2 354 084	-2 688 228	-2 719 728	-2 692 272
Toimintakulut	-26 439 526	-27 189 244	-29 122 665	-29 176 165	-29 146 708
Toimintakate	-23 683 879	-24 564 804	-26 569 145	-26 677 645	-26 648 188
Rahoitustuotot ja -kulut	-22				
Vuosikate	-23 683 901	-24 564 804	-26 569 145	-26 677 645	-26 648 188
Poistot ja arvonalentumiset	-47 093	-83 522	-83 522	-83 522	-83 522
Tilikauden tulos	-23 730 994	-24 648 326	-26 652 667	-26 761 167	-26 731 710
Vyörytysmenot ja -tulot	-11 285				
Tilikauden yli/alijäämä	-23 742 279	-24 648 326	-26 652 667	-26 761 167	-26 731 710

Talous (ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	793 695	789 200	877 836	877 836	877 836
Maksutuotot	615 454	574 500	467 380	467 380	467 380
Tuet ja avustukset	1 162 154	1 023 908	1 126 008	1 071 008	1 071 008
Muut toimintatuotot	184 344	86 300	82 296	82 296	82 296
Toimintatuotot	2 755 647	2 473 908	2 553 520	2 498 520	2 498 520
Henkilöstökulut yhteensä	-17 499 779	-17 653 740	-18 553 651	-18 553 651	-18 553 651
Palvelujen ostot	-3 736 206	-3 596 967	-4 100 382	-4 102 382	-4 100 382
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-515 756	-743 763	-737 162	-757 162	-757 162
Avustukset	-452 918	-651 500	-654 125	-654 125	-654 125
Muut toimintakulut	-808 227	-938 024	-1 093 557	-1 125 057	-1 097 600
Toimintakulut	-23 012 886	-23 583 994	-25 138 877	-25 192 377	-25 162 920
Toimintakate	-20 257 239	-21 110 086	-22 585 357	-22 693 857	-22 664 400
Rahoitustuotot ja -kulut	-22				
Vuosikate	-20 257 261	-21 110 086	-22 585 357	-22 693 857	-22 664 400
Poistot ja arvonalentumiset	-47 093	-83 522	-83 522	-83 522	-83 522
Tilikauden tulos	-20 304 353	-21 193 608	-22 668 879	-22 777 379	-22 747 922

Vuoden 2023 toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategia 2022–2025 Sivistyksen toimialaohjelma 2022–2025	Talousarviotavoite 2023	Toimenpide	Mittari
Hyvinvointi edellä huomiseen	Edistetään Lapsiystävällinen kunta -mallin toimitasuunnitelman toteuttamista toimialan yksiköissä (viisi tavoitetta).	1) osallistutaan koulutuksiin, 2) päivitetään asiakirjat, 3) järjestetään tunne- ja vuorovaikutustaitoihin koulutusta ja huomioidaan se kasvatuksessa ja opetuksessa, 4) edistetään osallisuutta ja 5) arvioidaan toimintaa.	Koulutusten ja osallistujien määrät, vähintään 80 % henkilökunnasta; asiakirjat on päivitetty. Osallisuuteen liittyvät toimenpiteet, tapahtumat, määrät ja osallistujat. Arviointi Lyk-mallin mukaisesti.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Sivistyksen toimiala kokonaisuudessaan tukee erinomaista koulupolkuja varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle omalla osaamisellaan.	Ollaan mukana rakenhankkeiden toteuttamisessa. Kehitetään toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä, pedagogiikkaa, digiosaamista ja -asiointia ja viestintää monen suuntaisesti. Yrittäjyyskasvatuspolku kirjataan kirjalliseen, yhdenmukaiseen muotoon. Kehitetään toimintaa hanketyöllä.	Hanketulokset, viestinnän kanavien määrät ja hyvinvointitulokset, digiosaamisen koulutukset. Yrittäjyyskasvatuspolku on kirjallisessa muodossa.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Jatketaan oppivelvollisuuden laajentamisen toimenpiteiden kehittämistä ja kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamista valtakunnallisten lakien, säädösten ja ohjeiden mukaan.	Kehitetään saatujen kokemusten pohjalta nivelvaiheiden ohjausta, perusopetuksen ja toisen asteen yhteistyötä sekä huolehditaan käytännön toteutuksesta. Huomioidaan koko toimialan mahdollisuudet. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun kehittämistoimintaa jatketaan	Tehostettua opinto-ohjausta saaneiden oppilaiden määrä yläkoulussa. 9. luokan päättäneistä oppilaista toisen asteen opiskelupaikan vastaanottaneiden määrä on 100 %. Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma on päivitetty saatujen kokemusten pohjalta.

Kuntastrategia 2022–2025 Sivistyksen toimialaohjelma 2022–2025	Talousarviotavoite 2023	Toimenpide	Mittari
Hyvinvointi edellä huomiseen	Kehitetään nuorisotyön toimintaa.	Lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita tarjotaan enemmän myös loma- ja vapaa-aikoina saavutettavuus huomioiden. Työskentelemme aktiivisesti nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien kanssa. Nuorten Epassi ulotetaan koskemaan korkeakouluopiskelijoita.	Palveluiden määrät ja ajankohdat; nuvan ja oppilaskuntien tapahtumien ja kokouksien määrät; osallistujamäärät. Epassia hakeneiden määrät.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Vahvistetaan toimialan kulttuuritoimintaa edelleen.	Kulttuuriopetussuunnitelma (kops) on käytössä ja sen toteutumista arvioidaan keväällä 2023. Laaditaan kulttuuritoimeja koskeva pitkän ajan kulttuuriohjelma. Juhlavuoden tapahtumista osa siirretään vuosittain tapahtuviksi. Taidehanketoiminnalla kehitetään kylätoimintaa. Palkataan 2-3 Sotkamon kesämuusikkoon kuukauden ajaksi.	Kopsin arvioinnin tulokset: kops on toteutunut vakassa ja kaikilla kouluilla. Kulttuuriohjelma ja vuosikello on valmis ja hyväksytty lautakunnassa. Juhlavuoden tapahtumista vähintään kolme siirtyy vuosittaisiksi. Taidehankkeen tavoitteet ovat toteutuneet kyllä. Kesämuusikot on rekrytoitu ja heidän esiintymistilaisuuksiaan on n. 20.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Kasvatamme ja kasvamme kansainvälisyyteen.	Laadimme kansainvälisyysuunnitelman ja haemme mukaan kansainvälisiin hankkeisiin. Edistämme ystävyyskuntatoimintaa.	Suunnitelma on valmis ja hyväksytty lautakunnassa. Haetaan väh. yksi uusi hanke. Osallistutaan Isny-ystävyyuskuntatapahtumaan ja kansainvälinen hallinnon harjoittelija tutustuu toimintaan sivistyksen toimialalla.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Otamme käyttöön osallistavan budjetoinnin nuorille.	Laaditaan ohjeet ja kysely.	Ohjeet ja kysely on valmiina. Osallistavan budjetoinnin kohteet on valittu ja ne ovat toimenpiteissä v 2024.

SIVISTYKSEN HALLINTO

Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Merja Ojalampi

Tehtävä

Sisältää sivistyksen toimialan yhteisen toiminnan (ml. laite- ja ohjelmakulut, koulutukset yms.)

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot					
Henkilöstökulut yhteensä	-65 608	-98 150	-114 700	-114 700	-114 700
Palvelujen ostot	-63 361	-120 200	-101 900	-101 900	-101 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 341	-6 150	-6 250	-6 250	-6 250
Avustukset			-50 000	-50 000	-50 000
Muut toimintakulut	-49 972	-7 500	-63 000	-63 000	-63 000
Toimintakulut	-183 282	-232 000	-335 850	-335 850	-335 850
Toimintakate	-183 282	-232 000	-335 850	-335 850	-335 850
Poistot ja arvonalentumiset	-21 452				
Tilikauden tulos	-204 734	-232 000	-335 850	-335 850	-335 850
Vyörytysmenot ja -tulot	-88				
Tilikauden yli/alijäämä	-204 822	-232 000	-335 850	-335 850	-335 850

Tavoite

Sivistyksen hallinnon tavoitteena on tarjota koko toimialalle yleishallinnon tuki, yhteinen talouden suunnittelu ja seuranta sekä henkilöstöhallinto, erilaiset yhteishankinnat ja koulutukset. Yleishallintoon kuuluvat myös lautakuntatyöskentely ja delegoidun päätätävällän mukaiset tehtävät.

VARHAISKASVATUS

Vastuuhenkilö kasvatusjohtaja Ville Manninen

Tehtävä

Varhaiskasvatus sisältää varhaiskasvatuksen hallinnon, päiväkotihoidon, esiopetuksen, perhepäivähoidon ja lastenhoidon tuen. Päiväkodit toimintakaudella 2022–2023 ovat: Kontinjoen päiväkotipäiväkodin johtaja Minna Rautio, Leivolan päiväkotipäiväkodin johtaja Jorma Parviainen, Päiväkoti Satuvakka/päiväkodin johtaja Heikki Niskanen, Tiilikankaan päiväkotipäiväkodin johtaja Minna Piirainen, Käpymetsän vuoropäiväkoti/päiväkodin johtaja Reeta Niskanen.

Päiväkodeille on laadittu vuoden 2022 tapaan yksikkökohtaiset budjetit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	41 912	41 700	41 700	41 700	41 700
Maksutuotot	394 894	342 500	200 000	200 000	200 000
Tuet ja avustukset	49 410	50 000	213 500	213 500	213 500
Muut toimintatuotot	3 107	800	800	800	800
Toimintatuotot	489 323	435 000	456 000	456 000	456 000
Henkilöstökulut yhteensä	-5 558 598	-5 580 757	-6 055 736	-6 055 736	-6 055 736
Palvelujen ostot	-1 571 736	-1 621 927	-1 973 667	-1 973 667	-1 973 667
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-83 946	-99 750	-99 950	-99 950	-99 950
Avustukset	-404 482	-430 000	-370 000	-370 000	-370 000
Muut toimintakulut	-399 307	-456 514	-461 090	-461 090	-461 090
Toimintakulut	-8 018 069	-8 188 948	-8 960 443	-8 960 443	-8 960 443
Toimintakate	-7 528 746	-7 753 948	-8 504 443	-8 504 443	-8 504 443
Poistot ja arvonalentumiset	-11 996	-20 200	-20 200	-20 200	-20 200
Tilikauden tulos	-7 540 742	-7 774 148	-8 524 643	-8 524 643	-8 524 643
Vyörytysmenot ja -tulot	-3 440				
Tilikauden yli/alijäämä	-7 544 182	-7 774 148	-8 524 643	-8 524 643	-8 524 643

Tavoite

Varhaiskasvatus järjestää varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaista varhaiskasvatusta sekä perusopetuslain (628/1998) esiopetusta lapsille viidessä kunnallisessa päiväkodissa. Osallistumme kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun (1046/2020). Kokeilupäiväkoteina ovat Käpymetsän ja Tiilikankaan päiväkodit. Muut päiväkodit osallistuvat kokeiluun verrokkiryhmässä. Sotkamossa on käytössä varhaiskasvatuksen palveluseteli. Sivistystoimen lautakunta on hyväksynyt palveluntuottajaksi päiväkotipilke Pajupillin sekä ryhmäperhepäiväkoti Kasperin ja Kaapon. Varhaiskasvatuksen talousarviossa näkyvät myös lapsen kotihoidon tuen kustannukset.

Varhaiskasvatuksessa jatketaan laatutyön ja varhaiskasvatuksen kehittämishankkeita. Lisäksi osallistumme Kainuun yhteiseen kolmitasoisien tuen sekä inklusion kehittämishankkeeseen.

PERUSOPETUS

Vastuuhenkilö kasvatusjohtaja Ville Manninen

Tehtävä

Perusopetus sisältää 1.–9. luokkien opetus- ja hanketoiminnan sekä aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan. Perusopetusta järjestetään lukuvuonna 2022–2023 seuraavissa kouluissa; vastuuhenkilöt on määritetty koulun jälkeen: Kontinjoen koulu, koulunjohtaja Anu Rautiainen; Leivolan koulu, koulunjohtaja Elisa Komulainen; Naapurivaaran koulu, koulunjohtaja Päivi Korhonen; Pohjavaaran koulu, koulunjohtaja Anna-Liisa Lukkari; Salmelan koulu, rehtori Janne Huotari; Vuokatin koulu, koulunjohtaja Jani Komulainen; Tenetin koulu, rehtori Riitta Lankinen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorina toimii Päivi Sirviö.

Kouluille on laadittu vuoden 2022 tapaan koulukohtaiset budjetit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	131 154	150 000	150 000	150 000	150 000
Maksutuotot	82 687	90 000	80 000	80 000	80 000
Tuet ja avustukset	229 616	173 000	151 500	151 500	151 500
Muut toimintatuotot	36 433	1 500	1 500	1 500	1 500
Toimintatuotot	479 890	414 500	383 000	383 000	383 000
Henkilöstökulut yhteensä	-7 400 244	-7 389 506	-7 992 267	-7 992 267	-7 992 267
Palvelujen ostot	-2 928 679	-2 953 998	-3 359 740	-3 359 740	-3 359 740
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-231 135	-270 810	-270 900	-270 900	-270 900
Avustukset					
Muut toimintakulut	-1 178 170	-1 201 036	-1 279 565	-1 279 565	-1 279 565
Toimintakulut	-11 738 228	-11 815 349	-12 902 471	-12 902 471	-12 902 471
Toimintakate	-11 258 338	-11 400 849	-12 519 471	-12 519 471	-12 519 471
Poistot ja arvonalentumiset	-13 644	-63 322	-63 322	-63 322	-63 322
Tilikauden tulos	-11 271 983	-11 464 171	-12 582 793	-12 582 793	-12 582 793
Vyörytysmenot ja -tulot	-4 891				
Tilikauden yli/alijäämä	-11 276 874	-11 464 171	-12 582 793	-12 582 793	-12 582 793

Tavoite

Perusopetus järjestää perusopetuslain (628/1998) mukaista perusopetusta sekä perusopetukseen valmistavaa opetusta ja aamu- ja iltapäivätoimintaa 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille. Salmelan koulussa järjestetään erityisen vaativan tuen oppilaille aamu- ja iltapäivätoimintaa vuosiluokille 1–9.

Perusopetuksessa jatketaan kehittämistyötä hankkeiden avulla. Alkuopetuksen hanke jatkuu vuoden 2023 loppuun asti. Kerhotoiminnan järjestämiseen on myönnetty avustus. Lisäksi olemme mukana Kainuun kuntien yhteisissä hankkeissa, joissa kehitetään oppimisen tukea sekä järjestetään koulupäivän yhteyteen harrastamisen mallin mukaisia harrastuksia. Kuusamon kaupungin hallinnoimissa sitouttavan kouluyhteisötyön hankkeissa kehitetään kouluyhteisöön sitoutumista sekä kehitetään pois-saoloihin puuttumisen mallia. Yläkoulussa aloitetaan urheiluyläkoulutoiminta.

LUKIO

Vastuuhenkilöt kasvatusjohtaja Ville Manninen ja lukion rehtori Mauri Reinikka

Tehtävä

Sotkamon lukio toteuttaa lukion opetussuunnitelman mukaista yleislinjan lukiokoulutusta. Lukiolla on myös opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä urheilun erityistehtävälupa. Lukioon kuuluu lukio-opetuksen lisäksi lukion hallinto sekä lukion projektit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot		49 000			
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	64 653	85 008	85 008	85 008	85 008
Muut toimintatuotot	54 868	12 000			
Toimintatuotot	119 521	146 008	85 008	85 008	85 008
Henkilöstökulut yhteensä	-1 672 070	-1 708 164	-1 527 690	-1 527 690	-1 527 690
Palvelujen ostot	-287 309	-510 849	-400 738	-400 738	-400 738
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-60 925	-168 950	-168 950	-188 950	-188 950
Avustukset	-600				
Muut toimintakulut	-243 113	-298 773	-363 640	-383 640	-367 683
Toimintakulut	-2 264 018	-2 686 736	-2 461 018	-2 501 018	-2 485 062
Toimintakate	-2 144 497	-2 540 728	-2 376 010	-2 416 010	-2 400 054
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-2 144 497	-2 540 728	-2 376 010	-2 416 010	-2 400 054
Vyörytysmenot ja -tulot	-911				
Tilikauden yli/alijäämä	-2 145 409	-2 540 728	-2 376 010	-2 416 010	-2 400 054

Tavoite

Sotkamon lukio järjestää lukiolain (714/2018) mukaista opetusta lukion opiskelijoille sekä lain ylioppilastutkinnosta (502/2019) mukaisia ylioppilastutkinnon kokeita. Urheilulinjalle keskiarvon, pääsykokeiden ja lajiliittopisteiden perusteella valituille urheilulukiolaisille mahdollistetaan tavoitteellisen opiskelun ja urheilun yhteensovittaminen yhteistyössä Vuokatti-Ruka urheiluakatemia kanssa.

Hanketoiminnassa korostuvat edelleen kansainvälisen liikkuvuuden hankkeet.

VUOKATTI-RUKA URHEILUAKATEMIA

Vastuuhenkilöt kasvatusjohtaja Ville Manninen ja Vuokatti-Ruka urheiluakatemiaan johtaja Janne Vuorinen

Tehtävä

Vuokatti-Ruka urheiluakatemiaan kuuluvat alueellinen urheiluakatemiatoiminta sekä valtakunnallinen olympiavalmennuskeskus, jonka painopisteenä ovat talvilajit. Tehtävänä on kasvattaa Suomelle maailman parhaita huippu-urheilijoita ja pitää näin Suomi kansainvälisesti menestyvän urheilumaana.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	542 684	601 532	589 636	589 636	589 636
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	699 545	575 000	570 000	570 000	570 000
Muut toimintatuotot	88 074	69 000	77 496	77 496	77 496
Toimintatuotot	1 330 303	1 245 532	1 237 132	1 237 132	1 237 132
Henkilöstökulut yhteensä	-1 344 280	-1 403 435	-1 374 924	-1 374 924	-1 374 924
Palvelujen ostot	-473 244	-181 270	-216 252	-216 252	-216 252
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 200	-54 700	-50 182	-50 182	-50 182
Avustukset		-170 000	-170 000	-170 000	-170 000
Muut toimintakulut	-188 972	-143 174	-220 207	-220 207	-220 207
Toimintakulut	-2 032 696	-1 952 579	-2 031 565	-2 031 565	-2 031 565
Toimintakate	-702 393	-707 047	-794 433	-794 433	-794 433
Rahoitustuotot ja -kulut	-22				
Vuosikate	-702 414	-707 047	-794 433	-794 433	-794 433
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-702 414	-707 047	-794 433	-794 433	-794 433
Vyörytysmenot ja -tulot	-970				
Tilikauden yli/alijäämä	-703 384	-707 047	-794 433	-794 433	-794 433

Tavoite

Akatemiatoiminnan tavoitteena on, että urheilija pystyy yhdistämään tasapainoisesti arjessaan tavoitteellisen urheilun sekä opiskelun. Sotkamossa järjestetään yläkoululeirityksiä 7.-9. luokkien oppilaille. Urheiluakatemia järjestää Sotkamon lukioon valittujen urheilijoiden valmennuksen sekä suunnittelee urheilun ja opiskelun yhteensovittamisen lukion kanssa. Olympiavalmennuskeskusten toiminnan tavoitteena on varmistaa ja vauhdittaa suomalaisten kärkiurheilijoiden kansainvälistä menestystä takamalla heille kilpailukykyinen päivittäisvalmentautuminen ja asiantuntijatoiminta.

VAPAA-AIKAPALVELUT

Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Merja Ojalampi

Tehtävä

Vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjaston, kulttuuri- ja museotoiminnan, musiikkiopistotoiminnan, kansalaisopiston, liikuntapalvelut ja taiteen perusopetuksen sekä nuorisotoimen talouden ja toiminnan.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	77 944	97 500	96 500	96 500	96 500
Maksutuotot	137 873	142 000	187 380	187 380	187 380
Tuet ja avustukset	118 930	140 900	106 000	51 000	51 000
Muut toimintatuotot	1 862	3 000	2 500	2 500	2 500
Toimintatuotot	336 610	383 400	392 380	337 380	337 380
Henkilöstökulut yhteensä	-1 458 979	-1 473 728	-1 488 333	-1 488 333	-1 488 333
Palvelujen ostot	-323 033	-397 914	-437 202	-439 202	-437 202
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-113 934	-143 403	-140 930	-140 930	-140 930
Avustukset	-47 835	-51 500	-64 125	-64 125	-64 125
Muut toimintakulut	-259 453	-247 087	-300 727	-312 226	-300 726
Toimintakulut	-2 203 234	-2 313 632	-2 431 317	-2 444 817	-2 431 317
Toimintakate	-1 866 623	-1 930 232	-2 038 937	-2 107 437	-2 093 937
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 866 623	-1 930 232	-2 038 937	-2 107 437	-2 093 937
Vyörytysmenot ja -tulot	-985				
Tilikauden yli/alijäämä	-1 867 608	-1 930 232	-2 038 937	-2 107 437	-2 093 937

Tavoite

Vapaa-aikapalveluiden toiminnan järjestämistä kunnassa ohjataan usean eri lain perusteella ja ne huomioiden kuten Kirjastolaki, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta, Museolaki, Laki vapaasta sivistystyöstä, Liikuntalaki ja Nuorisolaki lakisääteisinä tai vapaaehtoisina. Ohjaavina tekijöinä ovat myös erilaiset rahoituslait ja lakien asetukset. Kansalaisopistotoiminta järjestetään myös Kuhmon kaupungin alueella ja Kuhmon kaupunki järjestää puolestaan musiikkiopistotoiminnan Sotkamon kunnassa. Molemmat toiminnat perustuvat yhteistyösopimuksiin.

Kaikissa vapaa-aikapalveluiden yksiköissä on erilaisia kehittämishankkeita, toimintaa useiden muiden kunnan yksiköiden tai alueellisten muiden toimijoiden kanssa.

Vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on tarjota sellaisia palveluita, harrastuksia ja vapaa-aikaan liittyvää toimintaa, joilla vahvistetaan fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja pääomaa sekä kasvatetaan yleissivistystä, erilaisia taitoja ja kulttuurituntemusta.

5.3. YMPÄRISTÖ JA TEKNINEN TOIMIALA

Vastuuhenkilö tekninen johtaja Harri Helenius

Toimialan tehtävä

Ympäristö- ja tekninen toimiala vastaa kunnallisteknisistä palveluista, liikennealueista, kiinteistöpalveluista, ateria- ja puhtaanapitopalveluista, ympäristöpalveluista sekä vesi- ja viemärihuollosta. Palvelut tuotetaan itse, yhteistoiminnassa lähikuntien kanssa tai ostopalveluina.

Talousarviovuoden 2023 näkymä

Ympäristö- ja teknisen toimialan vuosi 2023 näyttää monella tapaa mielenkiintoiselta, mutta samalla haastavalta. Vuosien ajan piinannut covid 19 pandemia on väistymässä, mutta samalla on tullut uusia globaaleja haasteita. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi mm. aineiden ja tarvikkeiden hinnat ovat olleet voimakkaassa nousussa, joka luonnollisesti heijastuu vahvasti myös tekniselle toimialueelle. Kaukolämpöön ennakoidaan jopa 15 %:n korotusta, sähkön osalta nousu on pienempi, koska nykyinen suojattu sopimus jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka. Kuitenkin valtion toimesta on ennakoitu talvelle 2023 jopa hetkittäisiä sähkökatkoja, koska kansallista sähköntuotantoa ei ole huippukulutuksiin nähden riittävästi. Ympäristö- ja tekniselle toimialle mahdolliset sähkökatkokset voivat aiheuttaa haasteita, vaikka mahdollisiin sähkökatkokiin on varauduttu varavoimakoneiden hankinnalla sekä liitännävaihtokytkimien asennuksella.

Ympäristö ja teknisten palvelujen toimialaohjelma pyritään samaan valmiiksi vuoden 2022 aikana. Toiminnallisia muutoksia organisaatioon on tulossa mm. Kainuun hyvinvointialueen myötä ateria- ja puhtaanapidon vastuualueelle. Kuitenkin edellä mainitulla vastuualueella on varauduttu mahdollisiin muutoksiin niin, että toiminnot pystytään sopeuttamaan tuleviin ratkaisuihin. Kainuun ympäristöterveydenhuollon palvelut on myös siirtymässä ns. isäntäkuntamallilla Sotkamon kunnan ympäristö- ja teknisten palvelujen alle. Lisäksi kiinteistöpalvelujen vastuualueella on tulossa muutoksia, koska Kainuun sosiaali- ja kuntayhtymän nykyisin vuokraamat tilat ovat todennäköisesti siirtymässä perustettavan kiinteistöyhtiön alaisuuteen.

Sotkamon kunnan tekniset palvelut huomioi toiminnassaan Lapsiystävällisen kunnan toimintamallin vaatimukset. Edellä mainittua toimintamallia pilotoidaan mm. Leivolanlahden asemakaavahankkeessa. Lisäksi tavoitteena on tehdä avointa yhteistyötä maankäytön- ja toimintaedellytysten edistämiseksi Sotkamossa mm. kunnanhallituksen- ja jaostojen kanssa.

Sotkamon kunnan historiallisen suuret investoinnit ovat konkretisoitumassa vuosien 2023 ja 2024 aikana, jolloin on rakentumassa mm. Tenetin yläkoulu, Kirjasto-lukio sekä Sotokeskuksen ensimmäinen vaihe. Edellä mainitut hankkeet on kirjattu vuoden 2023 investointiohjelmaan ja suunnitelmavuosille. Lisäksi jatkamme korjausvelan hallintaan liittyviä investointeja niin kunnallisteknisellä kuin kiinteistöpalvelujen vastuualueella.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	7 075 914	5 963 449	7 629 426	7 579 426	7 579 426
Maksutuotot	293 940	181 000	525 961	525 961	525 961
Tuet ja avustukset	116 304	3 500	10 351	10 351	10 351
Muut toimintatuotot	3 564 302	3 736 440	5 216 200	5 216 200	5 216 200
Toimintatuotot	11 050 460	9 884 389	13 381 938	13 331 938	13 331 938
Valmistus omaan käyttöön	28 190				
Henkilöstökulut yhteensä	-4 251 775	-4 496 476	-6 496 921	-6 496 921	-6 496 921
Palvelujen ostot	-4 358 912	-4 129 424	-4 526 770	-4 511 770	-4 511 770
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 830 110	-3 941 550	-3 936 133	-3 936 133	-3 936 133
Avustukset	-94 136	-596 300	-740 000	-740 000	-740 000
Muut toimintakulut	-1 697 797	-948 461	-1 478 740	-1 478 740	-1 478 740
Toimintakulut	-14 232 730	-14 112 210	-17 178 565	-17 163 565	-17 163 565
Toimintakate	-3 154 080	-4 227 821	-3 796 626	-3 831 626	-3 831 626
Muut rahoitustuotot	5 719				
Muut rahoituskulut	-147 705				
Vuosikate	-3 296 065	-4 227 821	-3 796 626	-3 831 626	-3 831 626
Poistot ja arvonalentumiset	-2 998 029	-3 424 326	-3 720 267	-4 020 267	-4 220 267
Tilikauden tulos	-6 294 094	-7 652 147	-7 516 893	-7 851 893	-8 051 893
Vyörytysmenot ja -tulot	-6 279				
Tilikauden yli-/alijäämä	-6 300 373	-7 652 147	-7 516 893	-7 851 893	-8 051 893

Talous (ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	4 961 604	3 748 613	4 968 724	4 918 724	4 918 724
Maksutuotot	293 940	181 000	525 961	525 961	525 961
Tuet ja avustukset	116 304	3 500	10 351	10 351	10 351
Muut toimintatuotot	779 200	1 798 257	2 697 804	2 697 804	2 697 804
Toimintatuotot	6 151 049	5 731 370	8 202 840	8 152 840	8 152 840
Henkilöstökulut yhteensä	-4 251 775	-4 496 476	-6 496 921	-6 496 921	-6 496 921
Palvelujen ostot	-4 316 139	-4 081 536	-4 404 669	-4 389 669	-4 389 669
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 683 305	-3 822 900	-3 790 233	-3 790 233	-3 790 233
Avustukset	-94 136	-596 300	-740 000	-740 000	-740 000
Muut toimintakulut	-486 587	-489 410	-636 772	-636 772	-636 772
Toimintakulut	-12 831 942	-13 486 622	-16 068 595	-16 053 595	-16 053 595
Toimintakate	-6 652 703	-7 755 252	-7 865 755	-7 900 755	-7 900 755
Muut rahoitustuotot	5 719				
Muut rahoituskulut	-147 705				
Vuosikate	-6 794 689	-7 755 252	-7 865 755	-7 900 755	-7 900 755
Poistot ja arvonalentumiset	-2 998 029	-3 424 326	-3 720 267	-4 020 267	-4 220 267
Tilikauden tulos	-9 792 718	-11 179 578	-11 586 022	-11 921 022	-12 121 022
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 792 718	-11 179 578	-11 586 022	-11 921 022	-12 121 022

Talousarviovuoden 2023 toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian tavoite	Laajan hyvinvointikertomuksen tavoite	Talousarviotavoite 2023	Toimenpide	Mittari
Hyvinvointiedellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Organisaatiomuutokset toimialaohjelman ja strategian mukaan.	Muutosten täytäntöönpano.	Muutokset täytäntöön täysimääräisesti 2023.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Katuvalaistuksen uusiminen Led-tekniikkaan.	Valaistuksen uusiminen.	Led-valaistuksen kattavuus 100 % katuverkosta.
Hyvinvointiedellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Hiljaisen tiedon siirtymisen varmistaminen.	Rekrytoidaan uudet henkilöt työskentelmään yhdessä eläköityvien kanssa.	Riittävän varhaiset rekrytoinnit (väh. 6kk ennen) eläköitymistä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Etäluettavien vesimittareiden uusiminen.	Etäluettavien vesimittareiden asennus.	Etäluettavien vesimittareiden kattavuus käyttöpaikoista 100 %.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Rakennusrekisterin tarkastaminen.	Kunnan rakennusrekisterin vertaus verotajan rekisteriin.	Tarkastuksen kattavuus 30 % kaikista kiinteistöistä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Viimeisistä öljylämmityksistä (2kpl) luopuminen.	Siirtyminen maalämpöön.	Öljylämmitysten määrä 0 % kiinteistö-kannasta.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Aurinkoenergian hyödyntäminen.	Aurinkoenergian hyödyntämismäärän tekeminen.	Selvityksen kattavuus 100 % kunnan suoraan omistamista kiinteistöistä.
Hyvinvointiedellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Ympäristönsuojelumääräysten uudistaminen.	Uudistetaan ympäristönsuojelumääräykset vastaamaan lakiuudistuksia ja muita tarpeita.	Uudistaminen tehty 2023.
Hyvinvointiedellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Rakennusjärjestyksen päivittäminen.	Päivitetään rakennusjärjestys vastaamaan uudistuvaa lainsäädäntöä.	Rakennusjärjestys päivitetty 2023.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Hiukan alueen kehittäminen.	Hiukan alueellisen kehittämissuunnitelman laatiminen.	Valmis suunnitelma 2023.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Ruokahävikin hyödyntämisen edistäminen.	Ruokahävikin hyödyntämissuunnitelman laatiminen.	Valmis suunnitelma 2023.

KUNNALLISTEKNISET PALVELUT

Vastuuhenkilö tekninen johtaja Harri Helenius

Tehtävä

Kunnallisteknisiin palveluihin kuuluu operatiivisen toiminnan johtaminen sekä keskitetyt henkilöstö-, talous- ja hallintopalvelut. Tehtävänä on huolehtia lautakuntavalmistelusta, päätösten täytäntöönpanosta, toiminnan kehittämisestä ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä laskutuksesta, perinnästä, palvelualueen arkistoinnista, yksityisteiden avustuksiin, rakennuslupiin, ympäristötoimen lupiin ja asiakaspalveluun liittyvistä tehtävistä sisäisille ja ulkoisille asiakkaille.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	270				
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	235				
Toimintatuotot	504				
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut yhteensä	-194 400	-198 806	-191 376	-191 376	-191 376
Palvelujen ostot	-65 828	-36 700	-36 700	-36 700	-36 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 827	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Avustukset					
Muut toimintakulut	-12 761	-10 348	-9 959	-9 959	-9 959
Toimintakulut	-274 816	-248 754	-240 935	-240 935	-240 935
Toimintakate	-274 312	-248 754	-240 935	-240 935	-240 935
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut					
Vuosikate	-274 312	-248 754	-240 935	-240 935	-240 935
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-274 312	-248 754	-240 935	-240 935	-240 935
Vyörytysmenot ja -tulot	-131				
Tilikauden yli-/alijäämä	-274 443	-248 754	-240 935	-240 935	-240 935

Tavoite

Resurssien riittävyyden- ja ”hiljaisentiedon” siirtymisen varmistaminen.

LIIKENNEALUEET

Vastuuhenkilöt tekninen johtaja Harri Helenius, tieinsinööri Mika Kempainen, puisto- ja liikunta-alueiden päällikkö Hannu Järvinen sekä työnjohtaja Ari Pöllänen

Tehtävä

Liikennealueet sisältävät kaavatiet, yksityistiet, puistotoimen, varikon, liikunta-alueiden kunnossapidon, liikunta-alueiden projektit, lämpölaitoksen, satamalaitoksen, jätehuollon, maa- ja metsätilat sekä pelastustoimen. Keskeisiä toimenpiteitä liikennealueiden tuloyksikössä on vastata kaavateiden ja kunnan hallinnoimien yksityisteiden- sekä puisto- ja liikunta-alueiden kunnossapidosta. Kaava- ja yksityisteiden kunnossapito tehdään käytännössä kokonaan ostopalveluja ja puisto- ja liikuntapuolella sekä omana työnä että ostopalveluna. Pelastustoimenpalvelut palvelut hoitaa Kainuun pelastuslaitos, josta Sotkamon kunta maksaa sopimuksen mukaista korvausta. Kaukolämpötoiminnasta vastaa Nevel Oy ja teknisten palvelujen käyttötaloudenbudjetissa näkyy vain vuokratulo, jonka kaukolämpötoimija maksaa Sotkamon kunnan omistaman kaukolämpöverkonosan vuokrauksesta. Jätehuollosta vastaa Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Ekokymppi.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	223 578	207 550	284 950	234 950	234 950
Maksutuotot	9 318	30 000	30 000	30 000	30 000
Tuet ja avustukset	109 217				
Muut toimintatuotot	388 512	271 546	323 655	323 655	323 655
Toimintatuotot	730 625	509 096	638 605	588 605	588 605
Henkilöstökulut yhteensä	-838 449	-877 425	-908 738	-908 738	-908 738
Palvelujen ostot	-2 788 500	-2 480 623	-2 590 436	-2 590 436	-2 590 436
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-317 322	-336 280	-381 527	-381 527	-381 527
Avustukset	-94 136	-596 300	-660 000	-660 000	-660 000
Muut toimintakulut	-627 895	-351 941	-695 100	-695 100	-695 100
Toimintakulut	-4 666 302	-4 642 569	-5 235 801	-5 235 801	-5 235 801
Toimintakate	-3 907 487	-4 133 473	-4 597 196	-4 647 196	-4 647 196
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut	-2				
Vuosikate	-3 907 489	-4 133 473	-4 597 196	-4 647 196	-4 647 196
Poistot ja arvonalentumiset	-1 075 968	-1 281 145	-1 410 814	-1 560 814	-1 560 814
Tilikauden tulos	-4 983 457	-5 414 618	-6 008 010	-6 208 010	-6 208 010
Vyörytysmenot ja -tulot	-1 995				
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 985 452	-5 414 618	-6 008 010	-6 208 010	-6 208 010

Tavoite

Kaava- ja yksityisteiden kunnossapitoresurssien varmistaminen. Liikunta-alueiden olosuhteiden kehittäminen mm. maastopyöräilyn osalta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Päätökset kaukolämpötoiminnan tulevaisuuden ratkaisuista vuoden 2023 aikana.

KIINTEISTÖPALVELUT

Vastuuhenkilö kiinteistömestari Hannu Tervonen

Tehtävä

Kiinteistöpalvelut vastaavat Sotkamon kunnan omistamien kiinteistöjen kunnossapidosta sekä rakennuttamisesta. Lisäksi kiinteistöpalvelut huolehtivat Sotkamon kunnan suoraan omistamista osakkeista ja vuokrahuoneistoista. Kiinteistöpalvelujen talousarvion merkittävin kuluerä on energiakustannukset, joista lämmitykseen pääsääntöisesti käytettävä kaukolämpö on luonnollisesti suurin kuluerä ja myös sähköllä on merkittävä osuus. Kiinteistöjen kunnossapitoon liittyvät huoltopalvelut hoidetaan pääsääntöisesti omana työnä. Vastuualueen painopisteenä on ollut jo vuosien ajan kiinteistöjen korjausvelan hallinta, johon liittyen on tehty paljon kiinteistöjen kuntoarvioita. Kuntoarvioiden pohjalta saadaan arvokasta tietoa kiinteistöjen elinkaaren pitkäntähtäimen suunnitteluun. Lisäksi energiatehokkuuteen ja varautumiseen liittyvät asiat ovat olleet keskeisiä painopistealueita ja edellä mainitut asiat ovat merkittävässä roolissa myös vuoden 2023 talousarviossa.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	1 171 559				
Maksutuotot	310				
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	3 128 454	3 459 959	4 886 430	4 886 430	4 886 430
Toimintatuotot	4 300 323	3 459 959	4 886 430	4 886 430	4 886 430
Henkilöstökulut yhteensä	-652 142	-731 595	-824 726	-824 726	-824 726
Palvelujen ostot	-745 364	-730 120	-734 712	-734 712	-734 712
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 879 246	-1 989 750	-2 042 538	-2 042 538	-2 042 538
Avustukset					
Muut toimintakulut	-749 832	-350 828	-132 961	-132 961	-132 961
Toimintakulut	-4 026 583	-3 802 293	-3 734 936	-3 734 936	-3 734 936
Toimintakate	273 740	-342 334	1 151 494	1 151 494	1 151 494
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut	-5				
Vuosikate	273 735	-342 334	1 151 494	1 151 494	1 151 494
Poistot ja arvonalentumiset	-1 495 997	-1 629 886	-1 771 886	-1 881 886	-2 031 886
Tilikauden tulos	-1 222 262	-1 972 220	-620 392	-730 392	-880 392
Vyörytysmenot ja -tulot	-1 702				
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 223 964	-1 972 220	-620 392	-730 392	-880 392

Tavoite

Rakennuttamisresurssien riittävyyden varmistaminen ja prosessien laadunhallinta. Varautumiseen liittyvien asioiden edistäminen myös poikkeustilanteiden osalta. Energiatehokkuusasioiden kehittämisen mm. aurinkopaneelien hyödyntämisen tarkastelu sekä rakennusten pitkäntähtäimen kunnossapidon edistäminen.

ATERIA-JA SIIVOUSPALVELUT

Vastuuhenkilö ateria- ja siivouspalvelujohtaja Airi Hyvönen

Tehtävä

Ateria- ja siivouspalvelu vastaa koulu- ja varhaiskasvatuksen aterioista, sekä edellisten lisäksi kiinteistöjen siivouksesta. Tuotamme palveluja myös normaaliolojen poikkeustilanteissa. Keskeisimmät vuotta 2023 koskevat sekä tunnistetut muutosvoimat, jotka vaikuttavat toimintaan ovat hyvinvointialueen tuomat muutokset ateria- ja siivouspalveluun. Tuotamme jatkossa palvelua pelkästään Sotkamon kunnan toimialueille (koulut, varhaiskasvatus, kiinteistöt). Jatkossa tuotamme ateria- ja siivouspalvelut omana toimintana, henkilöstömäärä sopeutetaan palvelutarpeeseen. Asiakkaat ovat aikaisempaa ympäristötietoisempia ja haluavat arvovallinnoillaan ohjata ja vaikuttaa palvelutuotantoon ja tuotevalikoimaan. Ympäristötietoisuuden lisääntymiseen pyrimme vastaamaan materiaali- ja energia- tehokkuutta parantamalla, vahvistamalla henkilöstön ympäristötietoisuutta sekä lisäämällä kasvisruokatarjontaa ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksia. Hävikkiruuan määrän ja jaon osalta teemme kehitystyötä ja luomme uuden toimintamallin. Elintarvikkeiden ja logistiikan kustannusten nousu sekä varautumiseen liittyvät asiat ovat olleet keskiössä ja edellä mainitut asiat ovat merkittävässä roolissa myös vuoden 2023 talousarviossa.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	3 587 576	3 774 344	3 103 642	3 103 642	3 103 642
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	7 087	3 500	10 000	10 000	10 000
Muut toimintatuotot	466				
Toimintatuotot	3 595 129	3 777 844	3 113 642	3 113 642	3 113 642
Henkilöstökulut yhteensä	-1 693 502	-1 832 451	-1 671 163	-1 671 163	-1 671 163
Palvelujen ostot	-291 357	-349 250	-229 351	-229 351	-229 351
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 114 035	-1 237 800	-905 600	-905 600	-905 600
Avustukset					
Muut toimintakulut	-173 921	-125 886	-128 587	-128 587	-128 587
Toimintakulut	-3 272 815	-3 545 387	-2 934 700	-2 934 700	-2 934 700
Toimintakate	322 314	232 457	178 942	178 942	178 942
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut					
Vuosikate	322 314	232 457	178 942	178 942	178 942
Poistot ja arvonalentumiset	-24 716	-46 300	-46 300	-46 300	-46 300
Tilikauden tulos	297 598	186 157	132 642	132 642	132 642
Vyörytysmenot	-1 541				
Tilikauden yli-/alijäämä	296 057	186 157	132 642	132 642	132 642

Tavoite

Ruokasuositusten mukainen ateriointi edistää terveyttä ja hyvinvointia, yhteistyössä kouluruokailutyöryhmän kanssa kehitetään kouluruokailua. Varautumiseen liittyvien asioiden edistäminen myös poikkeustilanteiden osalta. Hävikkiruuanjaon kehittämisen osalta teemme suunnitelmat ja uuden toimintamallin vuoden 2023 aikana.

YMPÄRISTÖPALVELUT

Ympäristötoimi

Vastuuhenkilöt kaavoittaja Juha Kaaresvirta, rakennustarkastajat Vesa Hakkarainen ja Janne Heikkinen sekä ympäristötarkastaja Teija Härkönen

Tehtävä

Ympäristöpalvelut sisältävät mittaustoimen, kaavoitustoimen, rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun. Ympäristöpalvelut huolehtivat lainsäädännössä rakennetulle ympäristölle asetettujen tavoitteiden, kuten hyvän kuntakuvan, turvallisuuden, terveellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vaatimusten huomioimisesta. Kaavoituksen keskeisiä painopistealueita vuodelle 2023 on mm. Vuokatin alueiden kaavahankkeiden edistäminen niin, että alueet olisivat rakennuskelpoisia 2024. Rakennusvalvonassa jatketaan lupa-arkiston sähköistämistä ja lisäksi vuodelle 2023 on varattu määrärahavaraus rakennusrekisterin tarkistamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuminen tapahtuu vuoden 2024 alussa, johon liittyen valmistellaan vuoden 2023 aikana sekä ympäristönsuojelumääräysten että rakennusjärjestysten päivittämistä. Lisäksi ympäristöpalveluihin kuuluu uutena tuloyksikkönä 1.1.2023 aloittava ympäristöterveydenhuolto (terveysvalvonta ja eläinlääkintä).

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	6 694	900	1 946 105	1 946 105	1 946 105
Maksutuotot	284 313	151 000	495 961	495 961	495 961
Tuet ja avustukset			351	351	351
Muut toimintatuotot	2 500		1 180	1 180	1 180
Toimintatuotot	293 507	151 900	2 443 597	2 443 597	2 443 597
Henkilöstökulut yhteensä	-504 380	-442 466	-2 500 104	-2 500 104	-2 500 104
Palvelujen ostot	-83 808	-134 700	-470 217	-455 217	-455 217
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 856	-5 600	-112 168	-112 168	-112 168
Avustukset			-80 000	-80 000	-80 000
Muut toimintakulut	-86 451	-42 646	-429 415	-429 415	-429 415
Toimintakulut	-680 495	-625 412	-3 591 904	-3 576 904	-3 576 904
Toimintakate	-386 989	-473 512	-1 148 307	-1 133 307	-1 133 307
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut					
Vuosikate	-386 989	-473 512	-1 148 307	-1 133 307	-1 133 307
Poistot ja arvonalentumiset	-6 795	-10 695	-13 967	-13 967	-13 967
Tilikauden tulos	-393 784	-484 207	-1 162 274	-1 147 274	-1 147 274
Vyörytysmenot ja -tulot	-323				
Tilikauden yli-/alijäämä	-394 106	-484 207	-1 162 274	-1 147 274	-1 147 274

Tavoite

Ympäristönsuojelumääräysten ja rakennusjärjestyksen päivittäminen vuoden 2023 aikana. Rakennuslupa-arkiston sähköistämisen jatkaminen suunnitelman mukaisesti. Rakennusrekisterin päivittämisen käynnistäminen ostopalveluna. Uusien asuinalueiden kaavoittamisen edistäminen niin, että ne olisivat rakennettavissa vuonna 2024.

Ympäristöterveydenhuolto

Vastuuhenkilöt ympäristöterveysjohtaja Päivi Nykänen, hygieenikkoeläinlääkäri Eero Schroderus

Tehtävät ja tavoitteet

Ympäristöterveyspalvelujen tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveyspalveluihin kuuluu terveystarkkailu ja eläinlääkintähuolto. Terveystarkkailun tehtäviin kuuluu terveydensuojelu-, elintarvike- ja tupakkavalvonta sekä nikotiinituotteiden valvonta. Eläinlääkintähuolto huolehtii eläinlääkintähuoltolain, eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisista tehtävistä sekä eläinperäisten elintarvikkeiden valvonnasta. Eläinlääkintähuolto järjestää peruseläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen päivystyksen lemmikeille ja hyötyeläimille sekä terveydenhuoltopalvelut hyötyeläimille. Lisäksi ympäristöterveyspalvelujen tehtäviin kuuluu toimijoiden ja asukkaiden ohjaus ja neuvonta. Toiminta-alueena on koko Kainuu (Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi.)

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

Ulkoiset ja sisäiset erät	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot			1 945 205	1 945 205	1 945 205
Maksutuotot			344 961	344 961	344 961
Tuet ja avustukset			351	351	351
Muut toimintatuotot			1 180	1 180	1 180
Toimintatuotot			2 291 697	2 291 697	2 291 697
Henkilöstökulut yhteensä			-2 033 299	-2 033 299	-2 033 299
Palvelujen ostot			-169 217	-169 217	-169 217
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			-105 868	-105 868	-105 868
Avustukset			-80 000	-80 000	-80 000
Muut toimintakulut			-377 014	-377 014	-377 014
Toimintakulut			-2 765 398	-2 765 398	-2 765 398
Toimintakate			-473 701	-473 701	-473 701
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut					
Vuosikate			-473 701	-473 701	-473 701
Poistot ja arvonalentumiset			-3 272	-3 272	-3 272
Tilikauden tulos			-476 973	-476 973	-476 973
Tilikauden yli-/alijäämä			-476 973	-476 973	-476 973

6. TULOSLASKELMAOSA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	7 116 423	6 067 703	5 879 660	5 847 660	5 811 660
Maksutuotot	1 100 017	912 650	993 340	993 340	993 340
Tuet ja avustukset	1 889 119	1 571 522	1 724 282	1 669 282	1 669 282
Muut toimintatuotot	1 996 092	2 835 557	3 913 100	3 615 100	3 617 100
TOIMINTATUOTOT	12 101 651	11 387 432	12 510 382	12 125 382	12 091 382
Valmistus omaan käyttöön	28 190				
Henkilöstökulut	-25 731 023	-26 370 506	-28 060 078	-28 060 078	-28 060 078
Palvelujen ostot	-54 756 241	-57 095 673	-10 882 102	-10 859 102	-10 858 102
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 334 306	-4 645 214	-4 597 570	-4 618 570	-4 617 570
Avustukset	-1 119 303	-1 919 800	-2 109 125	-2 051 125	-2 051 125
Muut toimintakulut	-1 562 484	-1 675 349	-1 906 084	-1 937 583	-1 909 727
TOIMINTAKULUT	-87 503 357	-91 706 542	-47 554 959	-47 526 458	-47 496 602
TOIMINTAKATE	-75 373 516	-80 319 110	-35 044 577	-35 401 076	-35 405 220
Tulovero	32 569 335	37 082 000	16 064 300	16 867 515	17 710 890
Kiinteistövero	4 701 276	4 533 000	5 066 000	5 566 000	6 066 000
Yhteisövero	5 124 805	3 514 000	3 500 000	3 500 000	7 500 000
VEROTULOT	42 395 416	45 129 000	24 630 300	25 933 515	31 276 890
Kunnan peruspalv. valtionosuus	17 830 555	18 567 242	2 379 133	2 379 133	2 379 133
Verotulojen tasaus	4 877 664	4 561 743	1 434 604	1 838 000	1 694 000
Opetus- ja kultt. muut valtion	586 818	1 003 192	918 000	918 000	918 000
Verotulomen.kompensaatio	5 323 656	5 804 203	1 913 282	1 913 282	1 913 282
VALTIONOSUUDET	28 618 693	29 936 380	6 645 019	7 048 415	6 904 415
Korkotuotot	1 817				
Muut rahoitustuotot	4 869 100	6 559 705	5 647 705	5 647 705	5 647 705
Korkokulut	-228 637	-124 874	-124 874	-124 874	-124 874
Muut rahoituskulut	-741 166	-358 896	-358 996	-358 996	-358 996
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	3 901 114	6 075 935	5 163 835	5 163 835	5 163 835
VUOSIKATE	-458 293	822 205	1 394 578	2 744 689	7 939 920
Poistot ja arvonalentumiset	-3 065 559	-3 539 448	-3 835 389	-4 135 389	-4 335 389
Satunnaiset erät					
TILIKAUDEN TULOS	-3 523 852	-2 717 243	-2 440 811	-1 390 700	3 604 531
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	81 780				
VARAUSTEN LIS (-) TAI VÄH (+)					
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-3 442 072	-2 717 243	-2 440 811	-1 390 700	3 604 531

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot/Toimintakulut %	-13,83 %	-12,42 %	-26,35 %	-25,56 %	-25,50 %
Vuosikate/Poistot, %	14,95 %	-23,23 %	-36,36 %	-66,37 %	-183,14 %
Vuosikate/asukas	-44,29	79,44	134,74	265,19	767,14
Kertynyt ylijäämä, €	52 408 160	49 690 917	47 250 106	45 859 406	49 463 937
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	5 065	4 801	4 565	4 431	4 779
Asukasluku vuoden lopussa	10 348	10 350	10 350	10 350	10 350
Asukasluvun muutos	47	2	0	0	0

TA 2023 (Sisäiset ja ulkoiset erät)	Sisäiset erät	Ulkoiset erät	Sisäiset ja ulkoiset erät yhteensä
Myyntituotot	2 660 702	5 879 660	8 540 362
Maksutuotot		993 341	993 341
Tuet ja avustukset		1 724 282	1 724 282
Muut toimintatuotot	2 518 396	3 913 100	6 431 496
TOIMINTATUOTOT	5 179 098	12 510 383	17 689 481
Henkilöstökulut		-28 060 078	-28 060 078
Palvelujen ostot	-2 514 802	-10 882 102	-13 396 904
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-145 900	-4 597 570	-4 743 470
Avustukset		-2 109 125	-2 109 125
Muut toimintakulut	-2 518 396	-1 906 084	-4 424 480
TOIMINTAKULUT	-5 179 098	-47 554 959	-52 734 057
TOIMINTAKATE		-35 044 576	-35 044 576
Tulovero		16 064 300	16 064 300
Kiinteistövero		5 066 000	5 066 000
Yhteisövero		3 500 000	3 500 000
VEROTULOT		24 630 300	24 630 300
Kunnan peruspalv. valtionosuus		2 379 133	2 379 133
Verotulojen tasaus		1 434 604	1 434 604
Opetus- ja kultt. muut valtionosuudet		918 000	918 000
Verotulome. kompensatio		1 913 282	1 913 282
VALTIONOSUUDET		6 645 019	6 645 019
KORKOTUOTOT		0	0
Muut rahoitustuotot		5 647 705	5 647 705
Korkokulut		-124 874	-124 874
Muut rahoituskulut		-358 996	-358 996
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		5 163 835	5 163 835
VUOSIKATE		1 394 578	1 394 578
Poistot ja arvonalentumiset		-3 835 389	-3 835 389
Satunnaiset erät		0	0
TILIKAUDEN TULOS		-2 440 811	- 2 440 811
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ		-2 440 811	-2 440 811

Tuloslaskelman tunnusluvut

Tuloslaskelman yhteydessä on esitetty tuloslaskelman tunnusluvut vuoden 2021 tilinpäätöksestä, vuoden 2022 talousarviosta, vuoden 2023 talousarviolle sekä suunnitelmavuosille 2024 ja 2025.

- Toimintatuotot/Toimintakulut %
= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötalouden toimintakuluista katetaan maksu- ja myyntituloilla. Vuonna 2023 verotuloilla ja valtionosuuksilla arvioidaan katettavan 65,8 % toimintakuluista.

- Vuosikate/Poistot %
= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$

Tunnusluku kertoo tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, poistoihin ja lainan lyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on poistoja alempi. Jos vuosikate on negatiivinen, kunnan tulorahoitus on heikko.

- Vuosikate, €/asukas

Tunnusluku on yleisesti käytetty tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa.

- Kertynyt ylijäämä, €/asukas
= $(\text{Edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{asukasluku}$

6.1. TULOSLASKELMAN ANALYSOINTI

Tuloslaskelmassa osoitetaan kuinka toimintatuotot riittävät palvelutoiminnan kuluihin, lainojen korko- ja muihin rahoituskuluihin sekä omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelman välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

- Toimintakate osoittaa kuinka paljon toimintakuluista on katettava verotuloilla ja valtionosuuksilla.
- Vuosikate kuvaa tulorahoituksen riittävyyttä. Toimintakatteen lisäksi siinä on otettu huomioon verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut.
- Tilikauden tulos kertoo erotuksen, joka jää, kun liikevaihdosta vähennetään kustannukset, poistot, arvonalennukset, korot ja verot.

Toimintatuotot

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Myyntituotot	7 116 423	6 067 703	5 879 660	5 847 660	5 811 660	-3,1 %
Maksutuotot	1 100 017	912 650	993 340	993 340	993 340	8,8 %
Tuet ja avustukset	1 889 119	1 571 522	1 724 282	1 669 282	1 669 282	9,7 %
Muut toimintatuotot	1 996 092	2 835 557	3 913 100	3 615 100	3 617 100	38,0 %
Toimintatuotot yhteensä	12 101 651	11 387 432	12 510 382	12 125 382	12 091 382	9,9 %

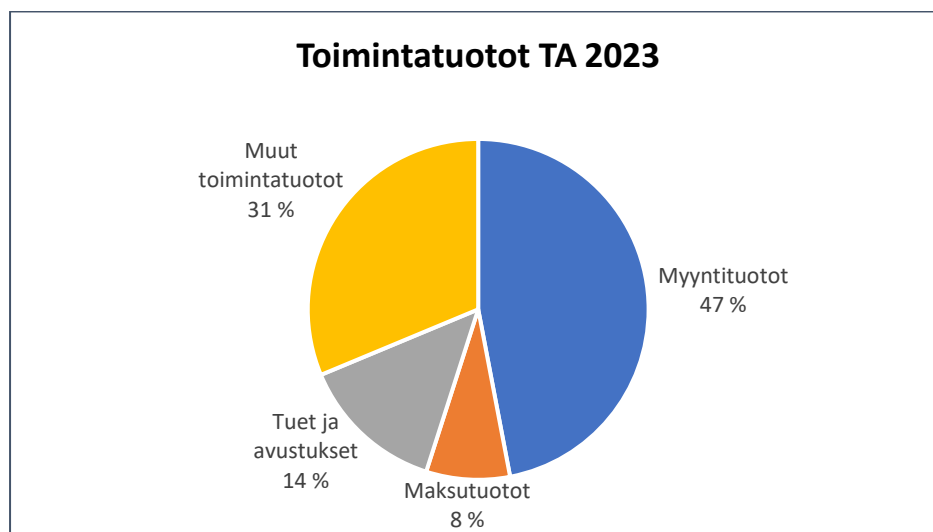
Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän vuonna 2023 yhteensä 12,5 milj. euroa. Toimintatuotoissa on huomioitu vuoden 2023 alusta lukien ympäristöterveydenhuolto, joka siirtyy Kainuun Sotelta Sotkamon isännöitäväksi.

Myyntituotoissa on arvioitu muiden Kainuun kuntien maksuosuuksiksi ympäristöterveydenhuollosta 1,8 milj. euroa. Vuoden 2023 alusta lukien ateria- ja puhtaanapidon palvelut sisältävät pelkästään Sotkamon kunnalle tuotetut palvelut (koulut, varhaiskasvatus, kiinteistöt). Muutos liittyy hyvinvointialueuudistukseen. Jatkossa Sotkamon kunta tuottaa ateria- ja siivouspalvelut omana toimintana, henkilöstömäärä sopeutetaan palvelutarpeeseen. ATPU:n myyntituotot vähenevät edellisvuodesta n. 1 milj. euroa uudistuksen johdosta. Lomituspalvelut siirtyvät vuoden 2023 alusta alkaen Pohjois-Suomen Lomituspalveluihin, jonka vastuukuntana toimii Muhos. Myyntituotot vähenevät 1,5 milj. euroa uudistuksen vuoksi edellisvuodesta. Myyntituotot ovat muutoksista huolimatta toimintatuottojen suurin erä 47 %:n osuudella.

Maksutuotot sisältävät ympäristöterveydenhuollon terveystarkkailun ja eläinlääkintähuollon vastuualueiden maksutuottoja 345 tuhatta euroa. Lomituspalveluiden siirtymisen seurauksena maksutuotot vähenevät 157 tuhatta euroa edellisvuodesta.

Tuet ja avustukset sisältävät Ukrainan kriisiapuun liittyvänä 65 tuhatta euroa. Valtio korvaa kunnille Ukrainasta paenneiden henkilöiden auttamiseen liittyvät kustannukset. Lisäksi tuissa ja avustuksissa on huomioitu tällä hetkellä käynnissä olevat hankkeet, mutta mahdollisia uusia alkavia hankkeita ei ole huomioitu.

Muiden toimintatuottojen suurimpina erinä ovat käyttöomaisuuden myyntivoitot, jotka pitävät sisälleen vuonna 2023 mahdollisesti toteutuvat kunnan maakaupat 920 tuhatta euroa. Rakennusten vuokratuottojen arvioidaan olevan noin 2,5 milj. euroa.

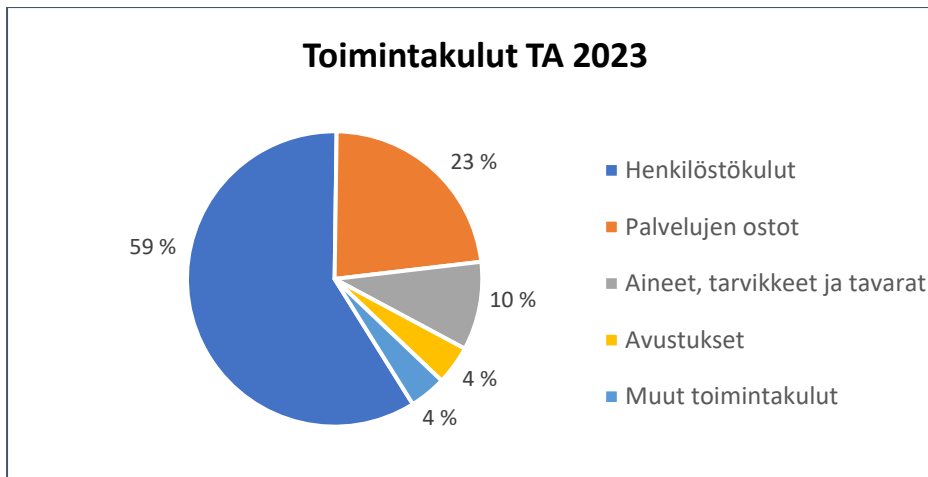
Toimintakulut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Henkilöstökulut	-25 731 023	-26 370 507	-28 060 078	-28 060 078	-28 060 078	6,4 %
Palvelujen ostot	-54 756 241	-57 095 673	-10 882 101	-10 859 101	-10 858 102	-80,9 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 334 306	-4 645 213	-4 597 570	-4 618 570	-4 617 570	-1,0 %
Avustukset	-1 119 303	-1 919 800	-2 109 125	-2 051 125	-2 051 125	9,9 %
Muut toimintakulut	-1 562 484	-1 675 349	-1 906 084	-1 937 584	-1 909 727	13,8 %
Toimintakulut yhteensä	-87 503 357	-91 706 542	-47 554 958	-47 526 458	-47 496 602	-48,1 %

Toimintakulujen arvioidaan olevan talousarviovuonna 2023 yhteensä -47,5 milj. euroa. Toimintakulut vähentyvät vuodesta 2022 huomattavasti, sillä Kainuun Soten palvelut eivät enää rasita kunnan kulu-rakennetta. Henkilöstökulut ovat suurin kuluerä 28,1 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut nousevat n. 1,7 milj. euroa (+6,4 %) vuoden 2022 talousarviosta ja syynä nousuun ovat yleispalkankorotukset (ko-rotusprosentti +4,5 %), ympäristöterveydenhuollon henkilöstön siirtyminen Sotkamoon kulurakentee-seen vuoden 2023 alusta lukien, Sotkamon kunnan hankkeisiin liittyviin henkilöstökuluihin varautumi-nen sekä työllisyysneuvon henkilöstömenot. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ovat myös pienentyneet, sillä ateria- ja puhtaanapidon palvelut sisältävät vuoden 2023 alusta lukien vain Sotkamon kunnalle tuotetut palvelut. Muut toimintakulut sisältävät suurimpana eränä vuokratulot 1,7 miljoonaa euroa. Kyseinen menoluokka sisältää ympäristöterveydenhuollon vuokratulua 305 tuhatta euroa.

Henkilöstökuluja, palvelujen ostoja sekä avustuksia tarkastellaan myöhemmin tarkemmin.

Toimintakatteeksi arvioidaan vuonna 2023 yhteensä -35,0 milj. euroa.

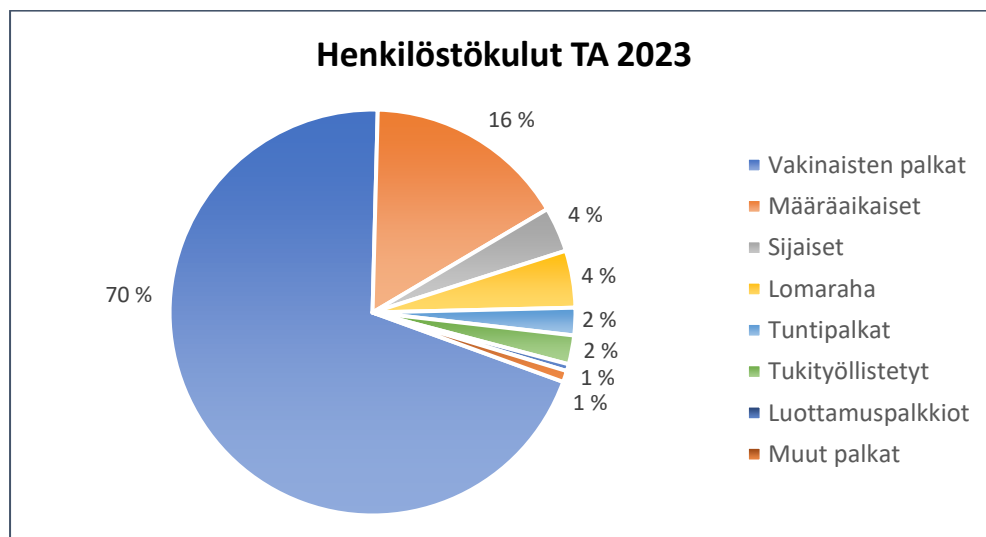

Henkilöstökulut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Vakinaisten palkat ja palkkiot	-13 177 341	-14 126 242	-14 480 165	-14 480 165	-14 480 165	2,5 %
Palkankorotukset (laskennallinen)		-184 196	-868 808	-868 808	-868 808	371,7 %
Sijaisten palkat ja palkkiot	-1 063 627	-421 214	-786 602	-786 602	-786 602	86,7 %
Määräaikaisten palkat ja palkkiot	-3 549 979	-3 392 147	-3 534 868	-3 534 868	-3 534 868	4,2 %
Työllistämistuella palkatut	-392 365	-480 000	-505 216	-505 216	-505 216	5,3 %
Erilliskorvaukset	-497 924	-421 416	-183 950	-183 950	-183 950	-56,3 %
Tunti- ja urakkapalkat	-25					
Tuntiopettajien palkat	-459 370	-528 004	-480 675	-480 675	-480 675	-9,0 %
Lomaraha	-968 077	-931 741	-998 593	-998 593	-998 593	7,2 %
Luottamushenkilöiden palkkiot	-140 531	-103 400	-121 400	-121 400	-121 400	17,4 %
Kokouspalkkiot	-5 875	-10 300	-12 960	-12 960	-12 960	25,8 %
Muut palkkiot ulkopuolisille	-250					
Jaksotetut palkat ja palkkiot	-84 731					
Palkat ja palkkiot	-20 340 095	-20 598 660	-21 973 237	-21 973 237	-21 973 237	6,7 %
Henkilöstökulut	-20 340 095	-20 598 660	-21 973 237	-21 973 237	-21 973 237	6,7 %
KuEL-palkkaperusteinen maksu	-2 892 528	-3 428 857	-3 721 368	-3 721 368	-3 721 368	8,5 %
KuEL-eläkemenoperusteinen maksu	-1 300 160	-1 260 295	-1 221 603	-1 221 603	-1 221 603	-3,1 %
VaEl-maksu	-429 386					
Jaksotetut eläkekulut	-7 354					
Eläkekulut	-4 629 428	-4 689 152	-4 942 971	-4 942 971	-4 942 971	5,4 %
Muut henkilösivukulut	-1 042 939	-1 085 076	-1 143 870	-1 143 870	-1 143 870	5,4 %
Henkilöstökorvaukset	281 440	2 381				-100,0 %
Henkilösivukulut	-5 390 927	-5 771 847	-6 086 841	-6 086 841	-6 086 841	5,5 %
Henkilöstökulut yhteensä	-25 731 022	-26 370 507	-28 060 078	-28 060 078	-28 060 078	6,4 %

Henkilöstökulujen arvioidaan olevan vuonna 2023 yhteensä 28,1 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvavat noin 1,7 milj. euroa (+6,4 %) vuoden 2022 talousarviosta. Vuoden 2023 talousarviossa on käytetty palkankorotusprosenttina 4,5 %, joka vastaa määrältään 1,2 milj. euroa.

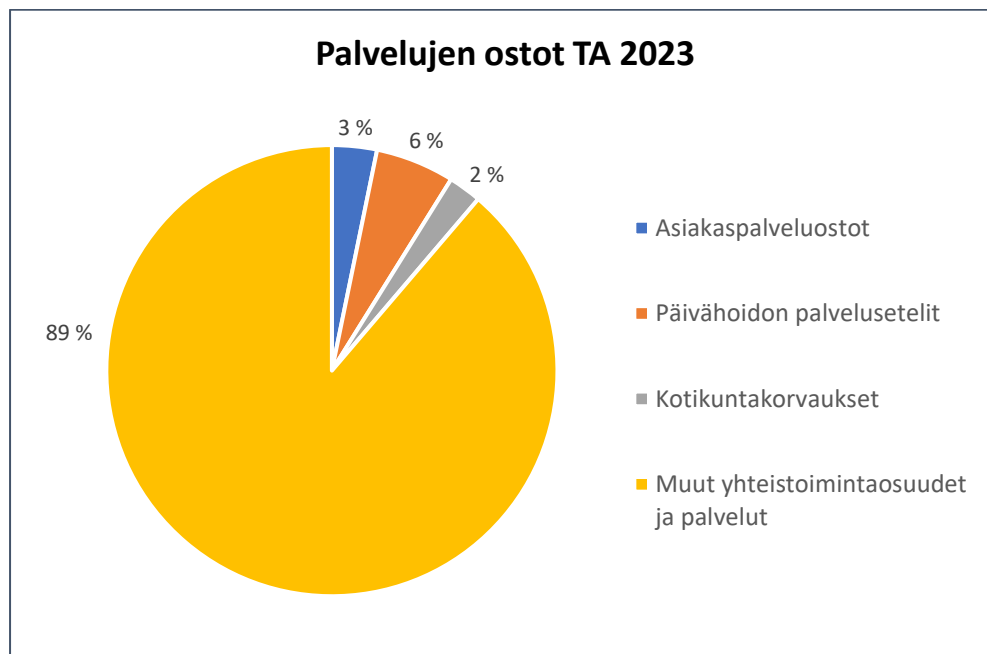
Kunta-alan nykyiset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Sopimuksen piirissä ovat kaikki kuntien ja kuntayhtymien palkansaajat. Laskennallisia palkankorotuksia on tehty vuoden 2023 talousarvioon 4,5 % ja suunnitelmavuosille 2024–2025 4,5 %.

Palvelujen ostot

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22- TA23, muutos%
Asiakaspalvelujen ostot valtiolta		-1 700	-52 787	-52 787	-52 787	3005,1 %
Asiakaspalvelujen ostot kunnilta	-245 459	-195 000	-195 000	-195 000	-195 000	0,0 %
Asiakaspalvelujen ostot kuntayhtymiltä						
Asiakaspalveluiden ostot muilta	-69 882	-105 170	-102 552	-102 552	-102 552	-2,5 %
Muut palvelusetelit	600	-30 000				-100,0 %
Päivähoidon palvelusetelit	-431 290	-505 000	-615 000	-615 000	-615 000	21,8 %
Kotikuntakorvaukset	-337 410	-258 000	-258 000	-258 000	-258 000	0,0 %
Asiakaspalvelujen ostot	-1 083 441	-1 094 870	-1 223 339	-1 223 339	-1 223 339	11,7 %
Kainuun sote	-43 761 087	-46 700 000				
Muut yhteistoimintaosuudet ja palvelut	-9 911 713	-9 300 803	-9 658 763	-9 635 763	-9 634 763	3,8 %
Palvelujen ostot	-54 756 241	-57 095 673	-10 882 102	-10 859 102	-10 858 102	-80,9 %

Palvelujen ostoihin varataan yhteensä 10,9 milj. euroa. Palveluiden ostot vähentyvät vuodesta 2022 huomattavasti, sillä Kainuun Soten palvelut eivät enää rasita kunnan kulurakennetta. Sotkamon kunnan maksuosuus Kainuun liitolle on 380 000 euroa. Maksuosuus kasvaa 9 000 euroa vuodesta 2022 (TA 2022: 371 000 euroa)

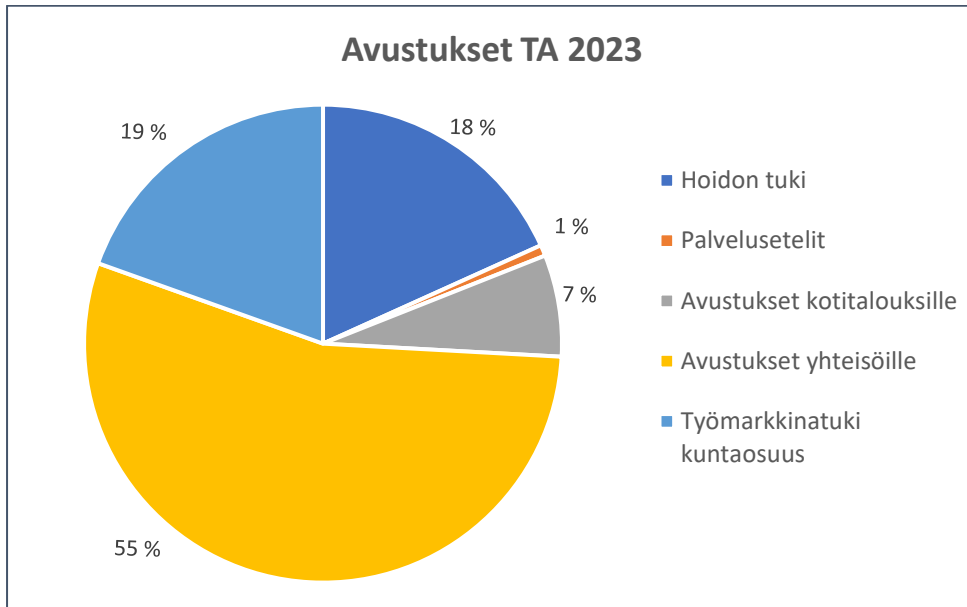

Avustukset

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Lasten kotihoidon tuki	-349 767	-410 000	-350 000	-350 000	-350 000	-14,6 %
Yksityisen hoidon tuki	-5 425	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	0,0 %
Yks.hoidon kuntalisä	-5 393					
Muut palvelusetelimenot			-15 000	-15 000	-15 000	100,0 %
Päivähoidon palvelusetelimenot	-43 897					
Muut avustukset kotitalouksille	-33 767	-74 600	-221 480	-221 480	-221 480	196,9 %
Avustukset kotitalouksille	-438 249	-504 600	-606 480	-606 480	-606 480	20,2 %
Avustukset yhteisöille	-219 624	-985 200	-1 106 645	-1 048 645	-1 048 645	12,3 %
Työmarkkinatuen kuntaosuus	-440 180	-430 000	-396 000	-396 000	-396 000	-7,9 %
Muut avustukset yhteisöille	-21 250					
Avustukset yhteisöille	-681 054	-1 415 200	-1 502 645	-1 444 645	-1 444 645	6,2 %
Avustukset yhteensä	-1 119 303	-1 919 800	-2 109 125	-2 051 125	-2 051 125	5,6 %

Avustuksiin varataan yhteensä 2,1 milj. euroa. Avustukset sisältävät kotitalouksille ja yhteisöille maksetut tuet ja avustukset, kuten kotihoidon tuen, Etenijä-yrityspalvelusetelin, työllistämisen kuntalisän, kesätyösetelin, toimialojen myöntämät avustukset sekä yksityisteiden kunnossapidon. Kunnan maksamien työmarkkinatukimaksujen arvioidaan edelleen pienenevän kunnan aktiivisen

työllisyydenhoidon ja 1.3.2021 alkaneen Kainuun työllisyyden kuntakokeilun myötä sekä yleisen talouden tilanteen elpymisen ja alueen työllisyystilanteen paranemisen myötä. Kesätyöseteleitä tarjotaan jatkossakin 9. luokkalaisille sekä 2. asteen 1. luokkalaisille. Päihde- tai muuhun riippuvuuteen annetaan palveluseteli, sellaisille henkilöille, joilla ei ole mahdollista ostaa omilla varoilla palvelua tai ei saa siihen rahoitusta. Tähän palveluseteliin varataan 15 000 euroa.

Verotulot

Arvio vuosien 2023–2025 verotuloista perustuu Kuntaliiton, VM:n ja Verohallinnon 26.9.2022 julkaisemaan verotuloennusteeseen sekä kunnan omaan arvioon verotulojen kehityksestä. Verotuloennustetta on tarkennettu valtakunnallisilla keskiarvoisilla muutosprosentteilla eri verolajeissa, jotta ennuste vastaisi paremmin kunnan todellista tilannetta.

Kunnan oman arvion mukaan kiinteistöverotulo arvioidaan vuoden 2023 osalta 200 tuhatta euroa (vuoden 2024 ja 2025 osalta 500 tuhatta euroa) korkeammaksi kuin Kuntaliiton ennuste. Sotkamon kunta aloittaa kiinteistöveroselvityksen, jonka perusteella kunnan kiinteistöverotulo tulee nousemaan seuraavina vuosina, sillä kiinteistöverotuksen piiriin tulee entistä laajempi osuus kunnassa sijaitsevista kiinteistöistä. Lisäksi suunnitelmavuodelle 2024 arvioidaan 200 tuhannen euron lisäys kiinteistövero-uusien kiinteistöjen valmistuttua. Suunnitelmavuodelle 2025 arvioidaan 700 tuhannen euron lisäys uusien kiinteistöjen tultua kiinteistöverotuksen piiriin.

Kaivosvero on tulossa käyttöön vuoden 2024 alusta lukien, jos kaivosveroa koskeva laki hyväksytään eduskunnassa loppuvuonna 2022. Kaivosveron tuotosta 60 prosenttia ohjataan niille kunnille, joiden alueella kaivos sijaitsee. Sotkamon kunnassa sijaitsee kolme kaivosta: Terrafamen ja Sotkamo Silverin metallikaivokset ja Elementisin talkkikaivos. Jos kaivosvero tulee voimaan vuonna 2024, niin kunnan tuloissa vero tulee näkymään vuonna 2025. Tämän vuoksi suunnitelmavuodelle 2025 arvioidaan kaivosveron suuruudeksi 3,5 milj. euroa, joka esitetään kohdassa osuus yhteisöveron tuotosta.

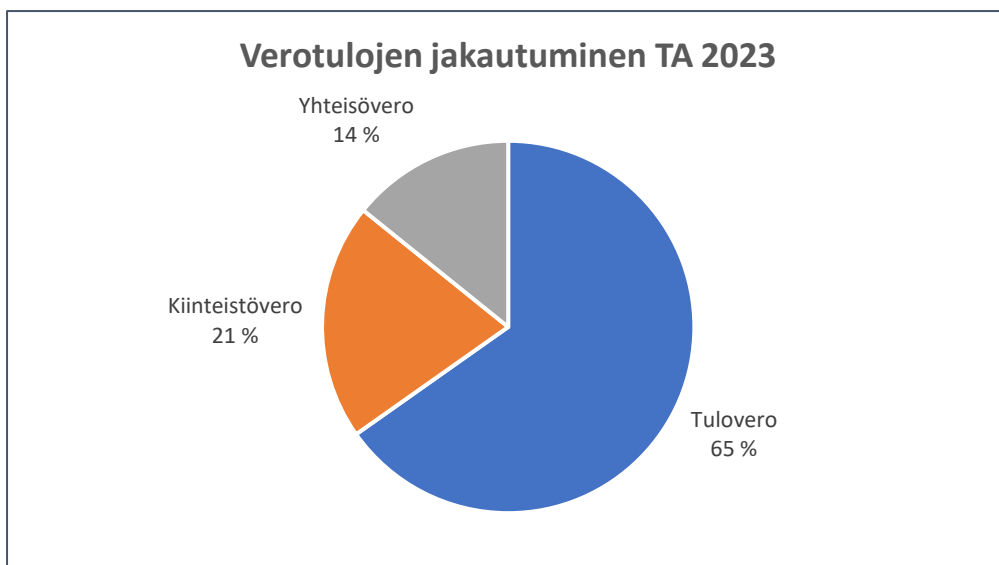
Suunnitelmavuodelle 2025 arvioidaan lisäksi, että kunnan osuus yhteisöveron tuottoon kasvaisi Terrafamen ja muun yritystoiminnan tuloksien parantuessa 500 tuhatta euroa.

Vuoden 2023 talousarvio ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelma on laadittu käyttäen tuloveroprosenttia 19,75 % ja vuodelle 2022 määrättyjä kiinteistöveroprosentteja. Sote-uudistukseen liittyen kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja leikataan 12,64 prosenttiyksiköllä vuodesta 2023 alkaen. Sotkamon kunnan tuloveroksi muodostuu näin ollen 7,11 prosenttiyksikköä.

Sote-uudistuksella on merkittävät vaikutukset kuntien toimintaan ja talouteen vuodesta 2023 alkaen, sillä sote-uudistuksen myötä kuntien käyttötalousmenoista poistuu noin puolet. Uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille ja niiden rahoitusvastuu kunnilta valtiolle. Kuntien tuloja pienennetään siirtyviä kustannuksia vastaavasti alentamalla valtionosuuksia, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä kunnallisveroa.

Sekä tilinpäätöksessä että talousarviossa kunnallisverotuloina käsitellään maksuperusteisesti kunnalle kunakin vuonna tilitetyt verot. Maksuunpantu verotulo on taas kunakin verovuonna kuntalaisille maksettavaksi määrätty vero, jonka kertyminen kunnalle voi ajoittua useammalle vuodelle.

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Tulovero	32 569 335	37 082 000	16 064 300	16 867 515	17 710 890	-56,7 %
Kiinteistövero	4 701 276	4 533 000	5 066 000	5 566 000	6 066 000	11,8 %
Yhteisövero	5 124 805	3 514 000	3 500 000	3 500 000	7 500 000	-0,4 %
Verotulot yhteensä	42 395 416	45 129 000	24 630 300	25 933 515	31 276 890	-45,4 %
asukasluku	10 348	10 350	10 350	10 350	10 350	0,0 %
verotulo, €/asukas	4 097	4 360	2 380	2 506	3 022	-45,4 %
kunnallisvero %	19,75 %	19,75 %	7,11 %	7,11 %	7,11 %	-62,7 %

Veroprosentit	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tulovero	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	19,8	19,8	19,8	7,11
Kiinteistöverot									
yleinen kiinteistövero	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
vakituinen asunto	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
muut asuinrakennukset	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Erikseen määrätyt prosentit									
rakentamaton rakennuspaikka	-	-	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
voimalaitos	2,85	2,85	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
yleishyödyllinen yhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Valtionosuudet

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Kunnan peruspalv. vo	17 830 555	18 567 242	2 379 133	2 379 133	2 379 133	-87,2 %
Verotuloper. vo-tasaus	4 877 664	4 561 743	1 434 604	1 838 000	1 694 000	-68,6 %
Opetus- ja kultt. vo	586 818	1 003 192	918 000	918 000	918 000	-8,5 %
Veromenetysten kompensatio	5 323 656	5 804 203	1 913 282	1 913 282	1 913 282	-67,0 %
Valtionosuudet yhteensä	28 618 693	29 936 380	6 645 019	7 048 415	6 904 415	-77,8 %
asukasluku	10 348	10 350	10 350	10 350	10 350	0,0 %
valtionosuus, €/asukas	2 766	2 892	642	681	667	-77,8 %

Kunnan valtionosuutta ennakoitaessa tulee ottaa huomioon valtionosuusjärjestelmän kaksiosaisuus: peruspalvelujen valtionosuus ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen valtionosuus. Kunnalle valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta itse päättää valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton 20.9.2022 päivittämän ennakkollisen valtionosuuslaskelman sekä kunnan oman arvion perusteella. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 valtionosuudet on arvioitu sote-uudistukseen liittyvien muutoksien perusteella. Kuntien tuloja pienennetään vuodesta 2023 lähtien siirtyviä kustannuksia vastaavasti alentamalla valtionosuuksia.

Vuosikate

Vuonna 2023 vuosikatteen arvioidaan olevan 1 394 578 euroa positiivinen. Vuosikate ei kuitenkaan riitä kattamaan arvioituja poistoja 3 835 389 euroa. Asukaskohtainen vuosikate on 135 €/asukas.

Vuonna 2024 vuosikatteen arvioidaan olevan 2 744 689 euroa positiivinen. Tällöinkään vuosikate ei riitä kattamaan kaikkia poistoja, joiden arvioidaan olevan 4 135 389 euroa. Asukaskohtainen vuosikate

on 265 €/asukas. Vuonna 2025 vuosikatteen arvioidaan olevan 7 939 921 euroa positiivinen. Vuosikate riittää kattamaan poistot, joiden arvioidaan olevan 4 335 389 euroa. Asukaskohtainen vuosikate on 767 €/asukas.

Rahoitustuotot ja kulut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Korkotuotot	1 817	0	0	0	0	
Muut rahoitustuotot	4 869 100	6 559 705	5 647 705	5 647 705	5 647 705	-13,9 %
Korkokulut	-228 637	-124 874	-124 874	-124 874	-124 874	0,0 %
Muut rahoituskulut	-741 167	-358 896	-358 996	-358 996	-358 996	0,0 %
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	3 901 113	6 075 935	5 163 835	5 163 835	5 163 835	-15,0 %

Muut rahoitustuotot 5,6 milj. euroa koostuvat Loiste Oy:n kunnalle maksamista vuotuisista osinkotuotoista sekä sijoitusvarallisuuden tuloutuksista. Lisäksi muita rahoitustuottoja kertyy korvauksena vesilaitoksen jäännöspääomasta.

Korkokulut on arvioitu kunnan tämän hetkisen lainakannan mukaan. Korkokuluissa ei ole huomioitu mahdollista yleistä korkotason nousua, vaan korkokulut on laskettu nykyisen (matalan) korkotason mukaisena. Korkokuluissa ei ole myöskään huomioitu mahdollisen kunnan ottaman uuden (pitkäaikaisen) lainarahoituksen kuluja. Tiedot voidaan päivittää talousarvioon muutoksina sen jälkeen, kun päätökset investoinneista (ml. rahoitusmallit) ja lainan nostamisesta ovat olemassa.

Muut rahoituskulut sisältävät koronvaihtosopimukseen liittyvät korkokulut, jotka on vuositasolla arvioitu olevan 211 tuhatta euroa.

Poistot

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TA22-TA23, muutos%
Poistot tietokoneohjelmista	-10 515	-4 300	-4 300	-4 300	-4 300	0,0 %
Poistot pitkäv. menoista			-3 272	-3 272	-3 272	0,0 %
Poistot rakennuksista	-1 511 561	-1 670 996	-1 670 135	-1 670 135	-1 670 135	-0,1 %
Poistot kiint.rak. ja laitteista	-1 389 223	-1 670 796	-1 960 992	-2 260 992	-2 460 992	17,4 %
Poistot koneista ja kalusteista	-154 260	-193 356	-196 690	-196 690	-196 690	1,7 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 065 559	-3 539 448	-3 835 389	-4 135 389	-4 335 389	8,4 %

Investointikulut kirjataan kuluiksi poistoina investoinnin taloudellisena käyttöaikana. Poistojen tarkoituksena on kattaa korjausinvestoinnit. Poistot on laskettu kunnan poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot pienevät vähitellen, kun vanhojen kohteiden poisto-aika loppuu, mutta toisaalta kiinteistöihin

ja kunnallistekniikkaan tehtävät perusparannukset lisäävät niiden taloudellista pitoaikaa ja kasvattavat poistoja.

Suunnitelman mukaisten poistojen arvioidaan olevan vuonna 2023 -3,8 milj. euroa. Poistot kasvavat vuodesta 2022 0,3 milj. euroa (8,4 %).

Poistot on arvioitu olemassa olevien kohteiden sekä investointisuunnitelmassa esitettyjen kohteiden mukaisesti. Poistojen lopulliseen määrään vaikuttaa investointikohteiden toteutus- ja rahoitusmallit.

Tilikauden tulos

Vuonna 2023 tilikauden tuloksen arvioidaan olevan -2 440 811 euroa alijäämäinen.

Vuonna 2024 tilikauden tuloksen arvioidaan olevan -1 390 700 euroa alijäämäinen. Vuonna 2025 sen sijaan tilikauden tuloksen arvioidaan olevan 3 604 531 euroa ylijäämäinen.

7. RAHOITUSLASKELMA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	-458 293	822 205	1 394 578	2 744 689	7 939 921
Tulorahoituksen korjauserät	-738 109	-527 000	-320 000	-100 000	-100 000
TOIMINNAN RAHAVIRTA	-1 196 402	295 205	1 074 578	2 644 689	7 839 921
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-9 584 642	-14 400 000	-25 621 388	-30 915 000	-4 080 000
Rah.osuudet investointimenoihin	796 450	1 128 200	151 694	825 000	
Pys.vast.hyöd.luovutustulot	745 709	800 000	600 000	500 000	500 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8 042 483	-12 471 800	-24 869 694	-29 590 000	-3 580 000
Toiminnan ja invest. rahavirta	-9 238 885	-12 176 595	-23 795 116	-26 945 311	4 259 921
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaam.lisäykset	14 387				
Antolainasaam.vähennykset		-26 000	-26 000	-26 000	-26 000
Antolainauksen muutokset	14 387	-26 000	-26 000	-26 000	-26 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	6 000 000	7 000 000	24 000 000	20 000 000	5 000 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-3 486 565	-3 382 398	-4 082 399	-5 000 000	-5 000 000
Lyhytaik.lainojen muutos	-4 000 000				
Lainakannan muutokset	-1 486 565	3 617 602	19 917 601	15 000 000	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant.var.ja po:n muut	-16 927				
Saamisten muutos	424 674				
Korottomien velkojen muutos	-1 137 150				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-729 403				
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 201 581	3 591 602	19 891 601	14 974 000	-26 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	-11 440 466	-8 584 993	-3 903 515	-11 971 311	4 233 921
Rahavarojen muutos	11 440 466	8 584 993	3 903 515	11 971 311	-4 233 921
Rahavarat 31.12.	50 534 316	41 949 323	38 045 808	26 074 497	30 308 418
Rahavarat 1.1.	61 974 782	50 534 316	41 949 323	38 045 808	26 074 497

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Investointien tulorahoitus	-5,21 %	6,20 %	5,80 %	9,10 %	216,94 %
Lainanhoitokate	0,52	0,29	0,38	0,59	1,65
Lainat 31.12. €	23 591 051	27 208 653	47 126 254	62 126 254	62 126 254
Lainat €/asukas	2 280	2 629	4 553	6 003	6 003
Kassan riittävyys, pv	138	141	182	115	196
Asukasluku 31.12.	10 348	10 350	10 350	10 350	10 350

Toiminnan rahavirta

Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Tulorahoitus saadaan, kun vuosikatteesta vähennetään tulorahoituksen korjaukset ja satunnaiset tuotot.

Investointien rahavirta

Investoinnin rahavirta saadaan, kun investointimenoista vähennetään pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot sekä investointikohteisiin saadut rahoitusosuudet. Investointien rahavirta tarkoittaa, paljonko kunta rahoittaa nettomääräisesti investointeja.

Taloussuunnitelmakauden 2023–2025 investointiraami on merkittävän suuri. Vuonna 2023 investointimenot ovat bruttona 25,6 milj. euroa ja nettona rahoitusosuuksien sekä myyntivoittojen jälkeen 24,8 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Jos toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen, tarkoittaa se, että tulorahoitus ei riitä kokonaan rahoittamaan investointeja tai lyhentämään lainoja.

Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen taloussuunnitelmakaudella. On kuitenkin otettava huomioon, että kaikista investoinneista ei ole vielä talousarvion laadinnan aikaan lopullisia toteutus- ja rahoituspäätöksiä. Lisäksi osa investoinneista rahoitetaan omaisuusjärjestelyiden seurauksena saadulla varallisuudella, jota toiminnan ja investointien rahavirta ei ota huomioon.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset.

Rahoituksen rahavirtaan voi vaikuttaa hanketoiminnalle annettava väliaikaisrahoitus, josta kunnanhallitus tekee erilliset päätökset. Väliaikaisrahoituksen tarvetta ei voida arvioida etukäteen talousarviossa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

- Lainanhoitokate
= (Vuosikate + korkokulut) / (Korkokulut + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

- Kassan riittävyys
= 365 pv X Rahavarat varainhoitovuoden lopussa / Kassasta maksut varainhoitovuonna

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä tavoitearvona voidaan pitää 14–30 päivän kassan riittävyttä.

Lainamäärä

Lainamäärän kehitys	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TA 2025
Antolainauksen muutokset	14 387				
Pitkäaik.lainojen lisäys	6 000 000	7 000 000	24 000 000	20 000 000	5 000 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-3 486 565	-3 382 398	-4 082 399	-5 000 000	-5 000 000
Lyhytaik.lainojen muutos	-4 000 000				
Lainakannan muutokset	-1 486 565	3 617 602	19 917 601	15 000 000	0
Lainat 31.12.	23 591 051	27 208 653	47 126 254	62 126 254	62 126 254
Lainat €/asukas	2 280	2 629	4 553	6 003	6 003
Asukasluku	10 348	10 350	10 350	10 350	10 350

Uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan otettavaksi vuonna 2023 yhteensä 24,0 milj. euroa ja entisiä pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois noin 4,1 milj. euroa. Nettovelkaantuminen on siten noin 19,9 milj. euroa. Vuonna 2022 talousarviossa on varauduttu 7 milj. euron lainojen lisäykseen. 11/2022 mennessä pitkäaikaisten lainojen lisäys on 4 milj. ja entisiä lainoja on lyhennetty 3,4 milj. euroa.

Vuonna 2024 uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan otettavaksi 20,0 milj. euroa. Vuonna 2025 pitkäaikaisen lainan tarpeeksi arvioidaan 5,0 milj. euroa. Molempina vuosina entisiä pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois noin 5,0 milj. euroa per vuosi.

Vuosien 2023–2025 nettoinvestoinneista toteutetaan lähtökohtaisesti puolet lainarahoituksella ja puolet omalla rahalla. Kunnan kokonaislainamäärä kasvaa vuosien 2023–2025 aikana yhteensä noin 34,9 milj. eurolla. Kunnan asukaskohtainen lainamäärä nousee vuonna 2023 4 553 €/asukas ja vuosina 2024–2025 6 003 €/asukas.

8. INVESTOINNIT

INVESTOINNIT	TA2023	TS 2024	TS 2025
KIINTEÄ OMAISUUS	80 000	250 000	250 000
Maa- ja vesialueet			
tulot	280 000	400 000	400 000
menot	-200 000	-150 000	-150 000
netto	80 000	250 000	250 000
TALONRAKENNUS	-20 950 000	-21 290 000	-840 000
Kiinteistöjen korjaus (erikseen määriteltävät koh- teet)			
menot	-400 000	-300 000	-300 000
Pohjavaaran koulun maalämpöhanke			
tulot	30 000		
menot	-100 000		
netto	-70 000	0	0
Naapurinvaaran koulun maalämpöhanke			
tulot	30 000		
menot	-100 000		
netto	-70 000	0	0
Suunnitelmavuosien investointien suunnittelu			
menot	-50 000	-40 000	-40 000
Kontinjoen päiväkodin rakentaminen			
menot	-2 000 000	0	0
Lukion liikuntasalin remontin suunnittelu			
menot	-80 000	0	0
Tenetin yläkoulun rakentaminen			
tulot		750 000	
menot	-9 000 000	-9 700 000	
netto	-9 000 000	-8 950 000	0
Himmelin ilmanvaihdon remonti			
menot	-200 000		
Lukion liikuntasalin remontin toteutus			
menot		-1 000 000	
Lukion ja kirjaston rakentaminen			
menot	-5 000 000	-8 000 000	0
Sotokeskus 1 -rakentaminen			
menot	-3 000 000	-3 000 000	0
Emäntäkoulun rakennusten purkaminen			
menot	-280 000	0	0
Aatoksen peruskorjaus			
menot	-250 000	0	

INVESTOINNIT	TA2023	TS 2024	TS 2025
Varikon traktorikatos			
menot	-100 000	0	0
Tenetin koulun purkaminen			
menot	0	0	-500 000
Virastotalon julkisivut			
menot	-300 000	0	0
Asema 13 purkaminen			
menot	-150 000	0	0
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS	-1 934 694	-2 985 000	-1 755 000
Marjapolun ja Riistapolun saneeraus			
menot	-360 000	0	0
Sapsontien saneeraus			
menot	-280 000	0	0
Varsitien saneeraus			
menot	0	-590 000	0
Urheilukadun loppuosan saneeraus			
menot	0	-140 000	0
Ilkanmäentien kevyen liikenteenväylä			
tulot		75 000	
menot		-150 000	
netto	0	-75 000	0
Mustolantien kevyen liikenteenväylä+Laurosentien saneeraus			
menot	-420 000	0	0
Veikontien jatkaminen			
menot	0	0	-280 000
Pohjavaarantien kiertoliittymä			
menot	0	-120 000	0
Kaavateiden päällystäminen			
menot	-100 000	-120 000	-100 000
Kaavateiden valaistus			
menot	-125 000	-50 000	-50 000
Aluevalaistuksen uusiminen			
menot	-170 000	-130 000	-50 000
Jäätiön sillan muutostyöt			
menot	-50 000	0	0
Rauhantien saneeraus ja uusi klv			
menot	0	0	-275 000
Sopialantie, Makasiininkatu ja Kissankujan saneeraus			
menot	0	0	-580 000
Pinolantien saneeraus			
menot	0	0	-210 000

INVESTOINNIT	TA2023	TS 2024	TS 2025
Salmelan koulutien parantaminen			
menot	0	-150 000	0
Hiukan alueen maisemointi			
menot	0	0	-100 000
Yleisurheilukentän rakentaminen			
menot	0	-1 500 000	0
Jalohaukankadun rakentaminen uudelle teollisuus-alueelle			
menot	-175 000	0	0
Veikontien linja-autopysäkki			
menot	-15 000	0	0
Teollisuustien veneranta			
tulot	22 198		
menot	-44 396		
netto	-22 198	0	0
Uimatien veneranta			
tulot	25 996		
menot	-51 992		
netto	-25 996	0	0
Lähiliikunta-alueiden kalusto			
menot	-30 000	-30 000	-30 000
Hiukan ulkokuntosali			
tulot	19 500		
menot	-65 000		
netto	-45 500	0	0
Reittien kunnostus			
menot	-100 000	-80 000	-80 000
VEKE-hanke			
tulot	24 000		
menot	-40 000		
netto	-16 000	0	0
IRTAIN OMAISUUS	-750 000	-4 235 000	-135 000
Hallinnon toimiala			
menot	-15 000	-15 000	-15 000
Sivistyksen toimiala			
menot	-40 000	-40 000	-40 000
Ympäristö- ja tekninen toimiala			
menot	-95 000	-80 000	-80 000
Kontinjoen päiväkodin kalusteet ja varusteet			
menot	-250 000	0	0
Tenetin yläkoulun kalusteet			
menot	0	-2 000 000	0

INVESTOINNIT	TA2023	TS 2024	TS 2025
Lukion ja kirjaston kalusteet			
menot	0	-1 700 000	0
Vuokatti Areenan jään suojamatto			
menot	-200 000	0	0
Uuden kirjastoauton hankinta			
menot	-100 000	-400 000	0
Ohjelmistot, kotisivujen päivittäminen			
menot	-50 000	0	0
KAUKOLÄMPÖLAITOS	-260 000	-460 000	-230 000
Marjapolun ja Riistapolun kaukolämmön saneeraus			
menot	-260 000	0	0
Urheilukatu			
menot	0	-100 000	0
Sopialantie, Kissakuja ja Makasiininkatu			
menot	0	0	-230 000
Mustolantien ja Laurosenkujan kaukolämpö			
menot	0	-100 000	0
Varsitien saneeraus			
menot	0	-260 000	0
VESIHUOLTOLAITOS	-1 375 000	-970 000	-970 000
Kankaalan vedenottamon koepumppaus ja tutkimukset			
menot	-200 000	0	0
Jätevedenpuhdistamon saneeraus			
menot	-50 000	-50 000	-50 000
Vesimittareiden uusiminen			
menot	-120 000	-60 000	0
Jätevedenpumppaamoiden saneeraukset			
menot	-60 000	-60 000	-60 000
Viemäriputkien sujutukset			
menot	-80 000	-80 000	-80 000
Marja- ja Riistapolun vesihuolto			
menot	-330 000	0	0
Sapsontien vesihuolto			
menot	-260 000	0	0
Talolinjojen rakentaminen			
menot	-50 000	-50 000	-50 000
Sopialantie, Makasiininkatu ja Kissankujan vesihuolto			
menot	0	0	-540 000
Pinolantien vesihuolto			
menot	0	0	-190 000
Varsitien vesihuolto			
menot	0	-540 000	0

INVESTOINNIT	TA2023	TS 2024	TS 2025
Urheilukadun loppuosan vesihuolto			
menot	0	-130 000	0
Mustolantien kevyen liikenteenväylä+Laurosentien vesihuolto			
menot	-65 000	0	0
Jalohaukankadun vesihuolto			
menot	-160 000	0	0
ARVOPAPERIT	0	0	0

KAIKKI INVESTOINNIT	TA 2023	TS 2024	TS 2025
INVESTOINTITULOT	431 694	1 225 000	400 000
INVESTOINTIMENOT	-25 621 388	-30 915 000	-4 080 000
NETTO	-25 189 694	-29 690 000	-3 680 000

9. KUNTAKONSERNI

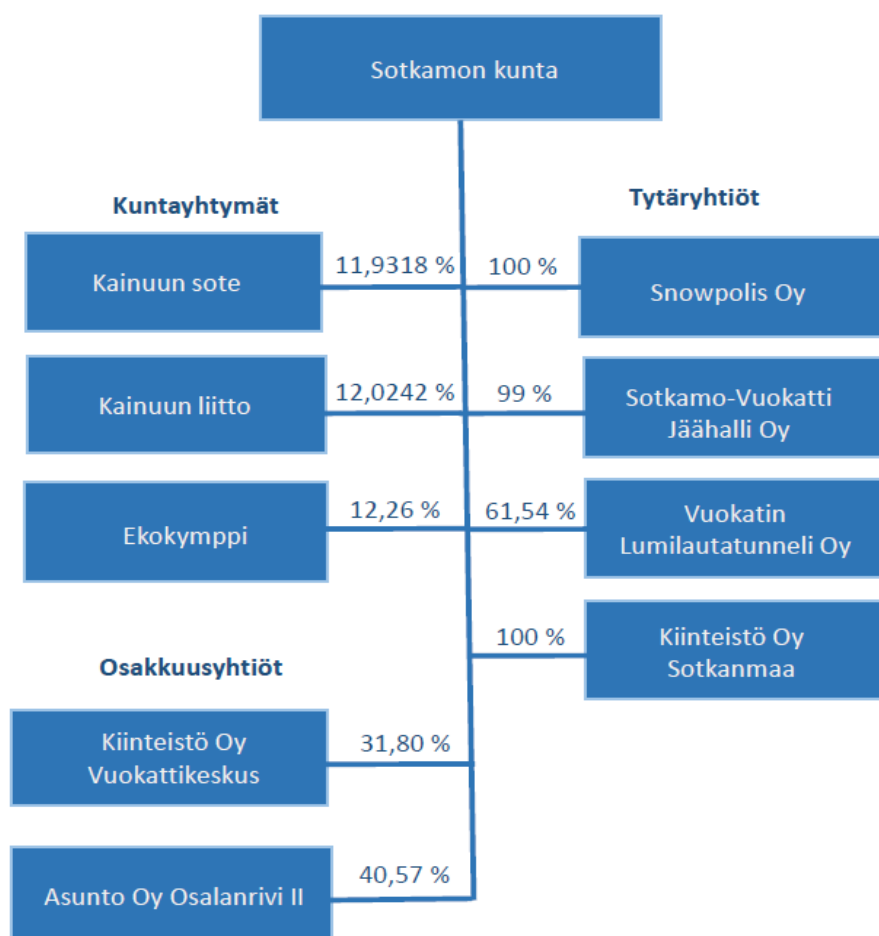
Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain mukaan valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Kunta kirjanpitolain mukaisine tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Sotkamon kuntakonsernin rakenne vuoden 2023 talousarviota laadittaessa on vastaava kuin tilikauden 2022 lopussa. Kuntakonsernin rakenteeseen vaikuttaa vuoden 2023 aikana tapahtuva Sotkamo-Vuokatti Jäähalliyhtiön alasajo, joka toteutetaan tarpeettomien jäähallirakenteiden ja muun omaisuuserän myynnin loppuunsaattamisen jälkeen. Lumilautatunnelin romahtamisen vuoksi Lumilautatunneli Oy tullaan myös ajamaan alas.

Sotkamon kunta on päättänyt pitkän lämpöliiketoiminnan vuoraamissopimuksen. Lämpöliiketoimintaan tullaan perustamaan kunnan omistama energiayhtiö.

Uuden kiinteistöyhtiön perustamista on viety eteenpäin hyvinvointialueelle vuokrattavien sote-kiinteistöjen osalta. Yhtiöön ollaan tuomassa myös muita kiinteistöjä, joissa ei ole kunnan omaa toimintaa.

Sotkamon kuntakonsernin rakenne 1.1.2023

Kuntakonsernille asetetaan vuodelle 2023 seuraavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet:

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Sotkamon kuntakonsernille asetetaan vuodelle 2023 taloudellisia tavoitteita, jotka johdetaan uusista kriisikuntakriteereistä. Tavoitteeksi asetetaan, että kuntakonserni ei ole lähellä varsinaisten raja-arvojen täyttymistä eikä myöskään ns. väljempien raja-arvojen täyttymistä, joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin. Ns. väljät raja-arvot on esitetty alla:

Ehdotetut kriisikuntakriteerit	Ns. väljät raja-arvot	Talousarviotavoite 2023
Konsernitaseeseen kertynyt alijäämä asukasta kohden	Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/asukas	Raja-arvo ei täyty
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	Konsernin vuosikate % poistoista alle 100	Raja-arvo ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti	Tuloveroprosentti 1,5 % -yksikköä yli kuntien keskimääräisen	Raja-arvo ei täyty
Kunnan lainamäärä asukasta kohden	Kuntakonsernin lainat ja vastuut 25 % yli kuntien keskimääräisen	Raja-arvo ei täyty
Konsernitiilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0	Raja-arvo ei täyty

Lisäksi Sotkamon kuntakonsernin osalta tarkastellaan tuloslaskelmaa, rahoituslaskelman sekä taseen tunnuslukuja suhteessa kuntakonsernien keskimääräisiin tunnuslukuihin.

Snowpolis Oy

Kehittämissyhtiö on pöytälaatikossa, yhtiöllä ei ole varsinaista liiketoimintaa.

Sotkamo-Vuokatti Jäähalli Oy

Vuokatti Areenan valmistuttua Sotkamo-Vuokatti jäähallin käyttö jääurheilupaikkana on päättynyt. Kunta saattaa näin muodostuneiden tarpeettomien omaisuuserien myynnin päätökseen ja ajaa yhtiön alas vuoden 2023 aikana. Sotkamon kunta omistaa yhtiöstä tällä hetkellä 99 %.

Vuokatin Lumilautatunneli Oy

Lumilautatunneli romahti vuoden 2022 keväällä. Tunnelia ei rakenneta uudelleen, joten kun purkutyöt saadaan tehtyä loppuun, käynnistetään Lumilautatunneli Oy:n alasajaminen. Oletettavasti yhtiön toiminta päättyy vuonna 2023.

Kiinteistö Oy Sotkanmaa

Satohakalan peruskorjaus jatkuu huoneisto kerrallaan ja työt valmistuvat kesäkuun 2023 loppuun mennessä.

Iltakoti 1 vuokra-asuntojen korjaaminen ikääntyville sopiviksi aloitettiin kesäkuussa 2022 ja asunnot valmistuvat 30.6.2023 mennessä (yhteensä 15 huoneistoa). Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) myönsi 240.000,00 euron avustuksen korjaamiseen.

Kiinteistö Oy Sotkanmaa on jättänyt Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:lle korkotukilainahakemuksen vuokratalon rakentamiseen osoitteeseen Konstankuja 2, 88600 Sotkamo. Sotkamon kunnanhallitus on puoltanut Sotkanmaan hakemusta ja tavoitteena on aloittaa purku- ja rakennustyöt vuoden 2023 aikana.

10. VESIHUOLTOLAITOS

Vastuuhenkilö vesihuoltoteknikko Kalle Keränen

Tehtävä

Vesihuoltolaitos huolehtii kuntalaisten vedensaannista sekä jäte- ja sadevesien poisjohtamisesta toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitos vastaa riittävän ja hyvälaatuisen talousveden tuottamisesta ja jakelusta vesilaitoksen ja siihen liittyneiden vesiosuuskuntien toiminta-alueilla olevien asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi laitos vastaanottaa ja puhdistaa viemärlaitoksen ja vesiosuuskuntien toiminta-alueilla olevien asiakkaiden laitoksen viemäriverkostoon toimittaman jäteveden vähintään ympäristölupapäättöksen mukaiseen puhdistustasoon. Vesihuoltolaitos toimii kirjanpidollisena taseyksikkönä.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

Ulkoiset ja sisäiset erät	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myyntituotot	2 086 237	1 980 655	2 294 729	2 294 729	2 294 729
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	44 134	4 935	4 935	4 935	4 935
Toimintatuotot	2 130 372	1 985 590	2 299 664	2 299 664	2 299 664
Henkilöstökulut yhteensä	-368 903	-413 732	-400 815	-400 815	-400 815
Palvelujen ostot	-384 055	-398 031	-465 354	-465 354	-465 354
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-511 824	-369 220	-491 400	-491 400	-491 400
Avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut toimintakulut	-46 937	-66 811	-82 719	-82 719	-82 719
Toimintakulut yhteensä	-1 311 719	-1 247 794	-1 440 288	-1 440 288	-1 440 288
Toimintakate	818 653	737 796	859 376	859 376	859 376
Muut rahoitustuotot	5 719				
Muut rahoituskulut	-147 698				
Vuosikate	676 675	737 796	859 376	859 376	859 376
Poistot ja arvonalentumiset	-394 553	-456 300	-477 300	-517 300	-567 300
Tilikauden tulos	282 122	281 496	382 076	342 076	292 076
Vyörytysmenot ja -tulot	-587				
Tilikauden yli-/alijäämä	281 535	281 496	382 076	342 076	292 076

Tavoite

Etäluettavien vesimittareiden kattavuus käyttöpaikoista vuoden 2023 lopussa 100 %. Resurssien riittävyyden varmistaminen vesiosuuskuntia liitettäessä Sotkamon kunnan vesilaitokseen. Suunnitelmallisen korjaustoiminnan jatkaminen vesi- ja viemäriverkon osalta.

LIITTEET

LISTA TILIVELVOLLISISTA

Luottamushenkilötoimielimet

Kunnanvaltuusto

Kunnanhallitus

Sivistystoimen lautakunta

Ympäristö- ja tekninen lautakunta

Viranhaltijat

Hallinnon toimiala

Kunnanjohtaja

Talousjohtaja

Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toimistopäällikkö

Maaseutupäällikkö

Sivistyksen toimiala

Sivistysjohtaja

Kasvatusjohtaja

Lukion rehtori

Olympiavalmennuskeskuksen johtaja

Ympäristö- ja tekninen toimiala

Tekninen johtaja

Tieinsinööri

Kiinteistömestari

Työnjohtaja

Ateria- ja siivouspalvelupäällikkö

Kaavoittaja

Rakennustarkastaja

Ympäristötarkastaja

Insinööri